

แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

โดย

พลตรี ทรงวิทย์ หนูนุกัถ์
รองแม่ทัพภาคที่ 1
กองทัพบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย
ส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม” ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์
ของ พลตรี ทรงวิทย์ หนูนุกัถ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร
รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

พลโท

(พิสิทธ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม
ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์
ผู้วิจัย พลตรี ทรงวิทย์ หนูนักดี **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 62

การวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษารูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสมในบริบทของประเทศไทย ในห้วงเวลา 20 ปี (2542 - 2562) และ 2. เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทย ดำเนินการวิจัยโดยการรวบรวมจากเอกสารวิชาการ ด้านยุทธศาสตร์ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามรูปแบบผสม และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชน ข้าราชการในระดับผู้กำหนดนโยบายและนักการทหารที่มีประสบการณ์เรื่องภัยคุกคามรูปแบบผสม

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน และนำบทสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์จึงทำให้ทราบถึงรูปแบบของภัยคุกคามแบบผสมที่หลากหลายในประเทศไทย ซึ่งมีวิวัฒนาการตามเทคโนโลยี การพัฒนาให้ทันสมัยขึ้นทั้งในระบบเศรษฐกิจและสังคม สำหรับเป้าหมายที่จะถูกกระทำนั้น สามารถถูกกระทำได้ทุกรูปแบบโดยมีการประสานสอดคล้องของผู้กระทำ ซึ่งต้องการก่อให้เกิดความสับสนและไม่สามารถที่จะตอบโต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ใช้กำลังขนาดใหญ่ในการรบปะทะ หากเพียงแต่ใช้เครื่องมือในการคุกคามอย่างประสานสอดคล้อง นำผลการดำเนินการมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ ทำให้ทราบว่าประเทศไทย มีแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งมีกระบวนการด้านการแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวม แต่สำหรับภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ ยังไม่มีหน่วยงานใดที่เป็นผู้นำในการบูรณาการงานการป้องกันและเฝ้าระวัง ภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้อย่างเป็นทางการสำหรับภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มียุทธศาสตร์ความรู้ในการทำความเข้าใจภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้อย่างถ่องแท้

จากการวิจัยนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม ในเชิงนโยบาย ซึ่งรัฐบาลควรให้ความสำคัญกับภัยคุกคามรูปแบบผสม และมีองค์กรรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามแบบผสมในรูปแบบต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา โดยกำหนดให้ผู้ปฏิบัติเข้ารับการศึกษาอบรมให้มีความรู้เฉพาะทางในการเตรียมการรับมือภัยคุกคามรูปแบบผสม ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ความร่วมมือ

ระหว่างประเทศในการเฝ้าระวัง และการใช้กฎหมายที่เข้มข้นในชั้นปกติเพื่อป้องกันภัยคุกคามรูปแบบ
ผสมไม่ให้เกิดขึ้นประเทศไทยได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

Abstract

Title Guidelines for prevention and countering Hybrid Threats

Field Strategy

Name Maj.Gen. Songwit Noonpakdee   Course NDC Class 62

The research on guidelines for prevention and countering hybrid threats have two objectives: First, to study the pattern of hybrid threats under the context of Thailand in twenty years (1999 – 2019) and Second, to propose the ways to prevent and counter hybrid threats in Thailand.

This study is a qualitative research which consisting of documentary research and in-depth interviews which will be conducted by collecting the technical documents in strategy, theoretical concepts that related to hybrid threats and in-depth interviews with the key informants such as experts from the private sector, civil servants in the policy-making level and military specialists with experienced in hybrid threats.

The researcher conducted this research by in-depth interview with seven experts and analyzed the interviews according to the objectives which allowed us to understand the pattern of hybrid threats in Thailand that has been evolved along with technology and was modernized in the economy and society. By targeting towards vulnerabilities of the opponent, an actor will synchronize multiple instruments of power simultaneously and intentionally to cause confusion and unable to respond back effectively under the process to avoid an encounter.

The analysis on the cause of actions to find the way to prevent and counter the hybrid threats showed that Thailand has the 20-year national strategic plan which has a holistic security solution process but for this hybrid threats, none of any organization show an interest to lead in the integration of prevention and surveillance of the hybrid threats. For the private sector and related agencies, there is still a minor understanding on the hybrid threats.

This research enlightens the researcher on the way to prevent and counter hybrid threats in form of policy which the government should set it to the high priority and have the organization that systematically responsible for the preparation

to respond on hybrid threats in various forms at all times. It requires the officer to be trained on the knowledge and expertise in preparing to respond with hybrid threats, promoting the process on public cooperation, raising the awareness for international cooperation, and strengthening the law to be more effective in preventing hybrid threats to occur in Thailand.

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร วปอ. ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ภัยคุกคามรูปแบบผสม (Hybrid Threat) เป็นรูปแบบของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศ และสังคมไทยยังไม่มีความตระหนักและรับรู้เท่าทันภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้เท่าที่ควร โดยวัตถุประสงค์ของภัยคุกคามรูปแบบผสม คือ ทำลายความมั่นคงของประเทศนั้น ๆ โดยในเชิงของระบบ PMESII ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร การข่าว และระบบสาธารณสุข โอบอย่างรวดเร็วจึงมีความเสียหายในหลายมิติ

ผู้วิจัยจึงต้องการเสนอแนวทางป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม (กรณีศึกษา พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้) พิจารณาเสนอแนวทางป้องกันและต่อต้าน เช่น แผนยุทธศาสตร์ที่สามารถสังเคราะห์ไปสู่แผนปฏิบัติการและแผนเผชิญเหตุ เพื่อการปฏิบัติการที่รวดเร็วและทันท่วงที เพื่อป้องกันการเกิดขึ้นภัยคุกคามรูปแบบผสม ในระยะยาว รวมทั้ง เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้หน่วยงานมีบุคลากรที่มีทักษะและพร้อมเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบผสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงจัดทำโครงการวิจัยในครั้งนี้ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสมในบริบทของประเทศไทย ในห้วงเวลา 20 ปี (2542-2562) และเพื่อเสนอแนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปทั้งข้อค้นพบและข้อเสนอแนะไว้ในส่วนท้ายของโครงการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

พลตรี

(ทรงวิทย์ หนูนุกถิติ)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
ภัยคุกคามรูปแบบผสม	7
ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580)	12
นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565)	20
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564	21
นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557	23
ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563-2565	27
ยุทธศาสตร์ กอ.รมน. พ.ศ. 2560 -2564	29
การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นรูปธรรม	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
กรอบแนวคิดของการวิจัย	38
สรุป	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
สถานการณ์ภัยคุกคามรูปแบบผสม สภาพปัญหาและอุปสรรค	40
สถานการณ์ในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	40
สภาพปัญหาและอุปสรรค	48
สรุป	50
บทที่ 4	
วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคาม	
รูปแบบผสม	52
วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค	52
แนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม	59
ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม	68
สรุป	69
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	70
สรุป	70
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	78
ประวัติย่อผู้วิจัย	82

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2-1	แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมภัยคุกคาม	8
2-2	แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมภัยคุกคาม	9
2-3	ปัจจัยในการโจมตีและการป้องกันของภัยคุกคามรูปแบบผสม	10
2-4	กรอบแนวทางการวิจัยในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม	12
2-5	วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี	13
2-6	ภาพอนาคตประเทศไทย ปี 2579	14
2-7	ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี	15
2-8	ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	16
2-9	ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของยุทธศาสตร์เฉพาะ	18
2-10	การพัฒนาทุนมนุษย์และคุณภาพชีวิต	19
2-11	การเปลี่ยนแผนสู่การปฏิบัติ	24
2-12	คณะกรรมการขับเคลื่อน Steering Committee	26
2-13	การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา จชต.	33
2-14	กรอบแนวคิดของการวิจัย	38
3-1	แผนผังแสดงโครงสร้าง กอ.รมน.	45
3-2	แผนผังแสดงโครงสร้าง ศอ.บต.	46
4-1	สรุปแนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม	68

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภัยคุกคาม คำนี้คงเป็นคำที่หลายๆ คนได้ยินติดหูกันหรือผ่านตาทางสื่อเปิดหลาย ๆ ประเภทในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา คำว่าภัยคุกคามนี้ หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงซึ่งเป็นปัญหาที่มีความรุนแรง สลับซับซ้อน หากไม่ดำเนินการแก้ไขจะเกิดผลกระทบในวงกว้างต่อความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งหน่วยงานความมั่นคงของไทย คือ สภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการกำหนดนโยบายให้กับประเทศไทยผ่านสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำหรับภัยคุกคามนี้ ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ แต่มีวิวัฒนาการตามสังคม และบริบทของแต่ละประเทศแตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่ยุคสมัยสงครามเย็น จนถึงการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ภัยคุกคามรูปแบบเดิม (Traditional Threats) หรือภัยคุกคามตามแบบ (Conventional Threats) ที่กระทำโดยรัฐต่อรัฐ ต่ออำนาจอธิปไตยและบูรณภาพเหนือดินแดนของรัฐ ซึ่งเป็นภัยคุกคามทางทหาร (Military Threats) นั้นได้ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบอื่นที่มีใช้ คุกคามทางทหาร (Non-Traditional Threats) กลับมาสร้างปรากฏการณ์ให้เห็นโดยทั่วไป และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขยายวงกว้างไปทั่วโลก (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2551 : 13)

เมื่อกล่าวถึงความหมายของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional threats) มีการอธิบายกันอย่างกว้างขวางในกลุ่มนักวิชาการ ภายใต้บริบทและมุมมองที่แตกต่างกันออกไป แต่ที่โดดเด่นที่สุด คือ กลุ่มของ คริสต์ แอบบอต, พอล โรเจอร์ส และจอห์น สโลโบดา (Christ Abbott, Paul Rogers and John Sloboda) พวกเขาได้เขียนหนังสือ “Global Response to Global Threats” ซึ่งได้แบ่งประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ออกได้เป็น 4 ประเภท คือ 1. ภัยจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change) 2. ภัยจากการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร (Competition over Resources) 3. ภัยจากการเกิดขึ้นใหม่ของชนกลุ่มน้อยในสังคมใหญ่ (Marginalization of the Majority World) และ 4. ภัยจากการแพร่ขยายอิทธิพลทางทหาร (Global Militarization)

นอกจากนี้ยังมีการให้คำนิยามและแบ่งประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในลักษณะแยกย่อยลงไป เช่น ภัยคุกคามจากโรคระบาด (Epidemiology) ภัยคุกคามทางสารสนเทศ (Information)

ภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational crime) ภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และภัยคุกคามทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics)

สำหรับประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยตรงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและการทหาร ในลักษณะที่ภัยคุกคามได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับจากปัจจัยบวกของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปิดเสรีการค้า การเงิน การลงทุน ความก้าวหน้าทางการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนผู้คนมีการย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

ในห้วงเวลาก่อนปี พ.ศ. 2550 กองทัพไทยได้แสดงบทบาทในการบริหารจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบทบาทที่แตกต่างกันออกไป เช่น บทบาทของการเป็นผู้สนับสนุน ผู้ช่วยเหลือ ผู้ประสานงาน และมีบทบาทของการเป็นผู้ปฏิบัติเองบ้างตามสถานการณ์และกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน บทบาทที่เด่นชัดคือ การปราบปรามยาเสพติดการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ บริเวณพื้นที่ตามแนวชายแดน (พื้นที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก) การแก้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งยังเป็นผู้สนับสนุนส่วนราชการอื่นๆ ในการแก้ปัญหาการจัดสมดุลงานและสิ่งแวดล้อม การช่วยเหลือบรรเทาภัยพิบัติคลื่นสึนามิ การป้องกันโรคระบาด COVID - 19 การแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น

แนวโน้มภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในสังคมไทยนั้น ภัยคุกคามที่มีแนวโน้มที่อาจจะทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยจะเป็นตัวจุดรั้งความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม สำหรับปัญหายาเสพติดจะมีความรุนแรงมากขึ้น และมีผลกระทบอย่างสูง ตั้งแต่ระดับสังคมของประเทศ จนถึงระดับปัจเจกชน อนึ่งปัญหาแรงงานต่างด้าวในอนาคตมีแนวโน้มที่อาจถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นระหว่างประเทศไทย ภัยพิบัติขนาดใหญ่ยังคงเป็นสิ่งท้าทายในอนาคต เนื่องจากไม่มีการคาดการณ์หรือการพยากรณ์ได้อย่างชัดเจน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมระยะยาวในการแก้ปัญหาอาจจะทำให้องค์กรและประชาชนอ่อนล้าไปในที่สุด ส่วนโรคระบาด ถ้าหากมีการติดเชื้อข้ามสายพันธุ์มาสู่มนุษย์ ก็จะทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมขนาดใหญ่โต ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติก็เช่นเดียวกัน ถ้าไม่มีการบริหารจัดการที่ดีและสมดุลในอนาคตแล้วประเทศไทยก็จะเป็นจุดหนึ่งที่ไม่เพิ่มอุณหภูมิให้กับภาวะโลกร้อน (Global Warming) ได้ ภัยคุกคามด้านปัญหาความยากจน จากผลการศึกษา พบว่า ความยากจน เป็นต้นตอของปัญหาหลายๆ ประการ อันจะนำไปสู่แนวโน้มความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน หรือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง ซึ่งจะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการแตกแยกจากภายในมากยิ่งขึ้นในอนาคต (อภิเชษฐ์ ชื่อสัตย์, 2560)

ภัยคุกคามรูปแบบผสม (Hybrid Threat) เป็นรูปแบบของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นแล้ว ในหลายประเทศ แต่เนื่องด้วยมีความแตกต่างกันในเชิงบริบท และเงื่อนไขของความขัดแย้ง ในแต่ละประเทศ ทำให้สังคมไทยยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนและรับรู้เท่าทันภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ เท่าที่ควรแต่ไม่ว่าจะเป็นบริบทของประเทศใด โดยวัตถุประสงค์ของภัยคุกคามรูปแบบผสม คือ ทำลายความมั่นคงของประเทศนั้น ๆ โดยในเชิงของระบบ PMESII ประกอบด้วย การเมืองทั้งภายใน ประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ การทหาร สังคม เศรษฐกิจ ระบบสาธารณสุข โภค และข้อมูล ข่าวสาร

ภัยคุกคามรูปแบบผสม ป้องกันและต่อต้านได้ยากเนื่องจากไม่สามารถคาดการณ์รูปแบบ ได้ดังจะเห็นตัวอย่างในปัจจุบันได้จาก การคุกคามทางเศรษฐกิจและความมั่นคง อันเนื่องมาจาก โรคอุบัติใหม่ในประเทศจีน (Corona Virus 2019) ซึ่งเป็นเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่ทำให้จีน ต้องปิดประเทศ และจำเป็นต้องยอมรับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกาและนานาประเทศ อื่นๆและอนุญาตให้เข้ามาในประเทศจีนโดยที่ต้นตอของโรคอุบัติใหม่นี้ ยังมีข้อกังขาถึงแหล่ง ที่มาที่ชัดเจน ซึ่งเหตุการณ์นี้ เมื่อประมวลรวมกับภัยคุกคามอื่นๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน นับว่าสิ้นคลอน ความมั่นคงทางการเมืองของประเทศจีน รวมไปถึงกระทบต่อเศรษฐกิจในระดับในโลก

ในบริบทของประเทศไทย รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จึงได้กำหนด ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยมีแผนแม่บทและนโยบายด้าน ความมั่นคงมาขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ นโยบายและ แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) ซึ่งเป็นนโยบายที่กำหนดโดย สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เสนอผ่านคณะรัฐมนตรี และประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา โดยหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่อำนวยความสะดวก ประสานงาน กำกับดูแลและนำนโยบายด้านความมั่นคง มาปฏิบัติอย่างเหมาะสม ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือ กอ.รมน. รวมทั้ง กระทรวงกลาโหม โดย กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

อย่างไรก็ตามหากพิจารณานโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (2562-2565) ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบันที่ใช้อยู่ ถึงแม้ว่านโยบายถูกกำหนดขึ้นเพื่อตอบรับกับวัตถุประสงค์ ความมั่นคงด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการรายปี แต่ในมิติ ภัยคุกคามรูปแบบผสม รูปแบบของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดมีจุดประสงค์เชิงนโยบาย การประเมิน สถานการณ์และการประมวลผลสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อหาจุดประสงค์ที่แน่ชัดและต่อต้าน อย่างทันทั่วถึง รวมทั้งการเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มกองกำลังปฏิบัติการ จำเป็นต้องมี แนวทางการป้องกัน และต่อต้าน เช่น แผนการปฏิบัติที่มีความยืดหยุ่นมาเป็นเครื่องมือ ดังนั้น บุคลากรที่มีความชำนาญ และมีทักษะในการประเมินสถานการณ์ และแผน/นโยบายที่มีความยืดหยุ่นสูง

สามารถสังเคราะห์ เป็นแผนปฏิบัติการที่สามารถต่อต้านได้อย่างทันท่วงทีและป้องกันภัยคุกคามรูปแบบผสมได้ในระยะยาวจึงมีความจำเป็นอย่างมาก

ดังนั้น งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาภัยคุกคามรูปแบบผสม (กรณีศึกษา พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้) และพิจารณาเสนอแนวทางป้องกันและต่อต้าน เช่น แผนยุทธศาสตร์ที่สามารถสังเคราะห์ไปสู่แผนปฏิบัติการและแผนเผชิญเหตุ เพื่อการปฏิบัติการที่รวดเร็วและทันท่วงทีเพื่อป้องกันการเกิดขึ้นภัยคุกคามรูปแบบผสม ในระยะยาวนอกจากนี้ งานวิจัยนี้ จะเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้หน่วยงานมีบุคลากรที่มีทักษะและพร้อมเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบผสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสมในบริบทของประเทศไทย ในห้วงเวลา 20 ปี (2542-2562)
2. เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นไปยังพื้นที่ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอำเภอนาทวี จะนะ เทพา และสะบ้าย้อยของจังหวัดสงขลา

2. ขอบเขตประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ กำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การศึกษาวิจัย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงของสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองทัพบก คณะกรรมการทหารรวมทั้ง ส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหม และภาคเอกชน

3. ขอบเขตเนื้อหา

ทำการศึกษาเฉพาะภัยคุกคามรูปแบบผสม โดยทำการศึกษาภัยคุกคามรูปแบบผสม (กรณีศึกษา : การก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้) โดยแบ่งออกเป็นด้านกลุ่มกองกำลังปฏิบัติการ และด้านเป้าหมายการปฏิบัติการ สำหรับด้านที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มกองกำลังปฏิบัติการ ได้แก่ กองโจร และกองกำลังสนับสนุนท้องถิ่น ด้านที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการปฏิบัติการ ได้แก่

เป้าหมายทางการเมืองในประเทศและระหว่างประเทศ เป้าหมายทางการทหาร เป้าหมายทางเศรษฐกิจ เป้าหมายทางสังคม เป้าหมายทางระบบสาธารณสุขโลก และเป้าหมายทางข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำเสนอแนวทางป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทย

4. ขอบเขตระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดทำการศึกษาวิจัยในห้วงระยะเวลาตั้งแต่ ต.ค. 62 - ก.ย. 63

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร ข่าวหรือหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และเอกสารสำคัญต่างๆ จากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แล้วนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งแบบกึ่งโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยวิธีเจาะจง

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงาน เอกสารราชการ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการรายงานผลการปฏิบัติการ บันทึกการประชุม เอกสารโครงการ หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลสถิติของส่วนราชการ ซึ่งได้มาจากการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ฯ และสื่อต่าง ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์รูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์เชิงพรรณนานี้ทำเพื่อให้ได้ทราบว่า เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ทางการเมืองนั้น ๆ มีสภาพการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์อย่างไร ร่วมกับการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดควบคู่กันไปด้วย โดยการจัดระเบียบข้อมูลและวิเคราะห์เชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ การวิเคราะห์เชิงอุปนัย (Inductive Analysis) โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบ บันทึกทำดัชนี ทำข้อสรุปตัดทอนให้ประเด็นที่ศึกษามีความชัดเจนขึ้นนำไปสู่การสร้างข้อสรุป และพิสูจน์ข้อสรุปเพื่ออธิบายข้อมูลในเชิงพรรณนาความ

3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบรายงานเชิงพรรณนาความ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีตาราง แผนภูมิ และกราฟประกอบในส่วนที่จำเป็น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึง รูปแบบ ที่มา บริบททั่วไป ของภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทย
2. ทำให้ทราบแนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

คำจำกัดความ

ยุทธศาสตร์	หมายถึง ศิลป์และศาสตร์ในการพัฒนาและการใช้กำลังทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา และกำลังทหารของชาติ ทั้งในยามสงบและยามสงคราม ทำการสนับสนุนนโยบายของชาติอย่างดีที่สุด เพื่อเพิ่มพูนโอกาสและอำนาจให้ได้มาซึ่งผลแห่งความมีชัย และเพื่อโอกาสพ่ายแพ้ให้น้อยที่สุด
ความมั่นคงแห่งชาติ	หมายถึง ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตยบูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ที่แตกต่างกัน อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับและทุกมิติ
ภัยคุกคาม	หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคง ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความรุนแรง สลับซับซ้อน หากไม่

		ดำเนินการแก้ไข จะเกิดผลกระทบในวงกว้างต่อความมั่นคงแห่งชาติ
พลังอำนาจแห่งชาติ	หมายถึง	กำลังทั้งสิ้น หรือขีดความสามารถของชาติในการทำ ให้ผลประโยชน์ของชาติบรรลุผล
Hybrid Treat	หมายถึง	ภัยคุกคามรูปแบบผสม คือ ภัยคุกคามที่ใช้การผสมผสานการปฏิบัติตามแบบ และการปฏิบัตินอกแบบ โดยรัฐและองค์กร ประยุกต์ใช้ยุทธวิธีเพื่อบรรลุเป้าหมายทั้งทางกายภาพ พื้นที่ และด้านอื่นๆ โดยการโจมตี จะใช้การผสมผสานและประสานสอดคล้อง มาตรการต่างๆ เพื่อบ่อนทำลายรัฐและสังคม มาตรการที่ใช้มิใช่เป็นมาตรการใหม่ แต่การประยุกต์ใช้มี ประสิทธิภาพและสามารถขยายผลในระดับที่รุนแรงกว่าเดิม ซึ่งในแง่ทางยุทธวิธี จะไม่ใช่กำลังขนาดใหญ่ และจะไม่ใช้กำลังทหารอย่างเด่นชัด จะกระทำในลักษณะ การบิดเบือนข้อมูล การบ่อนทำลายโดยการสนับสนุนของกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งมีการดำเนินการต่อเป้าหมายในมิติทางกายภาพ จิตวิทยา วัฒนธรรม การเมือง สังคม และความขัดแย้งของมนุษย์ในสังคม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมว่าด้วยภัยคุกคามรูปแบบผสมในเชิงของนิยาม การวัดภัยคุกคามรวมถึงผลผลิตและผลลัพธ์ด้านความมั่นคง นโยบายในการตอบโต้ในระดับสากลและระดับประเทศ แหล่งที่มาและเนื้อหายุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี กรอบแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสาธารณะ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสรุปเพื่อสร้างฐานข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยต่อไป โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ภัยคุกคามรูปแบบผสมและแนวคิดการตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบผสม
  - 1.1 NATO and Hybrid Threats 2016
  - 1.2 MCDC Countering Hybrid Warfare Project : Countering Hybrid Warfare
  - 1.3 SECURITY ENVIRONMENT CHANGE : FROM ASYMMETRIC TO HYBRID

THREATS

2. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580
3. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562-2665
4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564
5. นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557
6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563-2565
7. ยุทธศาสตร์ กอ.รมน. พ.ศ. 2560 – 2464
8. การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ให้เป็นรูปธรรม

9. ความก้าวหน้าการพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
11. กรอบแนวคิดของการวิจัย
12. สรุป

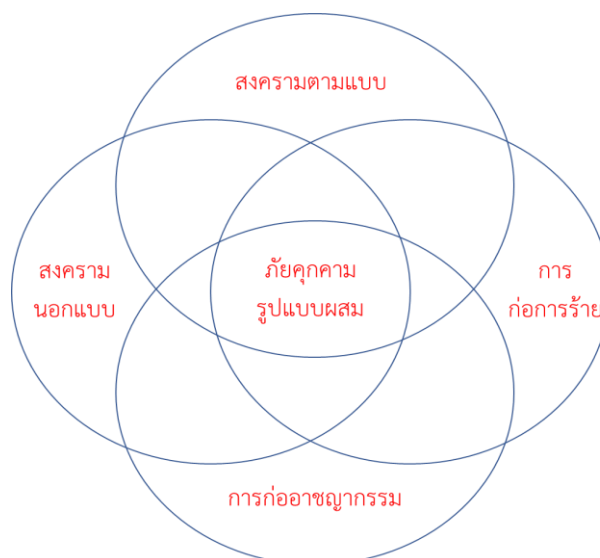
ภัยคุกคามรูปแบบผสม (Hybrid Threat)

Hybrid Threat ในภาษาไทย ปัจจุบันยังไม่มีนิยามที่ชัดเจน คำว่า Threat หากดูแค่คำศัพท์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) หมายถึง การแสดงอำนาจให้หวาดกลัว หรือทำให้หวาดกลัว ในรูปแบบของภัยคุกคามส่วนคำว่า hybrid เป็นคำศัพท์ในภาษาอังกฤษที่ใช้อย่างกว้างขวางในเชิงชีววิทยา หมายถึง พืชหรือสัตว์ใดๆที่เกิดมาจากพืชหรือสัตว์ที่มีความแตกต่างกันมากกว่าสองชนิดขึ้นไปมารวมกันเพื่อคุณลักษณะที่ดีขึ้น (Cambridge Dictionary, Accessed, 2020) เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันในบริบทของความมั่นคง Hybrid Threat อาจหมายความถึง ภัยคุกคามที่เกิดจากองค์ประกอบที่แตกต่างกันมากกว่าสององค์ประกอบขึ้นไปมาเกิดร่วมกัน

Hybrid Warfare และ Hybrid Threat มักเป็นคำที่ใช้แทนกันเสมอ โดยมีความหมายว่า การกระทำให้เกิดผลต่อเป้าหมายด้วยการประสานมาตรการตามสงครามตามแบบและสงครามนอกแบบ โดยผู้กระทำเป็นรัฐฝ่ายตรงข้าม หรือ กลุ่มบุคคล / องค์กรอื่นๆ เพื่อประยุกต์ใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งเป้าหมายเชิงกายภาพ และเป้าหมายในมิติอื่นๆ โดยการโจมตีจะผสมผสานมาตรการต่างๆ (มากกว่า 1 มาตรการ) โดยมุ่งเน้นไปยังรัฐและสังคม หรือบั่นทอนตามแผนการโจมตี Hybrid Warfare และ Threat นั้นเป็นการกระทำได้ ของ รัฐ/ กองทัพ หรืออาจเป็นกลุ่มองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ กลุ่มบุคคล (Non state actor) ก็ได้

ภัยคุกคามรูปแบบผสมหรือ Hybrid Threat ที่นำเสนอใน วรรณกรรมนี้ หมายถึง ภัยคุกคามที่ใช้ในการผสมผสานการปฏิบัติตามแบบ (Conventional) และนอกแบบ (Irregular) โดยรัฐและองค์กร ประยุกต์ใช้ยุทธวิธีเพื่อบรรลุเป้าหมาย ทั้งกายภาพ พื้นที่ อื่นๆ การโจมตีจะใช้การผสมผสาน และประสานสอดคล้องมาตรการต่างๆ เพื่อบ่อนทำลายรัฐและสังคม มาตรการที่ใช้มิใช่เป็นมาตรการใหม่ แต่การประยุกต์ใช้มีประสิทธิภาพและสามารถขยายผลในระดับที่รุนแรงกว่าเดิม

แผนภาพที่ 2-1 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมภัยคุกคาม

ที่มา : ความสัมพันธ์ของกิจกรรมภัยคุกคาม, (ออนไลน์), 2563

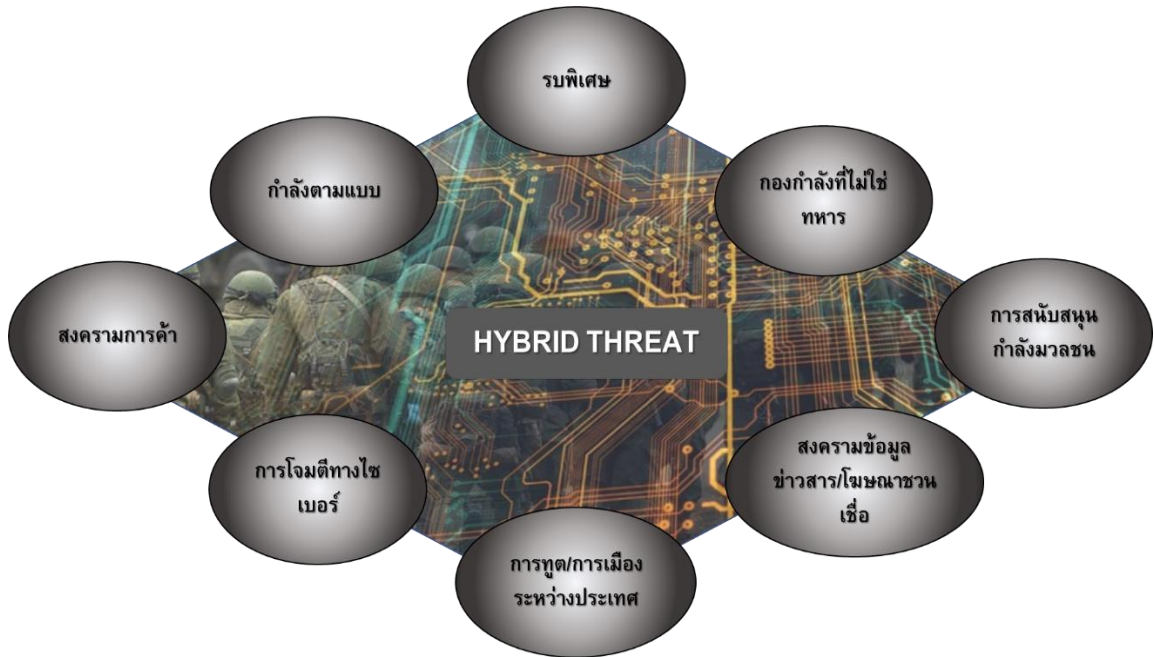
ยุทธวิธีของภัยคุกคามรูปแบบผสม เป็นยุทธวิธีที่ไม่จำเป็นต้องใช้กำลังขนาดใหญ่ กองกำลังมุ่งทำลายเป้าหมายโดยใช้ยุทธวิธีเช่น การบิดเบือนข้อมูล, การต่อต้านข่าวกรอง, การโจมตีทางไซเบอร์, การบ่อนทำลายโดยการสนับสนุนของกลุ่มที่มีผลประโยชน์ โดยเป้าหมายการโจมตีของภัยคุกคามรูปแบบผสมคือ การบั่นทอน มิติทางกายภาพ จิตวิทยา วัฒนธรรม การเมือง และประชาชน ในทางมิติทางจิตวิทยาและการเมืองนั้น มุ่งหมายที่จะสร้างความแตกแยกของกองทัพ การแบ่งระดับของประชาชนที่มีความแตกต่างทางการศึกษา ผู้นำทางสังคมและภาคธุรกิจ ให้แตกแยกออกจากประชาชนโดยทั่วไป จนนำมาสู่ความขัดแย้งในสังคมซึ่งส่งผลให้การแก้ปัญหาทางการเมืองกระทำได้อย่างยากยิ่ง กล่าวได้ว่าภัยคุกคามรูปแบบผสมพุ่งเป้าไปสู่การขยายผลต่อความล่อแหลมและความเป็นอิสระของคนในสังคม

แนวคิดของภัยคุกคามรูปแบบผสมจึงเป็นความขัดแย้ง/ สันติภาพ ที่มีความสับสน เพราะไม่สามารถระบุได้ว่า ภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้นเริ่มต้นแล้วจะจบเมื่อใด แต่เป็นที่น่าสังเกตในการโจมตีทางไซเบอร์มักจะนำการโจมตีในรูปแบบอื่นๆ อยู่เสมอ

กล่าวได้ว่าคุณสมบัติและยุทธวิธีของภัยคุกคามรูปแบบผสม คือ 1. การยุทธ์ที่ผสมผสาน กองกำลังทางทหารกับกองกำลังกองโจร โดยใช้ยุทธวิธีผสมมาตร และมีความอ่อนตัวในทางยุทธวิธี 2. มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนโครงสร้างการจัดของกองกำลังได้เสมอ 3. ใช้เทคนิคการก่อการร้าย และการโจมตีทางไซเบอร์ 4. การโฆษณาชวนเชื่อ การใช้สื่อ และการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร 5. การใช้อาชญากรรมเพื่อสนับสนุนทางการเงินต่อการโจมตี 6. มุ่งหมายที่จะสร้างความแตกแยกในสังคม แบ่งชนชั้น เพื่อให้การแก้ปัญหาทางการเมืองทำได้อย่างยากลำบาก 7. ละเมิดกฎหมายนานาชาติใช้การต่อต้านข่าวกรอง การบ่อนทำลาย การล้มล้างระบอบการปกครอง การสนับสนุนของกลุ่มต่อต้านทางการเมือง เพื่อสนับสนุนการโจมตี

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามรูปแบบผสม ประกอบด้วย การโจมตีที่เป็นการผสมผสาน ปัจจัยทางด้าน การเมือง การทหาร การทูต เศรษฐกิจและภาคเอกชน การก่อการร้าย การใช้ไซเบอร์ การปลุกระดมมวลชน การใช้สื่อสารมวลชน ปัจจัยเหล่านี้เมื่อถูกใช้อย่างเหมาะสม และประสานสอดคล้อง ย่อมเพิ่มโอกาสในความสำเร็จของการโจมตี

แผนภาพที่ 2-2 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมภัยคุกคาม

ที่มา : แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมภัยคุกคาม, (ออนไลน์), 2563

ในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม ฝ่ายป้องกันจะต้องตอบโต้การโจมตีในทุกปัจจัย โดยจะต้องตระหนักว่า การผสมผสานและพลังอำนาจของปัจจัยที่ใช้ในการโจมตีทำให้การโจมตีนั้นย่อมมีความแตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้น การตอบโต้ในภาพรวมที่มีประสิทธิภาพของรัฐ ต้องสร้างยุทธวิธีการตอบในทุกปัจจัย (การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร สาธารณูปโภค ข้อมูลข่าวสาร) โดยเลือกใช้การตอบโต้แบบแยกการหรือรวมการตามความเหมาะสม ปัจจัยการตอบโต้ ประกอบด้วย การตอบโต้โดยรัฐและรัฐบาล, การทุตกับนานาชาติ, การป้องกันระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน, ตลาดทุนและตลาดเงิน, การสื่อสารมวลชน, การวิจัยและวิทยาศาสตร์, การศึกษาและสังคมจิตวิทยา, โดยการตอบโต้ นั้น จะต้องกระทำคู่ขนานโดยปัจจัยต่างๆ เพื่อป้องกันการจู่โจมที่มีรูปแบบผสมของฝ่ายตรงข้าม

แผนภาพที่ 2-3 ปัจจัยในการโจมตีและการป้องกันของภัยคุกคามรูปแบบผสม

มาตรการโจมตี	มาตรการป้องกัน
การทหาร	รัฐ/รัฐบาล
การเมือง	การทุตระหว่างประเทศ
เศรษฐกิจ	ทหาร / ตำรวจ / อส.
มวลชนในพื้นที่	สาธารณูปโภค
การก่อการร้าย	การลงทุน
ไซเบอร์	สื่อสารมวลชน
องค์กรในต่างประเทศ	การวิจัยและวิทยาศาสตร์
สังคม	การศึกษา
สื่อสารมวลชน	สังคมจิตวิทยา

ที่มา : ปัจจัยในการโจมตีและการป้องกันของภัยคุกคามรูปแบบผสม, (ออนไลน์), 2563

ระบบการป้องกันและต่อต้านในองค์รวม (Comprehensive Defense System) ประกอบด้วย การระวังป้องกัน งานทางด้านข่าว การสร้างความตื่นตัวและการรับรู้ การวิเคราะห์ เกณฑ์เสี่ยง การเตรียมการป้องกัน การสร้างระบบที่ทนทาน การวางแผน การฝึกแผนเผชิญเหตุ ความมุ่งมั่นทางการเมือง โดยระบบการป้องกันและต่อต้านในองค์รวมนี้ มุ่งที่จะสร้างมาตรการที่ผสมผสานในปัจจุบัน การทูต การเมือง การช่วยเหลือประชาชน การสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ การสื่อสารมวลชน การทหาร โดยทำให้รัฐ กองทัพ และประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

การสร้างระบบการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม ประกอบด้วย

ความมุ่งมั่นทางการเมือง (นโยบาย, ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ) การจัดตั้งองค์กร (ทำการวิจัย, กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้องค์กร และการสร้างการรับรู้ของประชาชน) การใช้มาตรการทางไซเบอร์ที่มีประสิทธิภาพ การป้องกันระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน (พลังงาน, น้ำมัน, น้ำ, ไฟฟ้า, องค์กรที่ควบคุมพลังงาน, หน่วยเผชิญเหตุ, ระบบการธนาคาร, ขนส่งมวลชนในทุกระบบ) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (การทูตระหว่างประเทศ, การปฏิบัติของรัฐบาล, ชีตความสามารถในการป้องกันประเทศ, การรักษาความสงบภายใน, เศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน, ความมั่นคงทางจิตวิทยา) การกำหนดยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยการเตรียมบุคคลากรและเครื่องมือ, การวิเคราะห์เกณฑ์เสี่ยง, วิเคราะห์จุดอ่อนแหลม, วิเคราะห์ผลกระทบ) และสุดท้ายคือการสร้างความรับรู้แก่ทุกภาคส่วน

แนวคิดการตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบผสม

จากแนวคิดในการตอบโต้ Hybrid Threat จุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือแนวทางในการกำหนดนโยบายที่สามารถรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ได้อย่างทันเวลาและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำตัวแบบมาจากประเทศที่มีการออกนโยบายหรือแผนเผชิญเหตุที่สามารถแจ้งเตือนฝ่ายบริหารได้ รวมทั้งวิเคราะห์จากกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจากต่างประเทศ และนำมาทำการซักซ้อมแผน

เนื่องจากภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้เป็นการประสานสอดคล้องการโจมตี ต่อเป้าหมายที่มีความอ่อนแอ และทำลายระบบต่างๆ ของรัฐบาล

กรอบในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมเป็นการจัดทำเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ โดยระบุเกณฑ์ที่เหมาะสมในการป้องกัน ซึ่งระบุองค์ประกอบในการดำเนินการอยู่ 3 ประการคือ

1. Detect การตรวจสอบ/แจ้งเตือน ดำเนินการในการสร้างการรับรู้สถานการณ์และดำเนินการตรวจสอบหากตรวจพบให้ดำเนินการแจ้งเตือนอย่างเร่งด่วน

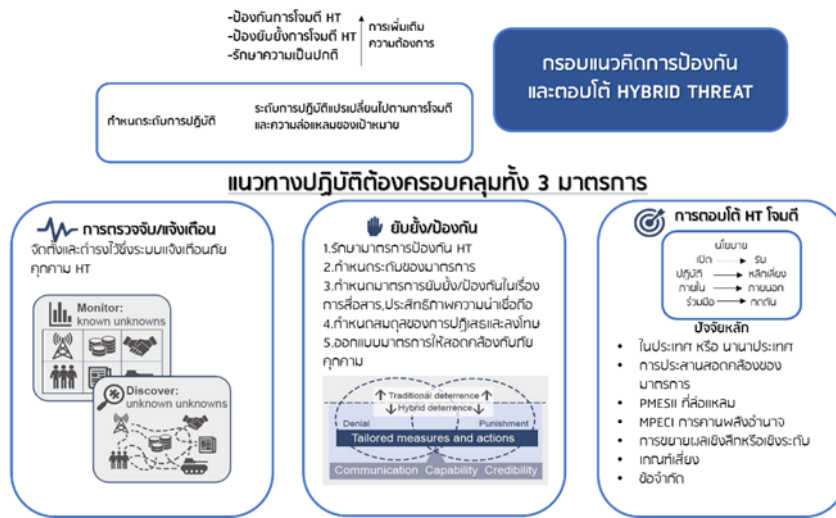
2. Deter งานการยับยั้ง/ป้องกัน ดำเนินการป้องกันผู้คุกคาม โดยการจัดทำเกณฑ์การยับยั้งผู้คุกคาม ใช้ 3Cs (การสื่อสาร สถานภาพ และการลงโทษ) และให้ปฏิเสธสมดุลงดูลแห่งอำนาจ และดำเนินการปราบปรามผู้คุกคาม

3. Respond การตอบโต้ ในการเลือกการใช้นโยบาย ที่มีปัจจัยในเรื่องของบทบาทการโจมตีข้ามชาติ การประสานงานของการโจมตี ช่องโหว่หรือจุดอ่อนในระบบ PMESII และค้นหา MPECI การยกระดับของการโจมตี เกณฑ์เสี่ยง และข้อจำกัดในการดำเนินการตอบโต้

กล่าวโดยสรุปคือ การประมวลผลการแก้ปัญหาในภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ เมื่อนำความล่อแหลมที่จะเกิดขึ้น เข้ามาพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาร่วมด้วย จะทำให้เราทราบว่าจุดอ่อนหรือสิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามจะโจมตีคืออะไร ซึ่งหากนำปัจจัยอันประกอบด้วย การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม สาธารณูปโภค และข้อมูลข่าวสาร (PMESII) มาร่วมวิเคราะห์แล้ว จะทราบเครื่องมือที่ฝ่ายตรงข้ามใช้ แต่ในอีกแง่หนึ่ง หากการวิเคราะห์ฝ่ายตรงข้ามที่กระทำการคุกคามต่อฝ่ายเรานั้น เราสามารถทำการตรวจสอบผ่านเครื่องมือ PMESII และขีดความสามารถในการกระทำการคุกคาม จะสามารถทำให้เรารับมือฝ่ายตรงข้ามได้

แผนภาพที่ 2-4 กรอบแนวของการวิจัยในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 30 มิ.ย. 58 (ออนไลน์, 2558) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอพร้อมทั้งมีคำสั่งให้ทุกส่วนราชการทุกกระทรวงของประเทศ ดำเนินการศึกษากรอบและแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ จัดทำข้อมูลในความรับผิดชอบของหน่วยงานส่งให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติโดยสภาพพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ดำเนินการต่อไป ตลอดจนปรับปรุงแผนปฏิบัติการด้าน ... ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ของส่วนราชการให้สอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วน วาระแห่งชาติ ประเด็นการปฏิรูปตามนโยบาย ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ต่อมาในเดือน พ.ศ.59 คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (ออนไลน์, 2559) ได้จัดทำและเผยแพร่กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์ ชาติ ระยะ 20 ปี ฉบับสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ดังกล่าว ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ภาพอนาคตประเทศไทย และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 6 ด้าน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แสดงโดยแผนภาพที่ 2-1 ประกอบด้วยหลักการ (Principles) หรือแนวคิดหลัก (Key Concepts) สามประการ ผสมผสานกับวิธีการ ซึ่งจะทำให้วิสัยทัศน์นั้นเป็นจริงขึ้นมาได้ ได้แก่

1.3 ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาเศรษฐกิจที่นำไปสู่ความเจริญ มีการเพิ่มรายได้ สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยอยู่บนเงื่อนไขการใช้ รักษา รวมถึงมีการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งแนวทางที่ทั่วโลกยอมรับ

2. ภาพอนาคตประเทศไทย

ภาพอนาคตประเทศไทยใน พ.ศ.2579 มีลักษณะเป็นเป้าหมายหรือแนวคิดเชิงอุดมคติ (Ideal Goals) รวมกับกับวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น ประกอบด้วย

แผนภาพที่ 2-6 ภาพอนาคตประเทศไทย ปี 2579

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี, 2559 : 2

2.1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและบทบาทของประเทศไทย กำหนดภาพอนาคตให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2.2 ด้านเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม กำหนดให้เศรษฐกิจและสังคมไทยในอนาคตมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติการค้าโดยมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ การบริการมีคุณภาพ การค้าส่งค้าปลีก และเศรษฐกิจดิจิทัลมีการพัฒนา ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันกับชาติอื่นๆได้ โดยที่การพัฒนาเศรษฐกิจนี้จะต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

และสังคมไทยมีความมั่นคง เสมอภาค เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้า น้อย คนไทยมีความสุขทั้งกายและใจ มีคุณภาพชีวิตในระดับของประเทศพัฒนาแล้ว

2.3 ด้านทุนมนุษย์ กำหนดให้คนไทยในอนาคตเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.4 ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ กำหนดให้ระบบบริหารจัดการภาครัฐ มีขนาดเล็ก ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ (Advanced and Efficient) มีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง (Responsibility and Accountability) มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ (Transparent) และประชาชนมีส่วนร่วม (Participation)

3. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี จำนวน 6 ด้าน แสดงโดยแผนภาพที่ 2-3 ดังนี้

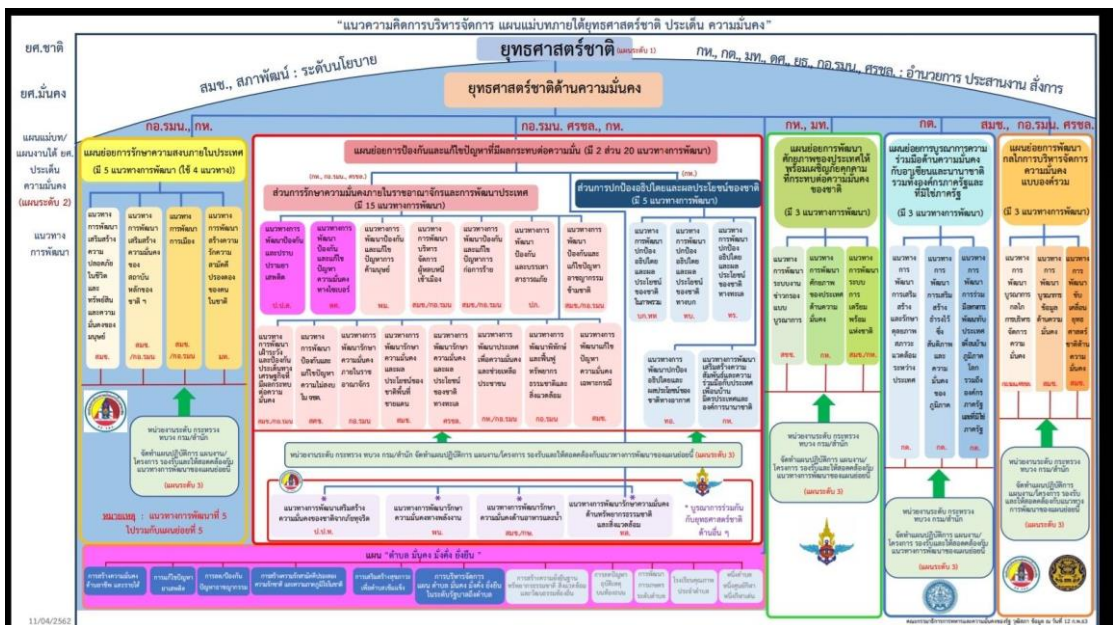
แผนภาพที่ 2-7 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี, 2559 : 2

3.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง : ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายเพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรงควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถ ขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด โดยมีเป้าหมายสำคัญ ได้แก่ 1. ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข 2. บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ 3. กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคง 4. ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ 5. การบริหารจัดการความมั่นคง มีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภาพที่ 2-8 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง, (ออนไลน์), 2563

3.2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน กำหนดให้เพิ่มอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในภาพรวมเป็นร้อยละ 5.0-6.0 ต่อปี

ภายในอีก 20 ปีข้างหน้า เพิ่มรายได้ต่อหัวของประชากรเป็น 13,000 เหรียญ สหรัฐต่อปี เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกลุ่มประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ก้าวขึ้นสู่ความเป็นประเทศพัฒนาแล้ว (Developed or Industrialized Country) ที่มีรายได้สูง โดยจะต้องเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของประเทศ และความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantages) ทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) และสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovations) สร้างความมั่นคงด้านอาหาร รวมทั้งพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต (Future Industrial Base or Infrastructure) วิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว อาทิเช่น การรักษาเสถียรภาพและสร้างความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะวินัยการเงินการคลังและเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน ส่งเสริมการค้าและการลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

3.3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน กำหนดให้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนเป็นศูนย์กลางของแนวคิดในการพัฒนาทั้งปวง โดยการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ สร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี รวมทั้งสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวให้เอื้อต่อการพัฒนาคนไทย

3.4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม กำหนดให้สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ สร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย รวมทั้งพัฒนาสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

3.5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กำหนดให้รัฐจัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟู และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ร่วมลดปัญหาโลกร้อน และปรับตัวให้ประเทศไทยและคนไทยพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้ง ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

3.6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ กำหนดให้ปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ ปรับปรุงบทบาทภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสมคุ้มค่า สามารถรองรับการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น วางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ พัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ พัฒนาระบบ

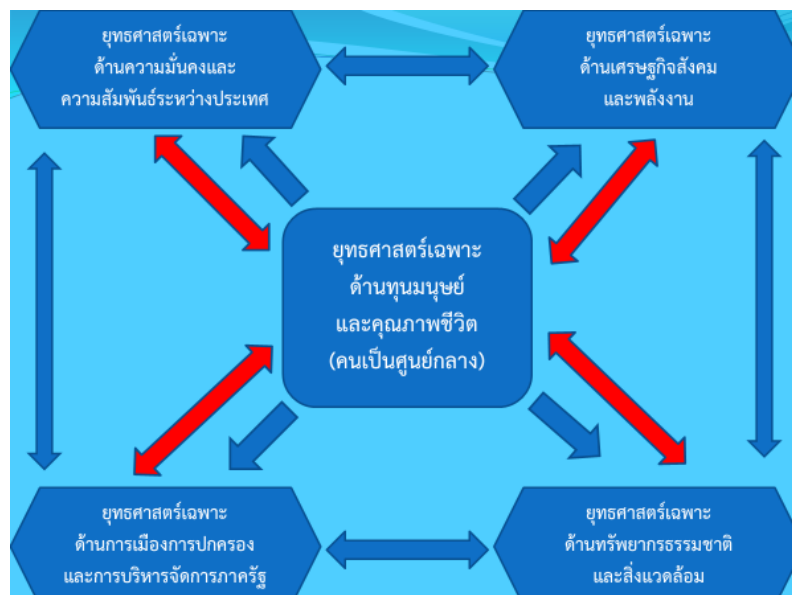

การให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ไม่เหมาะสมในปัจจุบัน

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่ากรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี มีลักษณะเป็นวิธีการ หรือแนวทางในการปฏิบัติ (Ways) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายกว้าง ๆ ซึ่งค่อนข้างเป็นอุดมคติ (Broad Ideal Ends) ไม่มีการเจาะจงเป้าหมายที่จะต้องบรรลุภายในกรอบเวลา 20 ปี อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงเป็นโครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติเชิงบูรณาการที่จะต้องมีการกำหนดแนวคิดในการบูรณาการ ให้ชัดเจนขึ้นและจัดทำรายละเอียดของยุทธศาสตร์ชาติให้สมบูรณ์ต่อไป

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี กำหนดให้ทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการ พัฒนาประเทศ หรือคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติ (Key Success Factor) โดยความสัมพันธ์เชื่อมโยงหรือการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่าง ยุทธศาสตร์เฉพาะด้านทุนมนุษย์และคุณภาพชีวิตกับยุทธศาสตร์เฉพาะด้านอื่น ๆ และระหว่าง ยุทธศาสตร์เฉพาะด้านอื่น ๆ ด้วยกันเอง ค่อนข้างจะซับซ้อน แสดงโดยแผนภาพที่ 2-4

แผนภาพที่ 2-9 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของยุทธศาสตร์เฉพาะ

ที่มา : ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของยุทธศาสตร์เฉพาะ, (ออนไลน์), 2563

เนื้อหาของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทุนมนุษย์และคุณภาพชีวิตซึ่งถือเป็นแกนหลักหรือศูนย์กลางของยุทธศาสตร์ชาติ กระจัดกระจายอยู่ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ทั้ง 6 ด้าน โดยเริ่มจากแนวคิดในการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับเด็ก เยาวชน และคนไทยทุกคนเพื่อสร้างความรู้สึกรักชาติ (Mindset) ที่ถูกต้อง เสริมสร้างความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคม และเมื่อปัจเจกบุคคลที่เป็นคนดี มีคุณภาพอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ดังนั้นสังคมไทยย่อมเป็นสังคมที่ดีไปด้วย ซึ่งเป็นการปลูกฝังแนวความคิดในเยาวชน โดยมองว่า เยาวชนที่มีการศึกษา หรือได้รับการศึกษาในวัยที่เหมาะสม จะสามารถมีแนวความคิดในการพัฒนาในด้านต่างๆ เริ่มจากการพัฒนาตนเอง การพัฒนาในครอบครัว การพัฒนาทางด้านสังคม จนกระทั่งนำไปสู่การพัฒนาประเทศ โดยในส่วนของประเทศไทยนั้น เป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ภายใต้กรอบพระพุทธศาสนา จึงมีการปลูกฝังขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม เพื่อให้เยาวชนไทยที่จะเติบโตขึ้น มีศักยภาพทั้งทางความรู้ ความคิด มารยาท รวมทั้งรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศ แนวคิดในการพัฒนาทุนมนุษย์และคุณภาพชีวิต แสดงโดยแผนภาพที่ 2-5 ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2-10 การพัฒนาทุนมนุษย์และคุณภาพชีวิต

ที่มา: การพัฒนาทุนมนุษย์และคุณภาพชีวิต, (ออนไลน์), 2563

สถาปณารูปแห่งชาติ (ออนไลน์, 2557) ได้เผยแพร่วาระปฏิรูปพิเศษ จำนวน 15 วาระ วาระปฏิรูป จำนวน 37 วาระ วาระพัฒนา จำนวน 8 วาระ และข้อเสนอการปฏิรูปเร็ว จำนวน 9 ข้อ โดยมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาระบบการเมืองการปกครองและการเลือกตั้ง การแก้ไขปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม การเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกภาครัฐ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การพัฒนาโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพของคนและการปลูกฝังหน้าที่พลเมือง และการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับความเสี่ยงในอนาคต

จากนั้นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (ออนไลน์, 2557) ได้เผยแพร่กรอบความเห็นร่วม การปฏิรูปประเทศไทย จำนวน 11 ด้าน ได้แก่ การเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม, การปกครองท้องถิ่น การศึกษา เศรษฐกิจ พลังงาน สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สื่อสารมวลชน สังคม และด้านอื่น ๆ

ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 17 พ.ย.58 (ออนไลน์, 2558) แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน จำนวน 6 คณะ ประกอบด้วย

คณะที่ 1 ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และระบบการศึกษา

คณะที่ 2 ด้านเศรษฐกิจการเงิน การคลัง การลงทุนภาครัฐ และโครงสร้างพื้นฐาน
 คณะที่ 3 ด้านระบบราชการ กฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและสร้างความ
 โปร่งใสสมานฉันท์

คณะที่ 4 ด้านสาธารณสุข

คณะที่ 5 ด้านความมั่นคง ลดความเหลื่อมล้ำ การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องที่เป็นวาระเร่งด่วน และการแก้ไขปัญหาการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

คณะที่ 6 ด้านการท่องเที่ยว วัฒนธรรม และการกีฬา

หลังจากนั้น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 15 มี.ค.59 (ออนไลน์, 2559) รับทราบแผนปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ จำแนกตามประเด็นการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ทั้ง 11 ด้าน และ 37 วาระการปฏิรูป 8 วาระการพัฒนาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565)

นโยบายระดับชาติ 16 ข้อ

นโยบายที่ 1 : เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นโยบายที่ 2 : สร้างความเป็นธรรม ความโปร่งใส และความสมานฉันท์ในชาติ

นโยบายที่ 3 : ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายที่ 4 : จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

นโยบายที่ 5 : สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

นโยบายที่ 6 : ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

นโยบายที่ 7 : จัดระบบ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

นโยบายที่ 8 : เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

นโยบายที่ 9 : เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต

นโยบายที่ 10 : เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

นโยบายที่ 11 : รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 12 : เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

นโยบายที่ 13 : พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

นโยบายที่ 14 : เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

นโยบายที่ 15 : พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ 16 : เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

แผนความมั่นคงแห่งชาติ 19 ข้อ

1. การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์
2. การข่าวกรองและการประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคง
3. การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ
5. การพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ
6. การสร้างความสามัคคีปรองดอง
7. การป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
8. การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง
9. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
10. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
11. การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยทุจริต
12. การรักษาความมั่นคงพื้นที่ชายแดน
13. การรักษาความมั่นคงทางทะเล
14. การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ
15. การป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์
16. การรักษาดุลยภาพสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ
17. การรักษาความมั่นคงทางพลังงาน
18. การรักษาความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ
19. การรักษาความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 -2564 กำหนดภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผน 12 การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนา รวมทั้งการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจำนวน 10 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

2. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
3. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
5. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน
6. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาล

ในสังคมไทย

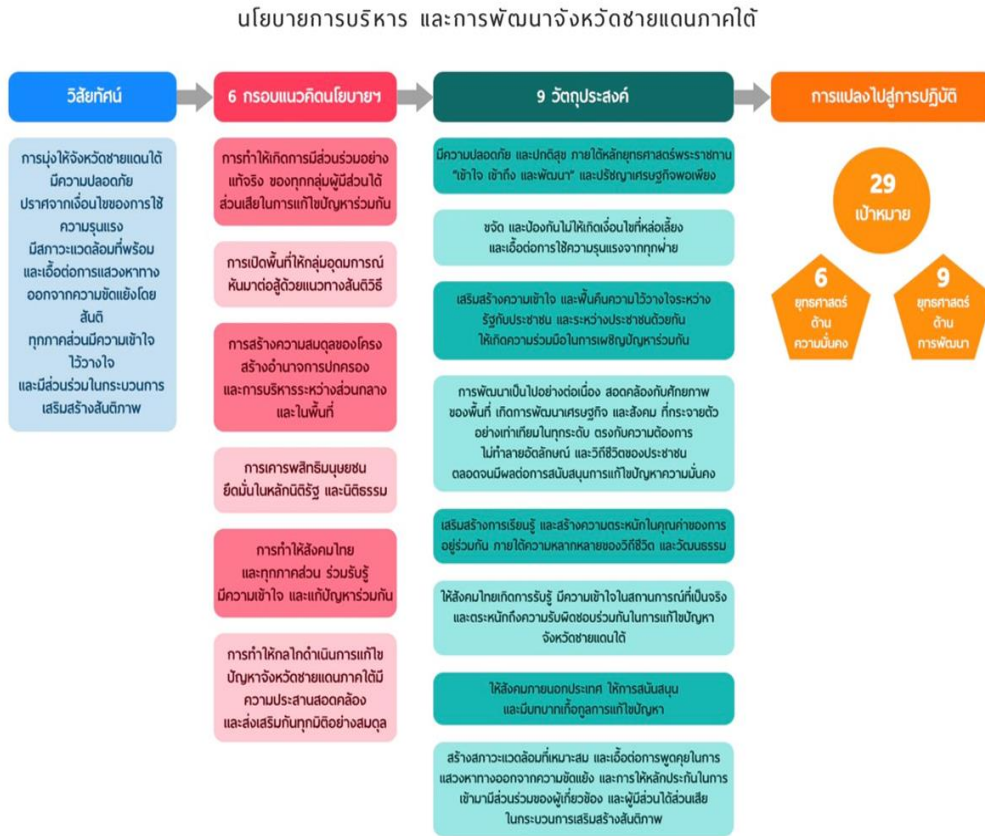
7. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
9. การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
10. ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สำหรับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 5 มีเป้าหมายสำคัญ คือ ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโอกาสในการศึกษา และการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ที่กำหนดให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติจัดทำนโยบายดังกล่าวเสนอสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบ และให้คณะรัฐมนตรีนำเสนอรัฐสภาเพื่อทราบลำดับ โดยกำหนดให้มีเนื้อหาของนโยบายครอบคลุมอย่างน้อยในด้านการพัฒนาและด้านความมั่นคง รวมทั้งให้นำความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนมาประกอบการจัดทำนโยบายให้ตรงกับความต้องการ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ศาสนา วัฒนธรรม อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้ง แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

แผนภาพที่ 2-11 การเปลี่ยนแผนสู่การปฏิบัติ

ที่มา : การเปลี่ยนแผนสู่การปฏิบัติ, (ออนไลน์), 2563

นโยบายการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเริ่มต้นด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมในการดำเนินการโดยมุ่งให้จังหวัดชายแดนใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง โดยมีสภาพแวดล้อมที่พร้อมและเอื้อต่อการใช้สันติวิธี ซึ่งนำไปสู่การกำหนด 6 กรอบแนวคิดนโยบาย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง การเปิดพื้นที่ให้กลุ่มอุดมการณ์ต่อสู้อย่างสันติ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างอำนาจกับส่วนบริหาร เคารพสิทธิมนุษยชน ทำให้สังคมมีความเข้าใจและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และกลไกการแก้ไขปัญหาามีความประสานสอดคล้องกัน นำมาสู่วัตถุประสงค์ 9 ข้อ และนำมาสู่การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ตามลำดับ เพื่อให้บรรลุ 29 เป้าหมายผ่าน 2 กลุ่มยุทธศาสตร์ ได้แก่ กลุ่มยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ และกลุ่มยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา จำนวน 9 ยุทธศาสตร์

การจัดทำนโยบายครั้งนี้ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่สำคัญ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการในพื้นที่ และในส่วนกลาง ผู้นำและผู้แทนศาสนา ภาคประชาสังคม ภาคสื่อมวลชน สตรีและ

เยาวชน และผู้ต้องขังคดีความมั่นคง ประกอบกับข้อมูลเอกสารวิชาการ การเข้าร่วมรับฟังในเวทีสัมมนาที่เกี่ยวข้อง และการติดตามประเมินผลนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยสรุปแล้ว นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ฉบับนี้ยังรักษาแนวทางที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง คือ การแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน 2555 – 2557 “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยให้ความสำคัญกับการสร้างเอกภาพ และการบูรณาการของทุกหน่วยงานในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่รัฐที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ การกำหนดให้กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นวาระแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับความต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อที่จะทำให้การพูดคุยเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และให้ความสำคัญกับสังคมพหุวัฒนธรรมเฉพาะพื้นที่

กรอบแนวคิดของนโยบาย ดังนี้

1. การยึดมั่นในหลักการแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางสันติวิธีด้วยการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งจากการใช้แนวทางรุนแรงมาเลือกใช้แนวทางสันติวิธี
2. การใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง
3. การบริหารจัดการบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่
4. การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ นิติธรรม ตระหนักและเคารพในกติการะหว่างประเทศ

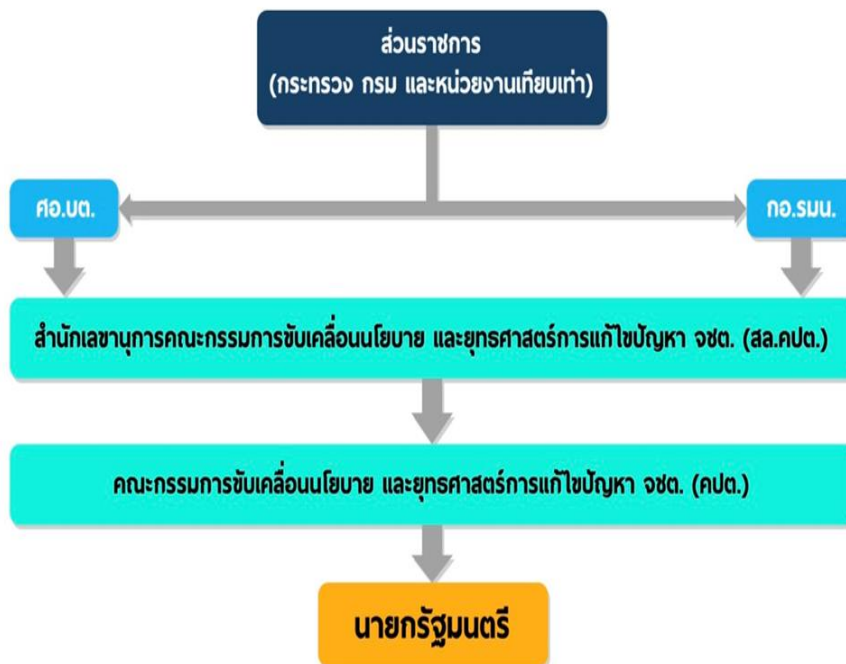
กำหนด วิสัยทัศน์ ว่า "สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรงวิถีชีวิตของทุกคนได้รับการปกป้อง พัฒนาบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรมและมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน" โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวม 6 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติมีความไว้วางใจต่อกัน ปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย
2. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อให้สังคมไทย และสังคมในพื้นที่ ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง ให้เป็นพื้นที่นำร่องที่น่าท่องเที่ยวและนำลงทุน

5. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติและเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง

6. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เกิดการสนับสนุนและมีบทบาทแก้ปัญหาคือการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลไกขับเคลื่อนนโยบาย และยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามนโยบายการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภาพที่ 2-12 คณะกรรมการขับเคลื่อน Steering Committee

ที่มา : คณะกรรมการขับเคลื่อน Steering Committee, (ออนไลน์), 2563

จากแผนภาพ พบว่าภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาหน่วยงาน/ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันบูรณาการแผนงาน/โครงการโดยมี กอ.รมน. และ คอ.บต. เป็นเจ้าภาพในการบูรณาการยุทธศาสตร์ทั้งสองกลุ่มยุทธศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อ

วิสัยทัศน์/วัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมที่กำหนด ซึ่งนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ขึ้นครั้งแรก รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงเป็นประธานคณะกรรมการ และมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนวยการระดับชาติในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้กลไกการดำเนินงานของสองหน่วยงานหลัก คือ กอ.รมน. และ คอ.บต. ซึ่งเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการที่มุ่งไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ส่งให้กับ คปต.พิจารณาและนำเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการตามลำดับการดำเนินงาน ในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ คปต. เพื่อมุ่งให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง มีสภาวะแวดล้อมที่พร้อม และเอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติ ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจไว้วางใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพจากกรอบนโยบายที่ รัฐบาลกำหนดทำให้ กอ.รมน. และ คอ.บต. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งงานด้านความมั่นคง และงานด้านการพัฒนา จำเป็นต้องแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติด้วยการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานตามพันธกิจ และการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ให้มุ่งไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนด

แผนงาน/โครงการที่ผ่านการบูรณาการจาก กอ.รมน. และ คอ.บต. จะเข้าสู่การกลั่นกรองของสำนักเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย และ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา จชต. ต่อจากนั้นจะนำเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย และยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา จชต. เพื่อพิจารณา และนำเสนอเรียน นายกรัฐมนตรี เพื่อกำหนดอนุมัติต่อไป

จากวัตถุประสงค์ของนโยบายการแก้ไขปัญหาใน การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำตารางประสานสอดคล้องแสดงความเชื่อมโยงภารกิจ งานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนหลักที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562 โดยกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ และหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน เพื่อให้ทุกส่วนราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมพลังขับเคลื่อนนโยบายฯ ดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัติในลักษณะบูรณาการร่วมกันอย่างมีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563-2565

คอ.บต. ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องและสนองตอบต่อเป้าหมายของนโยบายเพื่อบังคับวิถีให้ทุกส่วนราชการที่มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถดำเนินการได้โดยถูกต้อง สามารถสนองตอบปัญหาและความจำเป็นของประชาชนที่สำคัญ นั่นคือสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันภายใต้การมีระบบการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาของกระทรวง กรมและหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นเอกภาพ นำไปสู่การปฏิบัติ

เป็นรูปธรรม เร่งรัด ผลักดันการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ (Function, Agenda, Area) ให้เป็นไปตามเป้าหมาย เสริมการทำงานของกระทรวง กรม และหน่วยงานของรัฐให้มีความต่อเนื่อง มิให้เกิดช่องว่าง และสนับสนุนการพัฒนาเสริมความมั่นคงของ กอ.รมน.ภาค 4 สน. ทั้งนี้ ได้ให้ความสำคัญลำดับสูงกับพื้นที่และประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกขั้นตอน โดยมีความมุ่งหมายและขอบเขตของยุทธศาสตร์ ดังนี้

ความมุ่งหมาย เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยตามสายงานปกติ ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่ กระทรวง กรม และหน่วยงานที่มีหน้าที่หรือจัดตั้งขึ้นเพื่อ แก้ไขปัญหาเป็นการเฉพาะ ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรลงสู่พื้นที่ เชื่อมโยงและเชื่อมต่อการพัฒนาในพื้นที่ให้ครบวงจร และไร้รอยต่อ และประสานงาน เร่งรัด ผลักดันการดำเนินงานของกระทรวง กรม หน่วยงานของรัฐ และที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและนโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. วิสัยทัศน์

“สังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง เศรษฐกิจเติบโต คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น การพัฒนาสีเขียว หมายความว่าของนักท่องเที่ยวทั่วโลก นำชายแดนใต้สันติสุขยั่งยืน”

วัตถุประสงค์มูลฐาน พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสงบสันติ และได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ประชาชนทุกหมู่เหล่าสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี บนพื้นฐานของความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยการบริหารจัดการภาครัฐที่เป็นภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม มีบุคลากรภาครัฐที่เข้าใจบริบทของพื้นที่เข้าใจประเด็นเงื่อนไขหลักของปัญหา และพัฒนาศักยภาพสู่ระบบงานสมัยใหม่

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 สังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง สามารถส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชนบนพื้นฐานความศรัทธา ความเชื่อทางศาสนาที่ถูกต้อง รวมทั้งสร้างสรรค์อัตลักษณ์ร่วมในพื้นที่แต่ละระดับ ที่เป็นรูปธรรม และนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ตลอดจนสนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้มีการกลับสู่ถิ่นฐานเดิม

2.2 เศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ให้กับประชาชนได้อย่างมั่นคง

2.3 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ ตั้งแต่ระดับบุคคล กลุ่มคนเปราะบาง สถาบันครอบครัว และชุมชนจัดการตนเอง ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง

2.4 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สามารถพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สามารถเชื่อมต่อเยาวชนจากสถานศึกษาเข้าสู่การแสวงหาอาชีพ พัฒนาทักษะการประกอบอาชีพที่จำเป็น มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นสู่การเป็นคนที่มีความรู้สูงเป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

2.5 การพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการภาครัฐที่สอดคล้องกับพื้นที่ วางระบบการพัฒนาที่ไม่ทำลาย หรือไม่ใช้ทรัพยากรในการผลิตเกินกว่าความสามารถในการทดแทน/ฟื้นฟู สำหรับการบริหารจัดการภาครัฐ ต้องเสริมสร้างบุคลากรภาครัฐให้เข้าใจบริบทของพื้นที่ เข้าใจประเด็นเงื่อนไขหลักของปัญหา และที่สำคัญคือรับรู้ถึงความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง มีการพัฒนาศักยภาพสู่ระบบงานสมัยใหม่ บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ปลอดภัย โปร่งใส ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรรัฐให้เป็นที่ยอมรับในพื้นที่และสังคมทั้งในและต่างประเทศ

2.6 สร้างความเข้าใจสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและให้ความร่วมมือสนับสนุนนโยบายการแก้ไขปัญหาของภาครัฐ และการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายปฏิเสธการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบจากทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย อาศัยกลไกภาคประชาสังคม ภาคีเครือข่าย และการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนการสร้างสภาวะแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

2.7 สนับสนุนการพัฒนาเพื่อความมั่นคงได้อย่างประสานสอดคล้อง เพื่อลดเงื่อนไขที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงที่มีอุดมการณ์ต่างจากรัฐนำไปเป็นเงื่อนไขชี้ให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างความชอบธรรมในการเรียกร้องกดดันภาครัฐในโอกาสต่าง ๆ ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการภาครัฐ การดำเนินการจะต้องมุ่งให้ตอบสนองต่องานด้านความมั่นคงและการสร้างความเข้าใจ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานระยะที่ 3 ของ กอ.รมน.ภาค 4 สน. คือการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นแกนสู่ความมั่นคง กลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญ 3 กลยุทธ์ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 การสนับสนุนการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลในสังคมพหุวัฒนธรรม

กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความเข้าใจ และสร้างสำนึกร่วมของความเป็นไทยอย่างสร้างสรรค์
 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามศักยภาพพื้นที่ ตามวิถีของ
 ชุมชนสู่หนทางความมั่งคั่ง กลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญ 3 กลยุทธ์ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาทางสังคม

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วม
 และการบริหารจัดการภาครัฐที่สอดคล้องกับพื้นที่ วิถีสู่ความยั่งยืน กลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญ
 3 กลยุทธ์ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ที่ 3 การปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้ตอบสนองต่อการพัฒนา
 และบริบทของพื้นที่

ยุทธศาสตร์ กอ.รมน. พ.ศ. 2560 – 2564

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตระหนักถึงผลกระทบของ
 ภัยคุกคามทุกรูปแบบทั้งในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ที่นับวันจะมีความรุนแรงและซับซ้อน
 มากขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ประเทศไทยจะต้องเดินหน้าไปสู่
 การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนสังคมมีความสงบ
 สุขปราศจากภัยคุกคามหรือสามารถลดผลกระทบจากภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น
 เพื่อให้ยุทธศาสตร์ฉบับนี้สามารถที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม กองอำนวยการรักษา
 ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรจึงให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในหน่วยงานขึ้นตรง
 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และหน่วยงานราชการภายนอก โดยได้จัดเวที
 เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะ อันจะส่งผลให้สามารถแปลงไปสู่แผนปฏิบัติราชการ
 เชิงบูรณาการที่มีผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมภาพรวมของยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษา
 ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฉบับนี้ แบ่งเนื้อหาสาระ ออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1. การจัดโครงสร้าง
 การแบ่งส่วนงาน อำนาจหน้าที่ของส่วนงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
 2. กรอบการกำหนดยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
 3. สถานการณ์ด้านความมั่นคง 4. สาระสำคัญของยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
 ราชอาณาจักร และ 5. กลไกการขับเคลื่อนและแนวทางการประเมินผล

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเป็นองค์กรหลักในการบูรณาการ
 อำนวยการ และประสานการปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเพื่อให้เกิดความ
 มั่นคงของรัฐและความสงบสุขของประชาชน

พันธกิจ

1. วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติตามแผนงานและแนว
 ทางการ ป้องกันปราบปราม ระวังภัยร้าย และแก้ไขบรรเทาเหตุการณ์ที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัย
 ต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรทุกรูปแบบ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
2. ปกป้องสถาบันหลักของชาติและสร้างความรักสามัคคีของคนในชาติด้วยพลัง
 ประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. ปกป้องดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนรวมทั้ง ดำเนินการอื่น
 ตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะรัฐมนตรี สภาคความมั่นคงแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย
 เพื่อเป็นหลักประกันความเชื่อมั่นภายในประเทศและจากนอกประเทศ
4. พัฒนาและเสริมสร้างระบบการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกลไก
 การขับเคลื่อนการปฏิบัติที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและจากนอกประเทศ

วัตถุประสงค์มูลฐานการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

1. การบูรณาการและประสานงานแผนงานด้านความมั่นคงของทุกส่วนราชการในการ
 รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นจากภายในและภายนอก
 ประเทศ
2. การบูรณาการและประสานงานกับทุกภาคส่วนในการพิทักษ์รักษาสถาบันชาติ
 ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
 เป็นประมุข
3. การบูรณาการประสานงานด้านการข่าวและประสานการปฏิบัติในด้านการ
 ปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อประเมินภัยคุกคามในการแจ้งเตือนและสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการรักษา
 ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
4. การจัดตั้งกลุ่มองค์กรภาคประชาชน และองค์กรสื่อสารมวลชน เพื่อปลูกฝัง
 อุดมการณ์ด้านการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตลอดจนความรักความสามัคคีและ
 ความปรองดองของคนในชาติสำหรับสาระสำคัญของยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษาความมั่นคง
 ภายในราชอาณาจักรประกอบด้วย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

4.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและเสริมการปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

4.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ ที่อาจเป็นภัยหรือเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

4.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.5 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

การขับเคลื่อนการปฏิบัติงาน แบ่งตามระดับของสถานการณ์ดังนี้

1. สถานการณ์ปกติ

1.1 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 หมวด 1

1.2 แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้ทุกส่วนราชการนำแผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ใช้เป็นกรอบแนวทางในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรโดยจัดทำแผนงาน/โครงการเสนอเป็นคำของบประมาณของส่วนราชการ เพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาในมิติต่างๆ ที่รับผิดชอบ

1.3 แผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามเฉพาะด้าน

2. สถานการณ์ไม่ปกติ

2.1 กรณีที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และได้ประเมินสถานการณ์แล้ว มีความจำเป็นต้องยกระดับการบังคับใช้กฎหมาย จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 หมวด 2

2.2 หากสถานการณ์มีระดับความรุนแรงขึ้น และได้ประเมินสถานการณ์แล้ว มีความจำเป็นต้องยกระดับการบังคับใช้กฎหมายที่สูงกว่ากฎหมายที่มีอยู่ จะดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

2.3 แผนการปฏิบัติอื่นๆ ตามที่รัฐบาลกำหนด

3. แนวทางการประเมินผล

การพิจารณาความสำเร็จในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นไปตามเกณฑ์ระดับความสำเร็จของผลการปฏิบัติตามแผนงาน ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์โดยมีการประเมินผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ นำไปสู่

การปรับปรุง วางแผน และ กำหนดนโยบายให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

3.1 จัดทำระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัยและทันเหตุการณ์ โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ แนวทางและมาตรการของแผนแม่บทฯ ตั้งแต่ในระดับหน่วยไปจนถึงระดับชาติรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

3.3 แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

3.4 แผนปฏิบัติราชการ

3.5 แผนปฏิบัติราชการระดับสำนัก

3.6 แผนปฏิบัติการเฉพาะด้าน

4. แผนปฏิบัติการระดับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาคและกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด

การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นรูปธรรม

จากการที่นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ขึ้นครั้งแรก เมื่อวันที่ 4 พ.ค.2555 โดยมีรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงเป็นประธานคณะกรรมการ และมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนาจระดับชาติในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้กลไกการดำเนินงานของสองหน่วยงานหลัก คือ กอ.รมน. และ ศอ.บต. ซึ่งเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการที่มุ่งไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ส่งให้กับ กปต.พิจารณาและนำเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการตามลำดับการดำเนินงานในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ กปต. เป็นการอำนาจการให้การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเพื่อให้บรรลุตาม 9 วัตถุประสงค์ของนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2555 – 2557 ที่ รัฐบาลกำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง มีสภาวะแวดล้อมที่ พร้อมและเอื้อต่อการแสวงหาทางออก จากความขัดแย้งโดยสันติ ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจไว้วางใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้าง สันติภาพจากกรอบนโยบายที่ รัฐบาลกำหนดทำให้ กอ.รมน. และ ศอ.บต. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งงานด้านความมั่นคง และงานด้านการพัฒนาจำเป็นต้องแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ด้วยการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานตามพันธกิจ และการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ให้มุ่งไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนด ทั้งนี้ในส่วนของการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ ทั้ง กอ.รมน. และ ศอ.บต. ต้องทำหน้าที่ พิจารณากลับกรองแผนงาน/โครงการอันเกิดจากส่วนราชการระดับกระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่า ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนทั้งในด้านเป้าหมายที่มุ่งกระทำ ด้านเวลา วิธีการ และงบประมาณ รวมถึง การทำให้แผนงาน/โครงการเหล่านั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องเป็นไปตามกรอบแนวทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน. และ ศอ.บต. ที่ใช้อยู่ในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันส่วนราชการระดับกระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่า ก็จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดทำแผนงาน/โครงการของตน จากเดิมที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรโดยรวมของชาติเป็นจำนวนมาก และหันมาใช้กรอบแนวทางการดำเนินงานโดยยึดกรอบยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน. และ ศอ.บต. อันเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเมื่อทุกภาคส่วนดำเนินการอย่างบูรณาการกันแล้ว การตรวจติดตาม และวินิจฉัยการดำเนินงาน ก็จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่เกิดจากการดำเนินงาน รวมถึงการสืบค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เชื่อมโยงกันอยู่ในระบบถูกค้นพบได้โดยเร็วและตรงจุด เกิดคุณประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นได้ในอนาคต อันเป็นการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ 2-13 การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา จขต.

ที่มา : การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา จขต., (ออนไลน์), 2563

การวิเคราะห์นโยบายก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ

การนำนโยบายฉบับนี้ไปสู่การปฏิบัติ สามารถใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหาในลักษณะของการกระจายเข็มมุ่งเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งมีองค์ประกอบของเข็มมุ่งดังนี้ คือ

เข็มมุ่ง = วัตถุประสงค์ + เป้าหมาย + แนวทาง/วิธีการ + ผู้รับผิดชอบ

การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ปัญหาและการแก้ไขปัญหา การขับเคลื่อนนโยบาย การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 – 2557

1. ปัญหาการดำเนินงานของกลไกการขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการ กปต. จากภาพกลไกการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ กปต. พิจารณาอย่างผิวเผิน จะเห็นว่่าก็น่าจะมีการราบรื่นในทางปฏิบัติ คือเมื่อส่วนราชการระดับกระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่าใด ๆ จะทำแผนงาน/โครงการเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้าเป็นแผนงาน/โครงการด้านความมั่นคง ก็ส่งให้ กอ.รมน.พิจารณา ถ้าเป็นแผนงาน/โครงการด้านการพัฒนา ก็ส่งให้ ศอ.บต.พิจารณา คำถามที่ ตามมาก็คือ ทั้งหน่วยงาน กอ.รมน. และ ศอ.บต.จะพิจารณาแผนงาน/โครงการในประเด็นอะไร ซึ่งถ้าจะให้คาดเดาก็คงตอบได้ว่า จะมีการพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

1.1 แผนงาน/โครงการ มีความซ้ำซ้อนกันหรือไม่ เช่นความซ้ำซ้อนในด้านเป้าหมาย ดำเนินการที่มุ่งกระทำ ซ้ำซ้อนด้านเวลาวิธีการปฏิบัติ หรืองบประมาณ เป็นต้น

1.2 แผนงาน/โครงการ ควรจะกระทำกับเป้าหมายที่ ควรมุ่งกระทำนั้นหรือไม่ เพียงใด

1.3 แผนงาน/โครงการ มุ่งต่อการแก้ไขปัญหา หรือการทำให้บรรลุเป้าหมายร่วมหรือไม่

1.4 แผนงาน/โครงการ สอดคล้องเป็นไปตามกรอบแนวทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน.หรือ ศอ.บต.หรือไม่ จากการคาดเดาถึงแนวทางที่ กอ.รมน.และ ศอ.บต. จะใช้เป็นกรอบในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่กระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่าจัดทำและส่งมาให้ สามารถสรุปให้เห็นแนวทางที่ กระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่าจะปฏิบัติได้สองแนวทางหลัก ๆ

แนวทางที่ 1 กระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่า จะจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยยึด 29 เป้าหมายร่วมเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นการจัดทำแผนงาน/โครงการจากส่วนกลางลงมาในพื้นที่ หรืออาจให้หน่วยงานผู้แทนกระทรวง/กรม ในพื้นที่จัดทำขึ้นไปในส่วนกลางก็ตาม

แนวทางที่ 2 กระทรวง/กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่าจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยยึดกรอบยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของ กอ.รมน. และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาของ ศอ.บต. เป็นหลัก โดยมีสมมุติฐานเบื้องต้นแล้วว่าทั้งยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน. และ ศอ.บต. ต่างก็มุ่งไปสู่การทำให้บรรลุ 29 เป้าหมายร่วมอยู่แล้ว และหากพิจารณาผลการ จัดทำแผนงาน/โครงการของ กระทรวง/กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่าทั้งสองแนวทางให้ละเอียดถี่ถ้วน จะพบประเด็นที่ น่าสนใจ ดังนี้

แนวทางที่ 1 หน่วยงานระดับกระทรวง/กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่าจัดทำ แผนงาน/โครงการโดยยึด 29 เป้าหมายร่วมเป็นหลัก แต่ละหน่วยงานจะมุ่งต่อการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายร่วม ด้วยการกระทำอย่างสุจริตใจ การดำเนินการตามแนวทางที่ 1 นี้ มีข้อดี คือ แต่ละหน่วยงานต่างคนต่างทำงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ โดยไม่ต้องคิดสิ่งใดให้ซับซ้อนมากนัก เป็นการกระทำเพื่อให้บรรลุ 29 เป้าหมายร่วมแต่เพียงอย่างเดียว เป็นการทำงานที่ไม่เกิดข้อขัดแย้ง หรือมีเงื่อนไขกับหน่วยงานอื่น ๆ มีความอ่อนตัวต่อการปฏิบัติงานสูง ในขณะเดียวกันก็มีข้อเสียอยู่ ด้วยหลายประการ กล่าวคือ

1. การที่ต่างคนต่างทำ เป็นการแยกใช้ทรัพยากร ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากร ในภาพรวมของประเทศชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นที่มาของข้อท้วงติงจากองค์กรหลายภาคส่วนว่า รัฐบาลใช้งบประมาณไปกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างสิ้นเปลืองไม่คุ้มค่า เป็นการแก้ไขปัญหาที่ขาดกรอบการดำเนินงานที่เป็นเอกภาพเฉพาะในพื้นที่ และยิ่งทำก็ยิ่งเกิด ความสับสนยุ่งยากตามมาอีกด้วย

2. ในกรณีที่ถ้าเป้าหมายไม่บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ แต่ละหน่วยงานก็จะโยน ความรับผิดชอบ โทษกันไปมา ในขณะเดียวกันก็ไม่ว่าควรจะปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นได้ ณ จุดไหน อย่างไร และโดยใคร

3. ในกรณีที่ถ้าหากเป้าหมายเกิดบรรลุผลขึ้นมา ก็ยังไม่สามารถตอบได้อยู่ดีว่าเป็น ผลงานของหน่วยงานใดกันแน่ และเป็นการยากที่จะนำไปสู่การจัดการความรู้อันเป็นแบบอย่าง ของการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อนำไปเป็นบทเรียนหรือองค์ความรู้ในการแก้ไข ปัญหาในอนาคตได้

แนวทางที่ 2 เป็นการดำเนินการที่หน่วยงานระดับกระทรวง/กรม และหน่วยงาน เทียบเท่า ไม่จำเป็นต้องนำ 29 เป้าหมายร่วมมาเป็นตัวตั้งในการคิดแผนงาน/โครงการ แต่เป็นการ จัดทำแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องอยู่ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน. และ ศอ.บต. เป็นการ บูรณาการทำงานร่วมกันโดยใช้ยุทธศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อน แสดงให้เห็นว่า ยุทธศาสตร์ไม่มีอะไร มากไปกว่า ENDS = WAYS + MEAN โดยที่ ENDS คือ เป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการ WAYS คือ กรอบแนวทาง/วิธีการปฏิบัติ และ MEAN คือทรัพยากรที่จะนำไปใช้ในการดำเนินการ ซึ่งการแก้ไข

ปัญหาในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ปัจจุบันเรามี 29 เป้าหมายร่วม มีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน อยู่แล้ว 2 กรอบ คือ กรอบยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน.และกรอบยุทธศาสตร์ ของ ศอ.บต. โดยมีรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรอันเป็นปัจจัยนำเข้าร่วมกัน

1. มีผู้รับผิดชอบหรือเป็นเจ้าของภาพของกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน คือ กอ.รมน. และ ศอ.บต.

2. การที่มีกรอบชัดเจนทำให้สามารถสืบค้นหาจุดบกพร่องของการดำเนินงานได้ง่ายจากระดับชั้นต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ ตั้งแต่ความบกพร่องในระดับเป้าหมายร่วม ระดับเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์แผนงาน และโครงการ

3. เกิดความประหยัดและความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ เพราะลดความซ้ำซ้อนของงานที่เกิดจากการที่ แต่ละหน่วยงานต่างคน ต่างคิด ต่างทำเนื่องจากแผนงาน/โครงการต้องอยู่ภายใต้กลยุทธ์ที่มีกรอบยุทธศาสตร์บังคับไว้ ซึ่งแต่ละกลยุทธ์จะมีเจ้าภาพรับผิดชอบอย่างชัดเจนอยู่แล้ว ทำให้สามารถตรวจสอบความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการภายใต้กลยุทธ์ที่ตนรับผิดชอบอยู่ได้โดยง่าย

4. แผนงาน/โครงการ ที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายที่มาที่ไปได้อย่างสมเหตุสมผลเนื่องจากมีตรรกะการคิดที่ถูกต้อง เพราะทุกแผนงาน/โครงการจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

5. สามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานได้ง่ายขึ้น เนื่องจากทุกแผนงาน/โครงการปฏิบัติอยู่ภายในกรอบกลยุทธ์ และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน

ส่วนข้อเสีย สำหรับการดำเนินการตามแนวทางที่ 2 นี้ คืออาจทำให้เกิดความยุ่งยากในเบื้องต้นสำหรับการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของกระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่า เช่น

1. กระทรวง/กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่า ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการคิด ในการจัดทำแผนงาน/โครงการเสียใหม่ โดยทุกหน่วยงานต้องมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาระดับชาติต้องไม่จัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะตัดเสื้อโหล ที่ใช้ได้เหมือนกันกับทุกจังหวัดทั่วประเทศ แต่ต้องตัดเสื้อเฉพาะที่จะนำมาใช้ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. การจัดทำยุทธศาสตร์ของกระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่าที่เกี่ยวข้องกับงานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจต้องมีประเด็นยุทธศาสตร์เฉพาะเพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และแผนงาน/โครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ควรให้หน่วยงานที่เป็นตัวแทนกระทรวง/กรม ในพื้นที่เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการในลักษณะจัดทำจากล่างขึ้นบน โดยจัดทำให้อยู่ภายใต้กลยุทธ์ตามกรอบยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน. และ ศอ.บต. แทนที่จะอิงกลยุทธ์ของกระทรวง/กรม เป็นหลัก

3. แผนงาน/โครงการ ที่จัดทำขึ้นยังคงเป็นแผนงาน/โครงการภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวง/กรม และหน่วยงานเทียบเท่าเช่นเดิม แต่ผู้รับผิดชอบกลยุทธ์ของ กอ.รมน. และ ศอ.บต.จะต้องมองแผนงาน/โครงการเหล่านั้นให้เหมือนกับเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ของตนเอง และต้องมีการตรวจติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นภาพรวมด้วย

ความก้าวหน้าการพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) ที่มี พลเอกอัศวิน เกิดผล เป็นหัวหน้าคณะฯ ในฐานะ party A จะได้มีการประชุมอย่างเป็นทางการกับกลุ่มผู้เห็นต่าง (มาราปาตานี) หรือ Party B โดยมี นายซัมซามิน ผู้อำนวยการความสะอาดเข้าร่วมด้วย เพื่อประกาศพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) และจัดตั้งสำนักงานในการทำหน้าที่เชิงธุรการ Safe house ขึ้นในพื้นที่ จชต. ตามแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล ซึ่งทั้ง 2 จุด มีการนำเสนอข้อมูลออกมาแล้วโดยการเปิดเผยของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ว่า “เจาะไอร้อง” จะเป็นอำเภอนำร่องในการกำหนดเป็นพื้นที่ปลอดภัย ส่วน Safe House นั้น ก็มีการเปิดเผยข้อมูลจากพื้นที่ว่า น่าจะจัดตั้งขึ้นที่สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัด ปัตตานี โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐไทย จำนวน 7 คน และตัวแทนปาร์ตี้ บี หรือกลุ่ม มาราปาตานี จำนวน 7 คน มาทำงานร่วมกัน ระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม เพื่อคัดเลือก คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ปลอดภัย หรือ JAC จำนวน 19 คน โดยประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่จำนวน 15 คน มาจากกลุ่ม 4 เสาหลัก, กลุ่มเยาวชน และสตรี ส่วนอีก 4 คนเป็นตัวแทนจากฝ่ายรัฐ และมาราปาตานี ฝ่ายละ 2 คน จากนั้นจะเริ่มทำงานในพื้นที่ปลอดภัย ทั้งนี้ จะใช้เวลา 4 เดือน ในการจัดเตรียมพื้นที่ ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกันยายน ก่อนจะเริ่มประเมินผลพื้นที่ปลอดภัยเป็นเวลา 3 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคมถึงธันวาคม “โดยตัวชี้วัดสำคัญ คือ การลดเหตุรุนแรง และระหว่างนั้นหากมีเหตุรุนแรงเกิดขึ้น จะต้องพิสูจน์ทราบให้ได้ว่า ใครเป็นผู้ก่อเหตุ หากพิสูจน์ไม่ได้จะยกเลิกเป็น Safety Zone” นับว่าเป็น “รูปธรรม” สำคัญในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ จชต. นับแต่เหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายปิเหล็ง หรือ ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ กองพลพัฒนาที่ 4 บ้านปิเหล็งใต้ ต.มะรือโบออก อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส เมื่อวันที่ 4 ม.ค.2547 รวมระยะเวลากว่า 14 ปี

บทสรุปของโต๊ะพูดคุยสันติสุข ที่เกิดขึ้นแบบเปิดหน้า น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นในการทำงาน หลังจากสร้างความไว้วางใจในระหว่าง 2 ฝ่าย มาช่วงระยะเวลาหนึ่ง แม้จะมีคำถามตามมาว่า โต๊ะเจรจา จะสามารถดับไฟใต้ ที่ลุกโชนมาหลายปีให้ค่อยดับมอดลงได้หรือไม่ หรือในที่สุดก็เป็น “ยุทธวิธี” ของโจรใต้ ในการแยกกันเดิน รวมกันตี เพื่อเป้าหมายในการปลดปล่อยพื้นที่ จชต.

ตามแนวทางของขบวนการก่อความไม่สงบ แต่ก็ยังเป็นแนวทางของรัฐบาลไทย ที่มีความมุ่งหมาย ใช้หลายวิธีการในการทำให้ไฟใต้ยุติลงให้ได้

ข้อสันนิษฐานว่า องค์กรนำในการต่อสู้แต่ละยุคมีการเปลี่ยนแปลงไป ในอดีตกลุ่มพูโล มีบทบาทในการก่อเหตุ และเข้าสู่กระบวนการพูดคุยมาแล้ว ไม่ได้เพิ่งเกิดในขณะที่มี ปีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนท มีบทบาทนำ โดยที่ผ่านมานั้นตั้งแต่อดีต – ปัจจุบัน รัฐบาลไทยและกลุ่มผู้ก่อความรุนแรงผู้ก่อความไม่สงบ (แล้วแต่นิยามของเจ้าหน้าที่รัฐแต่ละช่วง) ที่ปัจจุบันใช้คำว่า “ผู้เห็นต่างในพื้นที่ จชต.” ได้มีความพยายามในการเจรจากันเพื่อยุติปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ จชต. ซึ่งในห้วงที่ผ่านมาปรากฏการเจรจาตั้งแต่ ปี 2534 เป็นต้นมา จำนวน 16 ครั้ง ใน 6 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย, อินโดนีเซีย, สิงคโปร์, สวิสเซอร์แลนด์, ซีเรีย และอียิปต์

จนครั้งล่าสุดก่อนเหตุการณ์ โควิด-19 สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ออกแถลงการณ์คณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ THE PEACE DIALOGUE PANEL ถึงกรณีที่คุณพูดคุยสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ฝ่ายไทย และ BRN ได้พบปะระหว่างวันที่ 2-3 มี.ค. ประเทศมาเลเซีย นำโดย พล.อ.วัลลภ รักเสนาะ บรรยายการพูดคุยเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ โดยมีเนื้อหา บรรยายการพูดคุยเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ โดยได้พูดคุยในเรื่อง การประสานงานและ การบริหารจัดการกระบวนการพูดคุย รวมทั้งได้ริเริ่มพูดคุยเกี่ยวกับหัวข้อ ประเด็นสารัตถะ ในการสร้างสันติสุขและการลดความรุนแรง เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อกระบวนการพูดคุยฯ ด้วยซึ่งการพูดคุยประเด็นสารัตถะ คงจะต้องอาศัยเวลา ความต่อเนื่อง และแรงสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจองค์ความรู้ทางด้านการศึกษาที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัย พบว่ามีเอกสารงานวิจัยดังนี้

บริหารศาสตร์ (พ.ศ.2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการด้านความมั่นคง : กรณีเหตุการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาด้านองค์กร และการบริหารจัดการปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้นขอบเขตพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส วิธีการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารและภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ข้าราชการในส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

กับปัญหาความมั่นคงและการพัฒนาทุกกระทรวงในระดับพื้นที่และระดับจังหวัด ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดหลักในการจัดการปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มาจากแนวคิดยุคสงครามเย็น ซึ่งต้องบูรณาการมิติการพัฒนาและมิติการรักษาความมั่นคง ด้วยการปราบปรามเข้าด้วยกัน องค์การในการจัดการปัญหาจึงตั้งบนหลักคิดดังกล่าว และต้องการลักษณะการบูรณาการภายใต้ องค์กรเดียว พัฒนาการขององค์การการแก้ปัญหาได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลง ทางการเมือง เริ่มต้นจากเดิมงานพัฒนาและความมั่นคงอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรเดียว คือ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน รับผิดชอบรวม โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) รับผิดชอบงานพัฒนาส่วนหน่วยงานผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร รับผิดชอบ ด้านการปราบปรามการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย พ.ศ. 2531 ได้แยก งานพัฒนาออกจากรูปแบบการปราบปราม โดยแยกองค์กร ศอ.บต. และพลเรือน ตำรวจ ทหาร ออกจากกัน ส่วนรัฐบาลทักษิณฯ ก็ตัดสินใจปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรอีกครั้ง โดยให้ยุบเลิก ศอ.บต. ให้งานการ พัฒนาไปบูรณาการภายใต้ระบบกลุ่มจังหวัดและตั้งองค์กรใหม่ชื่อคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนงานการปราบปรามให้หน่วยปกติเป็นผู้ดำเนินการและยกเลิกหน่วย พลเรือน ตำรวจ ทหาร ความรุนแรงของสถานการณ์ที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่คือ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุข 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งรับผิดชอบบูรณาการงานพัฒนา และความมั่นคงแบบเบ็ดเสร็จ แต่จากการวิจัยพบว่า แม้ว่ารูปแบบองค์กรจะมีความสมบูรณ์เหมาะสม มีอำนาจหน้าที่บูรณาการงบประมาณ งานและคน แต่การปฏิบัติจริงไม่สำเร็จ เพราะปัญหาคือ ใช้วัฒนธรรมองค์กรเดียวไปครอบงำการปฏิบัติจึงไม่สามารถสร้างส่วนร่วมให้เกิดความสำเร็จได้

ธำรงค์ เมฆเฉลิม (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ภายใน (กอ.รมน.) กับภัยคุกคามในยุคโลกาภิวัตน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของ กอ.รมน. ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล บทบาทของ กอ.รมน. ตามสภาพจริง และเสนอแนะบทบาทที่เหมาะสม ของ กอ.รมน. กับภัยคุกคามในยุคโลกาภิวัตน์ วิธีการศึกษา ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบ กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth - interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ปฏิบัติงานใน กอ.รมน. จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ระดับผู้บริหาร จำนวน 7 คน และระดับผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่ ผู้อำนวยการ กองขึ้นไป 8 คน ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพและบทบาทของ กอ.รมน. ที่ได้รับมอบหมายจาก รัฐบาลนั้น เปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เคยเป็นองค์การระดับนโยบาย รับผิดชอบวางยุทธศาสตร์การ ต่อสู้กับภัยคุกคาม โดยเฉพาะใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงภายใน และเป็นองค์การที่แปลงนโยบายมาสู่การปฏิบัติด้วยนั้น ได้ถูกลดบทบาทลงมาเป็นองค์การที่แปลง นโยบายด้านความมั่นคงมาสู่การปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ในลักษณะอำนาจการประสานงานและ ส่งเสริมการปฏิบัติของส่วนราชการอื่น แต่ยังเป็นองค์การที่มีการทำงานในลักษณะการบูรณาการ ของพลเรือน ตำรวจ ทหาร เช่นเดิม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านโครงสร้าง

ในภาพรวมต้องมีการปรับโครงสร้างให้เป็นหน่วยที่มีอัตราการจัดหน่วยที่ถาวร รับผิดชอบเรื่องความมั่นคงภายในทั้งหมด โดยบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

วสันต์ ชมพูศรี (2559) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” พบว่า

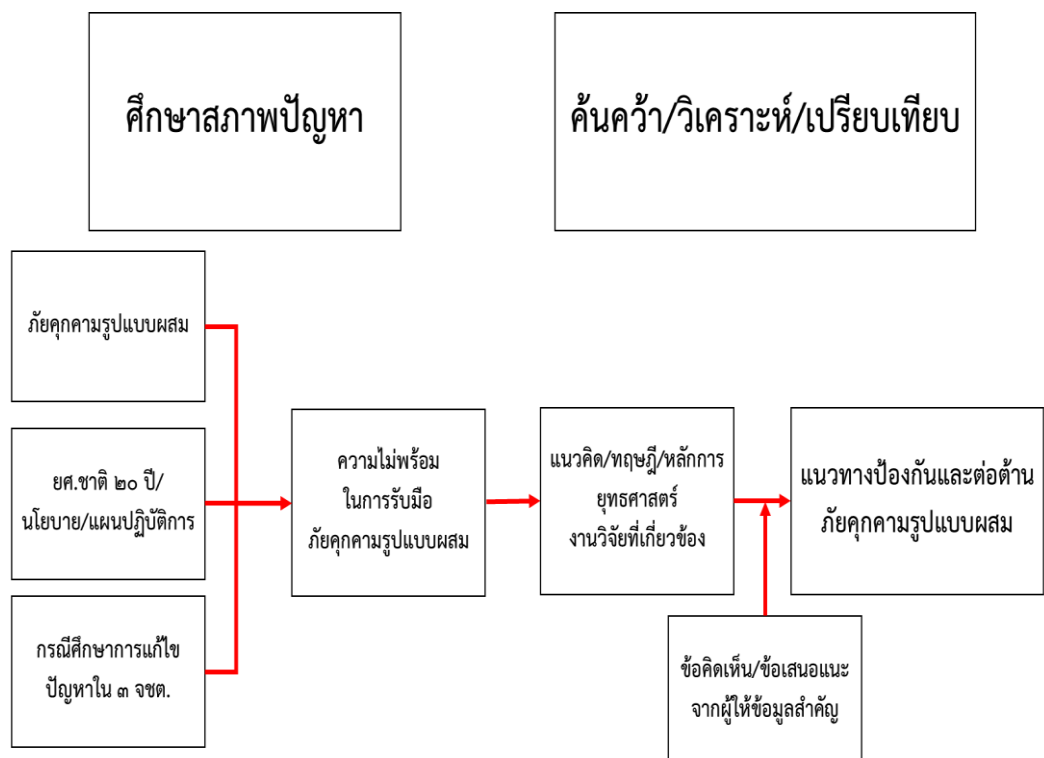
1. กระบวนการก่อนการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน แม้ว่ากฎหมายกำหนดให้มีกลไกที่ช่วยในการตรวจสอบและถ่วงดุลสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่การใช้ดุลพินิจและใช้อำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นของฝ่ายบริหารเพียงผู้เดียว โดยไม่จำเป็นต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการดังกล่าว ซึ่งอาจใช้ดุลพินิจในการพิเคราะห์ข้อเท็จจริงของสถานการณ์ รวมถึงประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์จากหน่วยงานด้านความมั่นคงไม่มากพอตลอดจนยังขาดการพิจารณาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามมาตรา 4 อย่างรอบคอบเท่าที่ควร
2. การขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินแล้ว หากมีความจำเป็นต้องบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวต่อไป ในการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารแต่เพียงผู้เดียวโดยปิดกั้นการใช้อำนาจขององค์กรอื่นของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายนิติบัญญัติ จึงทำให้ขาดหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยสิ้นเชิง
3. การยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งได้ใช้อำนาจตามกฎหมายกระทำตามหน้าที่ หากการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติและไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่าความจำเป็น ย่อมไม่มีความผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย จึงเป็นการจำกัดกระบวนการในการตรวจสอบความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในสถานการณ์ฉุกเฉิน
4. การจำกัดองค์กรในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำใดของพนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่ถูกฟ้องร้องต่อศาลปกครอง จึงเป็นการจำกัดองค์กรในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำกัดการ

ควบคุม ตรวจสอบการใช้อำนาจโดยฝ่ายตุลาการ และ 5. การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหลายประการตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ซึ่งฝ่ายบริหารสามารถออกข้อกำหนดตามมาตรา 9 กรณีสถานการณ์ฉุกเฉิน และมาตรา 11 กรณีสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง เพื่อให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐเพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัญหาข้อเท็จจริงของการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมายังขาดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนสะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกินสมควรแก่เหตุหรือเกินความจำเป็นจนนำไปสู่การกระทบต่อสิทธิและเสรี

ธานท์ มิ่งทองคำ (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548” พบว่า พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เป็นการให้อำนาจฝ่ายบริหารอย่างเต็มที่เป็นการให้อำนาจนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจนบางครั้งการดำเนินการต่าง ๆ ตามกระบวนการยุติธรรมอาจไปกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ เช่น การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยไว้ในอำนาจรัฐและเป็นการให้อำนาจรัฐบาลไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่ลงรายละเอียดอย่างชัดเจน รวมทั้งไม่ได้ระบุถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องสงสัยไว้อย่างชัดเจน ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกทั้งตามพระราชกำหนดฯ ฉบับนี้บทบัญญัติในเรื่องการจับกุมและการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยบังคับให้เป็นไปตามพระราชกำหนดฯ ฉบับนี้ โดยเฉพาะยกเว้นเข้ากรณีตามบทบัญญัติมาตรา 12 ในเรื่องการควบคุมตัวที่หากเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดฯ ฉบับนี้ มีข้อยกเว้นให้บังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่นนี้จะถือเป็นการละเมิดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ และขาดการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในการออกหมายจับ อันเป็นมาตรการบังคับที่กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพประชาชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ 2-14 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมว่าด้วยภัยคุกคามรูปแบบผสมในเชิงของนิยาม ซึ่งกล่าวถึงความหมายของภัยคุกคามรูปแบบผสมโดยต้องการให้ผู้ศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ทราบถึงความแตกต่างของความหมายของภัยคุกคาม นำมาสู่การใช้เครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่สามารถดำเนินการแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรมและทันเวลา สำหรับนโยบายในการตอบโต้ภัยคุกคามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นแนวทางที่ปฏิบัติหรือนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดผลผลิตที่สามารถแก้ไขภัยคุกคามที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ได้นำเนื้อหายุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายด้านความมั่นคงที่มีโครงการในการดำเนินการแก้ไขภัยคุกคามรูปแบบผสมในแต่ละบริบท เพราะแต่ละหน่วยงาน ต้องทำงานอย่างมีการประสานสอดคล้องกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้เรียบร้อย และทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสรุปเพื่อสร้างฐานข้อมูลและสังเคราะห์กรอบแนวคิดของการวิจัยต่อไป

บทที่ 3

สถานการณ์ภัยคุกคามรูปแบบผสม สภาพปัญหาและอุปสรรค

สถานการณ์ในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สถานการณ์ในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ห้วงปี 2547 – ปัจจุบัน

เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 ที่ค่ายกองพันทหารพัฒนา อำเภोजะเจาะไอร่อง จังหวัดนราธิวาส มีปฏิบัติการของกองกำลังไม่ทราบฝ่าย ทำร้ายเจ้าหน้าที่ทหาร จนถึงแก่ชีวิต และทำการปล้นปืนและเครื่องกระสุน รวมถึงระเบิด นอกจากนี้มีการทำลายสิ่งของสาธารณะเช่น การตัดต้นไม้เผาโรงเรียน ไรยะตะปูเรือใบ ซึ่งเป็นความรุนแรง กระทำโดยฝ่ายที่ไม่ประสงค์ดีกับทางรัฐ และไม่เกรงกลัวกฎหมาย ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย จนต้องมีการประกาศกฎอัยการศึก และ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน เพื่อดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นดังกล่าว โดยมีการจัดกำลัง ทั้ง เจ้าหน้าที่ ทหาร ตำรวจ ลงปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ เพื่อ แก้ไขสถานการณ์และดูแลประชาชนในพื้นที่ ตามมาด้วยเหตุการณ์ “มัสยิดกรือเซะ” จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 28 เมษายน ที่มีกองกำลังไม่ทราบฝ่ายใช้การโจมตีเจ้าหน้าที่ตามจุดตรวจ ลอบวางเพลิงโรงเรียน และ ลอบวางเพลิงระบบสาธารณูปโภค จนสุดท้ายได้ทำการหลบหนีเจ้าหน้าที่เพื่อไปรวมกันที่มัสยิดกรือเซะ ซึ่งเป็นการแสดงถึงนัยยะบางอย่างของกลุ่มคนเหล่านั้น จนนำมาสู่การวิสามัญภายในพื้นที่มัสยิด และเหตุการณ์สลายการชุมนุมหน้า สภ.อ. “ตากใบ” จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก

การก่อเหตุความรุนแรงของกลุ่มบุคคลดังกล่าว อ้างว่าเป็นกลุ่มแบ่งแยกดินแดนตามเอกสารที่ได้มาจากการปิดล้อมตรวจค้น บ้านของนาย มะแซ อุเซง ซึ่งเรียกว่าแผน บันไดเจ็ดขั้นสู่การประกาศอิสรภาพ และได้มีการโจมตีสถานที่สำคัญทางราชการ โจมตีค่ายทหาร สังหารประชาชน ทั้งชาวไทย-พุทธ และ ชาวไทย-มุสลิม พระภิกษุ รวมทั้งก่อเหตุวางระเบิดแสวงเครื่องเพื่อทำร้าย ประชาชน โดย กลุ่มคนเหล่านั้น ได้บิดเบือนคำสอนทางศาสนาเพื่อนำมาสู่ความชอบธรรมในการดำเนินการ จนฝ่ายรัฐ ต้องจัดตั้งหน่วยงาน พร้อมทั้งออกนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Incident Database-DSID) พบว่า ในระหว่างเดือนมกราคมปี 2547 ถึงเดือนเมษายน 2560 มีเหตุการณ์ความไม่สงบรวมทั้งสิ้น 19,279 เหตุการณ์ ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

6,544 ราย มีผู้บาดเจ็บ 12,963 ราย สรุปลงได้ว่าในรอบ 13 ปี ระหว่างปี 2547-2559 มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวม 19,507 ราย

ลักษณะพิเศษในแบบแผนของความรุนแรงในรอบ 13 ปีที่ผ่านมาคือความรุนแรงที่ยืดเยื้อและเรื้อรัง มีลักษณะระดับความรุนแรงที่ขึ้นสูงๆ ต่ำๆ ตลอดเวลาตามจังหวะของแต่ละช่วงเหตุการณ์ แต่ว่าคลื่นที่ขึ้นสูงต่ำนี้ดูเหมือนจะมียอดสูงสุดในสองช่วง คือในปี 2550 (2,409 เหตุการณ์) และในปี 2555 (1,851 เหตุการณ์) ข้อสมมุติฐานก็คือ ถ้าเหตุการณ์จะเป็นแบบแผนซ้ำๆ เช่นนี้ต่อไป ในวงรอบใหม่อีกในอนาคตก็อาจจะเกิดวงจรของคลื่นความรุนแรงตามตัวแบบช่วงของฤดูกาล (Seasonality) ในทุกๆ ห้วง 4-5 ปี จะเห็นได้ว่าในห้วงที่เหตุการณ์ลดลงนั้น มีแนวทางในการดำเนินการอย่างไรเพื่อที่จะนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ธรรมชาติของความรุนแรงชี้ให้เห็นจากการแยกประเภทของเหตุการณ์ ทั้งหมดในรอบ 13 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี 2547-2560 เหตุการณ์ความรุนแรงส่วนใหญ่คือการยิง (ร้อยละ 40.19) การโจมตีด้วยระเบิด (ร้อยละ 16.24) นอกจากนี้ยังมีการบังคับใช้กฎหมายด้วยการปฏิบัติการปิดล้อมตรวจค้น (9.17%) และการวางเพลิง (9.17%) แนวโน้มในระยะหลัง การยิงยังเป็นเหตุส่วนใหญ่ และการใช้ระเบิดก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและการก่อเหตุด้วยการก่อวินาศกรรม เช่น ทำลายสาธารณสมบัติและโครงสร้างพื้นฐานจะมีจำนวนมากขึ้นด้วย

การเสียชีวิตอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เกิดจากการก่อเหตุโดยการยิง (ร้อยละ 80.72) มีผู้เสียชีวิตจากการก่อเหตุระเบิดอยู่จำนวนหนึ่ง แต่เมื่อเทียบจำนวนผู้เสียชีวิตจากการระเบิดกับผู้เสียชีวิตทั้งหมดในรอบ 13 ปีระหว่างปี 2547-2559 มีจำนวนประมาณร้อยละ 10.06 เท่านั้น รองลงมาคือผู้เสียชีวิตจากการโจมตี (ร้อยละ 2.91) และการปะทะ (ร้อยละ 2.54) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเป็นการก่อเหตุโดยการกระทำฝ่ายเดียว (One-sided Attacks) ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการ ก่อความไม่สงบ (Insurgency) อันเป็นความขัดแย้งที่มีลักษณะอสมมาตรหรือ Asymmetric Conflict มีเป้าหมายหลักคือพลเรือนหรือประชาชนทั่วไปที่ (Soft Targets) มากกว่าทหาร ตำรวจ และกองกำลังติดอาวุธซึ่งเป็นเป้าหมายที่เข้มแข็ง (Hard Targets)

เป็นที่น่าสังเกตว่าจุดสำคัญของการเกิดเหตุการณ์มีความสอดคล้องกับพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งในพื้นที่ เมืองปัตตานี ยะหริ่ง หนองจิก ยะลา รามัน สายบุรี และระแงะเป็นเมืองประวัติศาสตร์แห่งเจ็ดหัวเมืองเดิม ซึ่งมีความขัดแย้งมาตั้งแต่ปี 2444 พื้นที่ที่มีรากฝังลึกในประวัติศาสตร์เหล่านี้ในปัจจุบันก็ยังสะท้อนภาพตัวแทนของอัตลักษณ์ตามประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นประวัติศาสตร์ปัตตานี ความเข้มของชาติพันธุ์มลายู และศาสนาอิสลามอย่างเด่นชัด

สิ่งที่รัฐบาลได้พยายามกระทำต่อเนื่องซึ่งถือเป็นงานนโยบายที่ผู้นำรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย นอกจากการใช้จ่ายด้านกิจการพลเรือนเข้าไปดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่แล้ว งานการเจรจาเพื่อสันติภาพของรัฐบาลทุกสมัยตั้งแต่ปี 2547 ทำให้เกิดความต่อเนื่องของนโยบายที่ใช้การเมืองแก้ปัญหาความรุนแรงหรือกระบวนการทางการเมืองเพื่อสร้างสันติภาพ โดยเฉพาะตั้งแต่อุบัติการณ์ในปี 2555 ที่สภาความมั่นคงแห่งชาติได้ประกาศนโยบายการบริการและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ฉบับแรก หลังจากนั้นก็มีการพูดคุยสันติภาพในเดือนกุมภาพันธ์ปี 2556 และ แล้วต่อมาในปี 2557 ก็ได้มีการพูดคุย "สันติสุข" หลังจากการรัฐประหาร ผลที่ตามมาจากระบวนการดังกล่าวก็คือความพยายามการขยายบทบาทของสนามการพูดคุยจากเส้นทางสายที่ 1 ระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มผู้มีความเห็นต่างมาสู่เส้นทางสายที่ 2 คือภาคประชาสังคม และมาสู่เส้นทางสายที่ 3 ของกระบวนการสันติสุขในระดับมวลชนระดับรากหญ้า รัฐมีการปรับตัว มีการเน้นย้ำสันติภาพในเชิงบวกมากขึ้นควบคู่กับสันติภาพในทางลบ (ลดความรุนแรง) ซึ่งเป็นการพยายามใช้อำนาจแบบอ่อน ในการแก้ปัญหาจะเห็นได้ชัดว่าแทบจะทุกฝ่ายยอมรับว่าการพูดคุยสันติภาพเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะนำมาสู่การลดระดับความรุนแรงในพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด (ความขัดแย้งชายแดนใต้ในรอบ 13 ปี : ความซับซ้อนของสนามความรุนแรงและพลังของบทสนทนาสันติภาพปาตานี”, ออนไลน์, 2562)

แต่สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและเกิดความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และเชื่อมโยงกันหลายมิติทั้งนี้ ปัจจัยหลักที่ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขของปัญหา คือ ชาติพันธุ์ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ รวมทั้งประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิต เพื่อดำรงอยู่ในสังคมไทยภายใต้ความเข้าใจ และการยอมรับบนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์ดังกล่าวอนึ่ง การใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ มีความรู้สึกคับแค้นใจ และรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของภาครัฐ จึงนำมาเป็นเงื่อนไขขยายผล และต่อสู่ด้วยการใช้ความรุนแรง ส่งผลทำให้เกิดบรรยากาศความกลัว ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ความไม่เข้าใจและไม่เห็นคุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริงของคนบางกลุ่ม ยังคงถูกใช้เป็นเงื่อนไขสร้างความชอบธรรมในการก่อเหตุรุนแรง ส่งผลให้ประชาชนมีความหวาดระแวง และไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ในขณะที่การพัฒนาพื้นที่ทั้งในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต สังคมและการศึกษา ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ รวมถึง การบริหารจัดการของภาครัฐที่ขาดเอกภาพ และการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบดังกล่าว

จวบจนปัจจุบัน สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความรุนแรงและความไม่สงบต่อเนื่อง และยังคงนำปัจจัยหลักเดิม คือ ชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ มาเป็นเงื่อนไขในการสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ. 2547จนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีความละเอียดอ่อน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง ด้วยเป็นปัญหาความรุนแรงที่เป็นผลมาจากเงื่อนไขที่ซับซ้อน และเชื่อมโยงกันใน 3 ระดับ คือ 1. เงื่อนไขระดับบุคคลซึ่งเกิดจากกลุ่มที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ การสร้างเงื่อนไขของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ภัยแทรกซ้อน และการใช้ความรุนแรงอันมีเหตุจากความแค้นและความเกลียดชัง 2. เงื่อนไขระดับโครงสร้าง คือ โครงสร้างการปกครองและการบริหารราชการ ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจแล้วก็ตาม แต่ประชาชนบางส่วนยังรู้สึกไม่สามารถสนองตอบกับความต้องการ ไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกเลือกปฏิบัติ และขาดอำนาจในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง และ 3. เงื่อนไขระดับวัฒนธรรม ประชาชนไทยมลายูในพื้นที่บางส่วน รู้สึกแปลกแยกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยเห็นว่าการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจหาควรระวัง และมีอคติไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ จึงเป็นเงื่อนไขที่ทำให้คนในพื้นที่บางส่วน ยอมรับหรือเห็นด้วยกับฝ่ายที่ใช้ความรุนแรง และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ หยิบยกมาใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เพื่อเป้าหมายของตน นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนภายในสังคมไทยและสังคมโลก ทั้งด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการปรับตัวและการรักษาอัตลักษณ์ให้การก้าวไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อีกทั้งการเผชิญกับปัญหาภัยแทรกซ้อนที่สำคัญคือ ปัญหายาเสพติดในหมู่เยาวชน ปัญหาความยากจน และความรู้สึกไม่เป็นธรรมในสังคม ตลอดจน ยังมีปัจจัยเสริมที่เป็นแรงหนุน คือ กระแสจากภายนอก อาทิกระแสท้องถิ่นนิยม กระแสการต่อสู้ด้วยแนวทางสุดโต่ง กระแสความขัดแย้งระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิม และกระแสสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง ส่งผลให้สถานการณ์และปัญหาข้างต้นมีความซับซ้อนมากขึ้น

การดำเนินการแก้ไขของรัฐบาลที่ผ่านมาได้มีการดำเนินนโยบายที่ต่อเนื่องมา ซึ่งผู้วิจัยจะขอเสนอแนวทางในการดำเนินการตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 – 2557 ที่ผ่านมา ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน จึงทำให้การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความก้าวหน้าตามลำดับ ภาครัฐมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดระบบการดำเนินงานด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกันมากขึ้น ปรับกลไกการบริหารให้มีเอกภาพ มีการบูรณาการงบประมาณแผนงานโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นโยบาย และการเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ มีความคืบหน้าที่ชัดเจน คือ การเปิด

เวทีพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน กล้าแสดงออกและเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ภาครัฐและเจ้าหน้าที่รัฐมีการปรับตัว พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความทุ่มเทต่อการแก้ไขปัญหาเพิ่มขึ้น จนทุกฝ่ายมีความมั่นใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติสุข

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญ คือ การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการสร้างเอกภาพและการบูรณาการ การทำงานร่วมกันของภาครัฐให้มากยิ่งขึ้น โดยหลังจากมีการปรับโครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2557 เรื่อง การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องเอกภาพ และการบูรณาการดำเนินงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ ทำให้อุปสรรคในเรื่องการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติรวมทั้งการบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาที่เป็นเอกภาพ เริ่มมีทิศทางที่ชัดเจนและแนวโน้มที่ดีขึ้น

ในระยะต่อไป มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในทิศทางที่ดีขึ้น คือ 1. ภาครัฐมีทิศทางและพัฒนาการในการแก้ไขปัญหา มีความเข้าใจในวิถีชีวิต และความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งรับรู้ปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยตรง 2. การเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ของภาคประชาชนภาคประชาสังคม สตรีและเยาวชนเพิ่มขึ้น 3. นานาชาติและองค์กรต่างประเทศ มีความเข้าใจและให้ความร่วมมือต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4. กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความต่อเนื่อง และ 5) การรวมตัวของประชาคมอาเซียนเป็นโอกาสสำคัญของพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีจุดแข็งในเรื่องของภาษา วัฒนธรรม ทรัพยากร และเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกัน

สภาพปัญหาของภัยคุกคามในพื้นที่ภาคใต้ที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าที่ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ปฏิบัติ และเป้าหมายปฏิบัติ นั้น จะเกี่ยวข้อง คือ ด้านที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มกองกำลังปฏิบัติการได้แก่ กองโจร และกองกำลังสนับสนุนท้องถิ่น ซึ่งตามภาพข่าวในปัจจุบันพบว่า ยังคงมีเหตุการณ์ก่อการร้ายตามปกติ มีการทำร้ายประชาชนที่ให้ความร่วมมือกับรัฐ แต่ในเขตเมือง เหตุการณ์ความรุนแรงอาจจะลดน้อยลงไป และมีความสงบมากขึ้น อันเนื่องมาจากการฉีกกำลัง ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร ในการดูแลความสงบเรียบร้อย ตั้งแต่การตั้งด่านตามสี่แยกต่าง ๆ ในเขตเมือง เข้มงวดกวดขันในการลาดตระเวนคุ้มครองเส้นทาง เพื่อเฝ้าระวังและควบคุมสถานการณ์การก่อการร้ายที่อาจจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบก็จะเปลี่ยนเป้าหมายไปในเขตชนบท โดยเฉพาะในเขตที่มีกองกำลังภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง เหตุการณ์ร่วมกับภาครัฐ โดยทำร้ายกลุ่มประชาชนเหล่านั้นให้เกิดความหวาดกลัว ซึ่งเป็นการบ่อน

ทำลายกำลังของทางราชการและทำลายขวัญของประชาชน รวมทั้งการโจมตีทางระบบเครือข่ายไซเบอร์ที่ส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้ปัญหาในการปลูกฝังความเชื่อในเรื่องด้านชาติพันธุ์ ศาสนาวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์มักถูกบิดเบือนจากคำสอนที่ถูกต้องสร้างจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กลุ่มผู้มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ มักหยิบยกมาเป็นข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมในการก่อเหตุรุนแรงต่อสู้เพื่อเป้าหมายของตน เชื่อมโยงกับปัญหาในการปลูกฝังค่านิยมทางความคิด เพราะผู้นำทางความคิดในมิติต่างๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของชาวบ้านเป็นอย่างมาก ปัญหาแทรกซ้อนที่มีผลเกี่ยวโยงกัน ประกอบด้วยปัญหาความยากจนหรือปัจจัยทางเศรษฐกิจทำให้ประชาชนในพื้นที่บางส่วนเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ ปัญหายาเสพติดและการฟอกเงินจากธุรกิจผิดกฎหมาย ปัญหาด้านเศรษฐกิจเมื่อภาครัฐมีการพัฒนาระดับมหภาคแล้วต้องไม่ละทิ้งเศรษฐกิจของประชาชนระดับฐานราก เพราะเป็นผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุด และไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ จะถูกชักจูงให้ไปเข้ากับกลุ่มแนวร่วมได้ง่าย การจัดโครงสร้างขององค์กรการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความไม่ชัดเจน รวมทั้ง การคัดเลือกบุคลากร จะต้องคัดเลือกบุคลากรภาครัฐจะต้องเป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหามา ต้องเร่งสร้างและกระตุ้นให้บุคคลเหล่านี้ตระหนักและสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อประชาชน มีความจริงใจในการแก้ไขปัญหามา และสุดท้ายระบบการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจัง การเข้าไปกำกับดูแลเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา และโรงเรียนตาฎีกาเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องตระหนัก เพราะอาจถูกแทรกแซงทางความคิดจากกลุ่มก่อการร้าย

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น รัฐบาลได้มอบหมายให้หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันบูรณาการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีหน่วยงานที่สำคัญ อาทิเช่น

สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับกิจการความมั่นคงของชาติ เป็นที่ปรึกษาเสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางปฏิบัติด้านความมั่นคง รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามนโยบาย ตลอดจนจัดทำแผนเตรียมความพร้อมแห่งชาติต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงในอนาคตโดยอาศัยความตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2559 มาตรา 7 ข้อ 4 กำหนดแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหน่วยงานในการปฏิบัติตามนโยบายที่ดำเนินการในปัจจุบันคือ แนวทางในการดำเนินการตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานกลาง เพื่อต่อต้านภัยคุกคามที่มุ่งทำลายผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ รัฐบาลได้มอบหมายให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้ารับผิดชอบในระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้มีความชัดเจนในเรื่องกรอบทิศทาง ขั้นตอน และเป้าหมาย โดยมีโครงสร้างดังนี้

แผนภาพที่ 3-1 แผนผังแสดงโครงสร้าง กอ.รมน.

ที่มา : แผนผังแสดงโครงสร้าง กอ.รมน., (ออนไลน์), 2563

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีหน้าที่ อำนวยการบริหารจัดการ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการภาครัฐและการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ด้วยการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของทุกหน่วยงาน เชื่อมต่อช่องทาง เสริมการทำงานให้เกิดความต่อเนื่อง เร่งรัด ผลักดัน การดำเนินงานของหน่วยต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนงานและเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” อย่างเป็นทางการร่วมกับภูมิภาคอื่นๆ โดยบูรณาการงานร่วมกับส่วนราชการอื่นๆตามพันธกิจ ข้อที่ ว่า กลุ่มภารกิจบูรณาการและขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนา (สนับสนุนฝ่ายพลเรือน) และการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง (สนับสนุนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข

3. แนวทางการต่อต้านภัยคุกคามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา

จากนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ห้วง ปี พ.ศ. 2562 จนถึงในระยะต่อไป มีทิศทางชัดเจนและต่อเนื่องจากนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 – 2557 โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการรองรับอย่างเหมาะสมรวมถึง ยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" และ "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" จึงกำหนดกรอบแนวคิดของนโยบาย ดังนี้

3.1 การยึดมั่นในหลักการแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางสันติวิธีด้วยการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งจากการใช้แนวทางรุนแรงมาเลือกใช้แนวทางสันติวิธี

3.2 การใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

3.3 การบริหารจัดการบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่

3.4 การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ นิติธรรม ธรรมะและเคารพในกติการะหว่างประเทศ

กำหนด วิสัยทัศน์ ว่า “สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรงวิถีชีวิตของทุกคนได้รับการปกป้อง พัฒนาบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน” โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายรวม 6 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติมีความไว้วางใจต่อกัน ปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย

2. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. เพื่อให้สังคมไทย และสังคมในพื้นที่ ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง ให้เป็นพื้นที่นำร่องท่องเที่ยวและนำลงทุน

5. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติและเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง

6. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เกิดการสนับสนุนและมีบทบาทเกื้อกูลการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากวัตถุประสงค์ของนโยบายการแก้ไขปัญหาใน การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำตารางประสานสอดคล้องแสดงความเชื่อมโยงภารกิจ งานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนหลักที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562 โดยกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ และหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน เพื่อให้ทุกส่วนราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมพลังขับเคลื่อนนโยบายฯ ดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัติในลักษณะบูรณาการร่วมกันอย่างมีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ

สภาพปัญหาและอุปสรรค

จากปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น ทั้งในเหตุการณ์ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อมาเชื่อมโยงกับความหมายของภัยคุกคามรูปแบบผสมที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะในบทที่ผ่านมานั้น พบว่ามีความคล้ายคลึงในเชิงของการโจมตีและเป้าหมายที่ถูกโจมตีในด้านต่างๆ ซึ่งในการสร้างกระบวนการรับรู้กับภัยคุกคามรูปแบบนี้ถือว่าเป็นสิ่งใหม่และท้าทายต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในการป้องกันและต่อต้าน ซึ่งภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ รัฐบาลสมัยต่างๆ ได้มีความพยายามในการแก้ปัญหา โดยกำหนดแนวทางการป้องกันและต่อต้าน ได้แก่ การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และนโยบายด้านความมั่นคง เพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ในห้วงเวลานั้นๆ ในรัฐบาลปัจจุบันมีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทประเด็นความมั่นคง รวมทั้งการประกาศบังคับใช้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565) ขึ้น โดยใช้เป็นแผนหลักของชาติ ที่เป็นกรอบทิศทางการดำเนินการป้องกัน แจ้งเตือน แก้ไขหรือระงับยับยั้งภัยคุกคามเพื่ออารังไว้ ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ และถือเป็นแผนด้านความมั่นคงที่ได้รับการยกระดับ โดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใช้และประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา

อย่างไรก็ตาม ในระดับรัฐบาล การจัดการกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสม ยังมีปัญหาและอุปสรรค อาทิ ข้อจำกัดทางด้านกฎหมายในประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศทรัพยากรของประเทศ และเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อาทิเช่น

กองทัพมีโครงสร้างการจัดองค์กรเพื่อจัดการด้านภัยคุกคามรูปแบบผสมที่ไม่เด่นชัด เพราะโครงสร้างการจัดของกองทัพปัจจุบันเป็นการจัดเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบเดิมในยุคสงครามเย็นที่มองภัยคุกคามทางทหารเป็นหลัก โครงสร้างการจัดจึงได้อิงอยู่กับภารกิจป้องกันประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่ ในการปรับอัตราโครงสร้างกระทำไม่ได้ทันสถานการณ์ แต่เพื่อความทันต่อภัยคุกคามที่เกิดขึ้น กองทัพได้มีการปรับภารกิจให้สอดคล้อง โดยการเสริมสร้างศักยภาพ ผ่านแผนปฏิบัติการราชการของแต่ละส่วน ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับงบประมาณประจำปีอย่างมีประสิทธิภาพ

กอ.รมน. โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) ได้มีหนังสือตาม มติกรม. เรื่องการปรับปรุงแก้ไขการจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน อำนาจหน้าที่ของส่วนงาน และอัตรากำลังของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน) เป็นการปรับปรุงคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 174/2552 ตามความเห็นของคณะกรรมการปรับปรุงแก้ไขการจัดโครงสร้างฯ กอ.รมน. โดยเสนอให้เปลี่ยนโครงสร้าง กอ.รมน. จากเดิม 12 หน่วยงาน เป็น 18 หน่วยงาน รวมทั้งในการปรับ กอ.รมน. จากองค์กรของทหาร ให้มีทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร โดยจากที่มี ทหารมากถึง 770 คน ก็ให้ เพิ่มสัดส่วน ตำรวจและพลเรือน มากขึ้น ในอัตรา ทหาร-ตำรวจ-พลเรือน 2 ต่อ 1 ต่อ 1 เพราะเดิม มี พลเรือนและตำรวจอยู่แค่ 200 คน เพื่อกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นหน่วยขับเคลื่อนหลัก ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้น ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ประเด็นความมั่นคง) พ.ศ. 2561-2580 อาจมีความล่าช้าสืบเนื่องมาจากการปรับโครงสร้างอันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน

จากสภาพปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยนำมาตั้งประเด็นปัญหาเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมได้ดังนี้

1. ปัญหาปลูกฝังแนวความคิด

1.1 ผู้ก่อเหตุได้ปลูกฝังความเชื่อในเรื่องของชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ บิดเบือนคำสอนของศาสนาที่ถูกต้องเพื่อสร้างให้เกิดเงื่อนไข นำไปสู่ความรุนแรงรวมทั้งยังปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์เกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งทำให้ค่านิยมทางความคิดของผู้นำในพื้นที่ 3 จชต. เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของชาวบ้านเป็นอย่างมาก

1.2 ผู้ก่อเหตุมีความใกล้ชิดกับประชาชน (มีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน) ใช้ภาษาที่ประชาชนในพื้นที่เข้าใจได้ง่าย รวมทั้งใช้โอกาสในการปลูกฝังจากจุดต่างๆ

ที่ประชาชนไปรวมตัวใช้ชีวิตประจำวัน อาทิเช่น การปฏิบัติกิจทางศาสนา การดื่มน้ำชา การสอนในโรงเรียนที่ไม่ใช่ของรัฐ และกิจกรรมอื่นๆ

1.3 ผู้ก่อเหตุใช้ไซไซเซียลมีเดีย ทั้งจาก นอกประเทศและในประเทศ ในการสร้างชุดความคิดเพื่อให้ประชาชนต่อต้านการกระทำของรัฐ โดยเฉพาะในเรื่องของความยุติธรรม ในบางครั้งได้ใช้องค์กรระหว่างประเทศในการโจมตีเพื่อบั่นทอนความชอบธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐและระบบความยุติธรรมในพื้นที่

2. ปัญหาการเฝ้าระวังการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อเหตุ

2.1 กลุ่มผู้ก่อเหตุใช้รูปแบบของสงครามกองโจรในการแฝงตัวไปกับประชาชน โดยเลือกกระทำสู่เป้าหมายที่เป็น Soft Target เช่นประชาชนที่เดินทางสัญจร ระบบสาธารณูปโภค เสาไฟฟ้า เสาโทรศัพท์ พื้นที่ที่มีประชาชนชุมนุมจำนวนมาก เช่น ตามตลาด ห้างสรรพสินค้า และอื่นๆ อีกมาก ทำให้การเฝ้าระวังของเจ้าหน้าที่กระทำได้ยาก เนื่องจากไม่สามารถแยกแยะออกจากกลุ่มกำลังกองโจรกับประชาชนทั่วไป

2.2 การเฝ้าระวังในหลายพื้นที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนแจ้งเบาะแส เพราะประชาชนเกรงกลัวอิทธิพลของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่

3. ปัญหาอาชญากรรมแทรกซ้อน

3.1 เนื่องจากพื้นที่ สาม จขต. เป็นพื้นที่ตามแนวชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้เกิดธุรกิจที่ผิดกฎหมายหลายประเทศ อาทิเช่น การค่าน้ำมันเถื่อน การค้าสินค้าทางเกษตร ยาเสพติด ของเถื่อน และอื่นๆ อีกมาก

3.2 มีหลักฐานยืนยันว่า อาชญากรรมต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดเงินทุนในการก่อความไม่สงบ และการใช้ความรุนแรงเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรับเข้าถึงและปราบปรามธุรกิจที่ผิดกฎหมายได้

3.3 เส้นทาง การเข้าออกของสิ่งของผิดกฎหมาย ยังเป็นเส้นทางเดียวกับการหลบหนีออกนอกประเทศของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ

4. ปัญหาภายในองค์กรหลักที่แก้ปัญหสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความมั่นคง คือ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ.บต.

4.1 นโยบายหลักที่ออกโดยรัฐบาลเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติแล้ว ยังไม่สอดคล้องในระดับ ตำบล หมู่บ้าน

4.2 การประเมินผลการปฏิบัติจะต้องมีตัวชี้วัดที่ผสมผสาน ระหว่างความมั่นคงกับการพัฒนาพื้นที่

4.3 ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับเรื่องภัยคุกคามรูปแบบผสม ยังไม่มีแผนแม่บท แผนปฏิบัติการด้าน.. และคู่มือประจำตัว ที่บอกถึงรายละเอียดการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสมในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.4 การพัฒนาบุคลากรที่มีความมุ่งมั่นในการเข้าถึงประชาชนในทุกกระดับและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่

5. ปัญหาการเจรจาสันติภาพ (มาตรการทางการทูต) กับองค์กรที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุรุนแรง และประเทศมาเลเซีย

5.1 การเจรจาสันติภาพ จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากมาเลเซียในฐานะคนกลาง เพื่อที่จะกำหนดให้องค์กรที่เป็นผู้ก่อเหตุ อาทิเช่น ปีอาร์เอ็น มาลาปัตตานี ทำการเจรจากับรัฐบาลไทย ซึ่งที่ผ่านมา การเจรจาต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลกระทบมาจากการเมืองภายในของประเทศมาเลเซีย

5.2 การกำหนดบุคคลพูดคุย จำเป็นต้องมีการข่าวที่ดีพอ ว่าบุคคลที่พูดคุยนั้นมีผลต่อนโยบายการใช้กำลังทางทหารก่อเหตุรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่ และกลุ่มเจรจาจะต้องมีเอกสารในเรื่องของความคิดหรือการตัดสินใจในการยุติความรุนแรง

5.3 การเจรจาที่ผ่านมาใช้เวลาเนิ่นนานเนื่องจาก การกำหนดหลักการ อาทิเช่น กำหนด คำจำกัดความในข้อตกลง (Term Of Reference) และเงื่อนไข อาทิเช่น การกำหนดพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ต่างฝ่ายต่างมีเงื่อนไขที่ไม่เห็นด้วยซึ่งกันและกัน

5.4 ทุกฝ่ายยังมีความหวังต่อการเจรจาสันติภาพ เพียงแต่เงื่อนไขในการเจรจานั้นยังคงมีความแตกต่างกันอย่างมาก อาทิเช่น End State (สภาพเมื่อสิ้นสุดการเจรจาของฝ่ายเห็นต่างจากรัฐ กับรัฐบาลไทย) ยังมีทิศทางที่แตกต่างกันมาก หากมาเลเซียสามารถบังคับวิถีของการเจรจาได้สันติภาพมีโอกาสเกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

สรุป

กล่าวโดยสรุปคือในสถานการณ์ความรุนแรงใน พื้นที่จังหวัด ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา บางอำเภอ จากกลุ่มโจรที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนโดยใช้การกระทำที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ และต่อสายตาของประชาคมโลก มีการทำร้าย ประชาชนผู้บริสุทธิ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งใช้วิธีในการกระทำที่มีความรุนแรงถึงชีวิต เช่น การยิง การระเบิด และใช้การโฆษณาชวนเชื่อในการสร้างความชอบธรรมแก่ ฝ่ายตนเอง เพื่อต้องการนำมาสู่การแบ่งแยกดินแดนตามที่ต้องการ ซึ่งหากวิเคราะห์แล้ว จะเห็นได้ว่า ผู้ก่อเหตุใช้เครื่องมือ ในการกระทำร่วมกัน คือ การใช้การกระทำและการเผยแพร่การกระทำนั้นออกไปตามสื่อสังคมหรือตามสื่อเปิดต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ เป็นต้น และเครื่องมือที่ใช้ขึ้นนี้มี การใช้ระบบสารสนเทศที่พัฒนาผ่านแอปพลิเคชัน ในการส่งสารไปเพื่อบ่อนทำลาย หรือที่เรียกว่าการใช้โซเชียลมีเดียในปัจจุบัน รวมทั้งกลุ่มผู้ก่อเหตุใช้การประสานกับองค์กรในประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ ที่มีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สู่ประชาคมโลก นำเสนอข้อมูลทางลบเพื่อสร้างความเสียหายแก่รัฐบาลด้วย

การวิเคราะห์สถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนใต้อย่างละเอียดและรอบคอบ ทำให้ได้ข้อมูลและทราบถึงวิธีการในการใช้การคุกคามรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะทำลายและสร้างความเสียหายต่อฝ่ายตรงข้าม ซึ่งการใช้เครื่องมือต่าง ๆ นั้น จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดขึ้นอยู่กับพลังอำนาจที่เหนือกว่า รวมทั้งทรัพยากรที่เหนือกว่า นอกจากนี้ วิธีการและกรอบเวลาที่เหมาะสม จะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสร้างความเสียหายแก่ฝ่ายตรงข้าม โดยผู้วิจัย ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรค ภัยคุกคามรูปแบบผสมในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดน พบว่ามีปัญหาหลัก อยู่ 5 ประเด็นประกอบด้วย ปัญหาปลูกฝังแนวความคิด ปัญหาการเฝ้าระวังการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อเหตุ ปัญหาอาชญากรรมแทรกซ้อน ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรหลักที่แก้ปัญหสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความมั่นคงคือ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ.บต. และการเจรจาสันติภาพ (มาตรการทางการทูต) กับองค์กรที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุรุนแรง และประเทศมาเลเซีย

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการป้องกัน และต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม ในบทที่ 2 ได้ทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการป้องกัน และการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม การดำเนินการทบทวนวรรณกรรมว่าด้วยภัยคุกคามรูปแบบผสมในเชิงของนิยาม สำหรับในบทที่ 3 ได้กล่าวถึง สถานการณ์ภัยคุกคามรูปแบบผสมในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย สภาพปัญหาและอุปสรรค และในการดำเนินการวิจัยนั้น ได้ดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การกำหนดกลุ่มบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลสำคัญ ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้อคำถามที่จะนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำไปใช้ควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งทางเอกสารจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากปัญหา และอุปสรรคที่พบ จากนั้นเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยแยกเป็นประเด็นย่อย และหัวข้อย่อย ควบคู่ไปกับกระบวนการสะท้อนความคิดของผู้วิจัย นำมาสรุปเพื่อให้เกิดกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค

ส่วนที่ 2 แนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

ส่วนที่ 3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

ส่วนที่ 4 สรุป

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่านถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แนวทางในการแก้ไขปัญหา และคำแนะนำ ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค

การศึกษาวิจัยพบว่า ภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ผ่านมา คือภัยคุกคามที่ใช้ในการผสมผสานการปฏิบัติตามแบบ (Conventional) และนอกแบบ (Irregular) โดยรัฐและองค์กร ประยุกต์ใช้ยุทธวิธีเพื่อบรรลุเป้าหมาย ทั้งกายภาพ พื้นที่ อื่นๆ การโจมตีจะใช้การผสมผสาน และประสานสอดคล้องมาตรการต่างๆ เพื่อบ่อนทำลายรัฐและสังคม มาตรการที่ใช้

มิใช่เป็นมาตรการใหม่ แต่การประยุกต์ใช้มีประสิทธิภาพและสามารถขยายผลในระดับที่รุนแรงกว่าเดิม อาจจะสามารถนำรูปแบบของภัยคุกคามมิได้ดำรงอยู่ในแบบเดียว หากแต่มีลักษณะของการผสมผสานด้วยการนำเครื่องมือใหม่ๆ ที่เป็นผลจากการพัฒนาของเทคโนโลยีที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วเข้ามาเป็นปัจจัยเสริมกับอำนาจกำลังรบในแบบเดิม ตัวอย่างเช่น สงครามในปัจจุบันมีการนำเอามิติข่าวสารเข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้คู่ขนานกับการใช้กำลังรบ นอกจากนี้จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรค ภัยคุกคามรูปแบบผสมในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดน พบว่ามีปัญหาหลัก อยู่ 5 ประเด็นประกอบด้วย ปัญหาการปลุกฝังแนวความคิด ปัญหาการเฝ้าระวังการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อเหตุ ปัญหาอาชญากรรมแทรกซ้อน ปัญหาภายในองค์กรหลักที่แก้ปัญหสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความมั่นคงคือ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ.บต. และการเจรจาสันติภาพ (มาตรการทางการทูต) กับองค์กรที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุรุนแรง และประเทศมาเลเซีย

1. ปัญหาการปลุกฝังแนวความคิด

การศึกษาวิจัย พบว่า ปัญหาการปลุกฝังแนวความคิด ผู้ก่อเหตุได้ปลุกฝังความเชื่อในเรื่องของชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ บิดเบือนคำสอนของศาสนาที่ถูกต้องเพื่อสร้างให้เกิดเงื่อนไข นำไปสู่ความรุนแรง รวมทั้งยังปลุกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์เกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งทำให้ค่านิยมทางความคิดของผู้นำในพื้นที่ 3 จขต. จากผู้นำทางจิตวิญญาณ ในพื้นที่ และกลุ่มผู้ก่อเหตุส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ จึงมีความใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้ใช้โอกาสในการปลุกฝังจากจุดต่างๆที่ประชาชนไปรวมตัวใช้ชีวิตประจำวัน และการใช้โซเชียลมีเดีย การสร้างชุดความคิดเพื่อให้ประชาชนต่อต้านการกระทำของรัฐ โดยเฉพาะในเรื่องของความยุติธรรมในการโจมตีเพื่อบั่นทอนความชอบธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐและระบบความยุติธรรมในพื้นที่โดยสะท้อนจากข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ “เป็นภัยคุกคามที่เกิดจากการผสมผสาน สงครามตามแบบและสงครามไม่ตามแบบโดยใช้การลวง เป็นกลไกสำคัญ เพื่อมิให้ศัตรู (ผู้ถูกกระทำ) เข้าใจรูปแบบการทำสงคราม ณ ขณะนั้น ซึ่งมีรูปแบบการปฏิบัติการผสมผสานกัน ประกอบด้วย กองทัพประจำการ (Regular Military Forces) หน่วยรบพิเศษ (Special Forces) กองกำลังไม่ตามแบบ (Irregular Forces) กองกำลังประชาชนก่อความไม่สงบ (Support of local) สงครามข่าวสารและการปฏิบัติจิตวิทยา (Information Warfare and Propaganda) สงครามเศรษฐกิจ (Economic Warfare) สงครามไซเบอร์ (Cyber-attack) และการทูต (Diplomacy) โดยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น เป็นพื้นที่ที่มีความละเอียดอ่อนทางด้าน ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นพื้นที่ๆ มีการปลุกฝังความเชื่อผ่านผู้นำทางจิตวิญญาณในพื้นที่ได้ง่าย ซึ่งหากกลุ่มผู้ก่อเหตุสามารถที่จะชักจูงกลุ่มเสี่ยงได้ จะทำให้เกิดแนวร่วมนำไปสู่การก่อเหตุได้ไม่สิ้นสุด นอกจากนี้การที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยพบว่า เยาวชนหรือ กลุ่มวัยรุ่นมีการใช้แอปพลิเคชันในการติดต่อสื่อสาร

กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งกลุ่มผู้ก่อเหตุสามารถใช้ช่องทางดังกล่าวในการส่งชุดข้อความหรือภาพที่ถูกบิดเบือน และนำมาแชร์ผ่านโลกโซเชียลแล้ว จะเป็นการง่ายต่อการปลุกกระตม และยากต่อกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐในการควบคุมการกระทำดังกล่าว”

ดร. อานนท์ ทับเที่ยง “ในเรื่องของความรุนแรงตามภาพข่าวที่ผ่านมา จากกรณีสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนในปี 2014 เมื่อหน่วยรบพิเศษของรัสเซียเข้ายึดครองคาบสมุทรไครเมีย นับว่าเพื่อคุ้มครองเส้นทางสู่ท่าเรือในทะเลดำแต่ที่ถือว่าเป็นรูปแบบของสงครามรูปแบบผสมที่สมบูรณ์แบบคือ การที่รัสเซียหนุนหลังพวกแบ่งแยกดินแดนทางตะวันออกของยูเครนทำให้ความขัดแย้งนั้นยืดเยื้อยาวนานมาจนถึงปีที่แล้ว ตอนนั้นถือว่า ใช้ทุกแบบเพื่อเอาชนะสงครามให้ได้ พบว่ามันเป็นส่วนผสมของการใช้ความรุนแรงของสงครามในแบบ(conventional) กับยุทธวิธีและแบบแผนของการรบนอกแบบ ซึ่งก็รวมถึงการก่อการร้าย การใช้ความรุนแรงแบบไม่สนใจวิธีการอาทิ การข่มขู่ คุกคาม ไปจนถึงการใช้อาชญากรรม โดยที่ความขัดแย้งเหล่านี้จะเป็นอย่างรุนแรงไร้รูปแบบและยืดเยื้อยาวนาน สอดคล้องกับปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือการใช้สงครามตัวแทน แต่ในแง่ของการปลุกฝังแนวความคิดและอุดมการณ์นั้น พบว่า เป็นการมุ่งที่จะใช้การบิดเบือนทางศาสนาเพื่อครอบงำกลุ่มเยาวชนที่มีแนวความคิดต่อต้านรัฐ เพื่อสร้างนักรบรุ่นใหม่โดยมีความต้องการให้ปัญหาในพื้นที่ที่มีความยืดเยื้อและยากที่เจ้าหน้าที่รัฐจะแก้ไขให้ได้”

ดร.วิทยา สุหฤทธดำรง “ภัยคุกคามรูปแบบผสม คือ การทำลายทรัพย์สินสิ่งก่อสร้าง การทำลายชีวิต การทำลายโครงสร้างของสังคม การทำลายโครงสร้างของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญต่างๆ แต่ที่สุดแล้วต้องถามว่า เป้าหมายเพื่ออะไร ยึดอะไร ทำลายอะไร เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ดังนั้น ภัยคุกคามแบบผสมน่าจะหมายความว่า เป็นรูปแบบของภัยคุกคามที่แตกต่างกันแต่มีการมารวมตัวหรือบูรณาการ (Integrated) หรือ รวมตัวกันในเชิงระบบ (Systemic Attack) สู่เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งในเชิงของการปลุกฝังอุดมการณ์นั้น การที่ผู้นำผู้ก่อเหตุจะต้องเป็นผู้ที่ออกแบบ(Design) ชุดความคิดที่จะนำมาชักจูงกลุ่มเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากรัฐ หรือเกลียดชังรัฐ จากนั้นนำมาป้อนชุดความคิดที่เห็นว่าจะนำไปสู่การก่อเหตุ จากนั้นใช้กาอำนวยการ(Orchestrated) เพื่อให้ กลุ่มผู้ก่อเหตุมีการปฏิบัติที่ประสานสอดคล้องกัน และดำเนินการ (Execute) เพื่อให้การโจมตีต่อเป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ”

พลเอก เจิตวุฒิ คราประยูร “ภัยคุกคามรูปแบบผสม เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่ แต่ไม่ชัดเจนในการศึกษาความขัดแย้ง เพื่อการใช้วิธีการที่แปลกใหม่เป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้แบบหลายมิติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขัดขวางและป้องกันการกระทำของฝ่ายตรงข้ามโดยไม่ต้องรบในสงครามขนาดใหญ่ แต่แม้ว่าแนวคิดจะค่อนข้างใหม่ แต่ผลกระทบและผลลัพธ์เกิดขึ้นมานานแล้วแต่ไม่มีการประสานสอดคล้องกัน ซึ่งอาจจะเกี่ยวพันจนนำมาสู่ความเสียหายของรัฐอย่างตามพาดหัวข่าวในแต่ละวัน ซึ่งในการศึกษาการก่อเหตุที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้นั้นพบว่ามี การปลุกฝังอุดมการณ์แก่เยาวชนรุ่นใหม่ให้มีความคิดที่เห็นต่างจากรัฐ นำมาสู่ การก่อความไม่สงบในพื้นที่ รวมทั้งมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการบ่อนทำลายภาครัฐและ เพื่อสร้างฉกฉกทัศน์ที่ทำให้กลุ่มคนที่เห็นต่างเหล่านั้นมีความรู้สึกไม่พอใจต่อการปฏิบัติ โดยอาจ จะออกมาในรูปของการเผยแพร่ภาพที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ ผ่านสื่อออนไลน์”

พ.อ. ชนา เนาวราช “ตามนโยบายหลักด้านความมั่นคงนั้น ข้อมูลที่สำคัญ โดยความหมายของภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ คือภัยคุกคามที่เป็นการผสมผสานระหว่างภัยคุกคาม ด้านความมั่นคงแบบดั้งเดิม (Traditional Threats) ซึ่งเป็นมิติทางการทหารกับภัยคุกคาม ด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats) ซึ่งครอบคลุมมิติต่างๆ ที่นอกเหนือจาก ด้านการทหาร อาทิ การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ cyber attack การค้ามนุษย์ การแพร่กระจาย ของอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (WMDs proliferation) การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อรุนแรง และภัยคุกคามอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การทำลายเป้าหมาย(destroy) ซึ่งในการศึกษาบริบทใน สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้นั้นพบว่า มีการปลุกฝังชุดอุดมการณ์ทางความคิดผ่านผู้นำทางจิตวิญญาณในพื้นที่ ซึ่งก่อให้เกิดการก่อเหตุตามมา ผลกระทบนี้มีความสำคัญเนื่องจาก เมื่อเยาวชนรุ่นใหม่มีแนวความคิด อุดมการณ์ที่ผิดไป การที่ภาครัฐจะใส่ชุดความคิดที่ถูกต้องนั้นจะเป็นเรื่องที่ทำไต่ยาก”

2. ปัญหาการเฝ้าระวังการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อเหตุ

จากการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ก่อเหตุใช้รูปแบบของสงครามกองโจรในการแฝงตัวไป กับประชาชน โดยเลือกกระทำสู่เป้าหมายที่เป็น Soft Target เช่น ประชาชนที่ไม่มีกำลังคุ้มครอง รวมทั้งมีการโจมตีที่มุ่งในเชิงสัญลักษณ์ อาทิเช่น ชาวไทย- พุทธ และการเฝ้าระวังในหลายพื้นที่ที่ไม่ได้ รับความร่วมมือจากประชาชนจึงทำให้หลังเกิดเหตุ กลุ่มผู้ก่อเหตุสามารถหลบหนีได้ง่าย เจ้าหน้าที่ ไม่สามารถจับกุมได้โดยสะท้อนจากข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ “เป้าหมายของการโจมตีนี้ มีความละเอียดอ่อน เนื่องจากการกระทำของกลุ่มผู้ก่อเหตุ มุ่งที่จะกระทำต่อเป้าหมายที่ไม่มีอาวุธ เนื่องจากหากก่อเหตุ แล้วมีการปะทะกันเกิดขึ้น จะทำให้เป็นการเปิดเผยตัว ของผู้ก่อเหตุ จะนำไปสู่การสืบสวน ขยายผล ไม่ว่าจะทางนิติวิทยาศาสตร์ จนนำมาสู่การเปิดเผยเครือข่าย รวมทั้งในการโจมตีเป้าหมายที่เป็น คนต่างศาสนานั้น เป็นการกระทำเชิงสัญลักษณ์จะก่อให้เกิดความสอดคล้องกับกรปลุกฝังชุดความคิด ว่ามีการแตกแยกทางชาติพันธุ์ โดยคนในพื้นที่จะต้องต่อสู้เพื่อ เสรีภาพของรัฐปัตตานีเดิมในยุค ปัจจุบัน เป็นการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารที่เร็ว หลังจากโจมตี กลุ่มผู้ก่อเหตุสามารถ ดำเนินการเผยแพร่ ข้อมูลการโจมตีเพื่อสร้างการ ปฏิบัติการจิตวิทยาแก่ รัฐได้โดยง่าย”

ดร.วิทยา สุฤทธิดำรง “เมื่อมองลักษณะเฉพาะของภัยคุกคามรูปแบบผสม ที่เชื่อมโยงกับการโจมตีเป้าหมายที่ไม่มีอาวุธนั้น อาจจะถูกประกอบด้วย การผสมผสานของกลยุทธ์

สงครามทั้งนอกแบบและในแบบประสานสอดคล้องกัน เช่น การใช้การโจมตีโดยมีกลุ่มกองโจรที่แต่งกายพลเรือน แต่มีการระวังป้องกันโดยใช้ยุทธวิธีรบตามแบบเช่น ชุมโจมตีสู่ เป็นต้น เพื่อสร้างความหวาดกลัวแก่ชาวบ้านในพื้นที่ และสร้างข้อจำกัดแก่เจ้าหน้าที่ อาทิเช่น โจมตีทางข้อมูลข่าวสารในการปฏิบัติของ เจ้าหน้าที่ที่มีความหยาบหลวม ไม่รอบคอบ จึงเกิดเหตุอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ในบริบทนี้จะเห็นได้ว่า ภัยรูปแบบผสมนั้นจะมีบุคลิกเด่นอยู่ตรงที่ว่า มันไม่จำเป็นที่จะต้องจำกัดอยู่แต่เพียงมิติใดมิติหนึ่งเท่านั้น บางทีความขัดแย้งนั้นอาจจะเป็นการต่อสู้เพื่อสร้างอิทธิพลเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อสร้างอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง”

พลเอก เจ็ดวุฒิ คราประยูร “ในพื้นที่ สาม จขต. นั้น ถือว่าเป็นสงครามลูกผสม เนื่องจาก เมื่อมาดูในความหมายจะพบว่า ผู้กระทำที่ไม่ใช้รัฐที่กระทำด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาไปในปัจจุบัน อาทิเช่น ด้านไซเบอร์ หรือโดรน การใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ตัวอย่างเช่นในสงครามอิสราเอล - เลบานอนปี 2549 กลุ่มฮิซบอลเลาะห์ ใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกับอิสราเอล โดยกลุ่มก่อการร้ายได้บูรณาการการทำสงครามกองโจรการใช้นวัตกรรมของเทคโนโลยีและข้อมูลที่มีประสิทธิภาพในการรบสอดคล้องกับภัยคุกคามในพื้นที่ จขต. จะเป็นการใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายพร้อมกันกับคู่ต่อสู้ชนะโดยไม่ต้องใช้กำลังทหารขนาดใหญ่ และสำหรับลักษณะของลักษณะของการโจมตีประชาชนในพื้นที่ นั้นถือว่าการกระทำซึ่งทำทายต่ออำนาจของรัฐในแง่กฎหมายเนื่องจากมีการ ออก พรก. ในการควบคุม แต่ยังมีกรก่อเหตุเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะมีการสนับสนุน จากองค์กรต่างประเทศจากผลงานที่เกิดขึ้น ให้กับกลุ่มผู้ก่อเหตุได้”

ดร. ตามพ์ สุคนธ์ทรัพย์ “ในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การโจมตีประชาชนที่ไม่มีอาวุธ ฝ่ายตรงข้าม ยังจะสามารถมีความคล่องตัวสูงในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ และอาวุธที่จะนำมาใช้ โดยอาวุธนั้น อาจจะเป็นอาวุธในรูปแบบ (conventional weapons) เช่น ปืน ระเบิด อาวุธที่มีอำนาจการทำลายล้างสูง (weapons of mass destruction) ระเบิดแสวงเครื่อง หรือคาร์บอน จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ก่อเหตุ นั้น จะใช้ทุกวิถีทาง และทุกเครื่องมือที่มีให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด และรู้จักการปรับใช้ และปรับเปลี่ยน ช่องทางและเครื่องมือต่างๆ ดังกล่าว เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างดีที่สุดในระยะเวลาที่สั้นที่สุด ด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด จากนั้นหลังจากก่อเหตุ กลุ่มผู้ก่อเหตุใช้การใช้การประชาสัมพันธ์ (public relations) การโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) การสร้างข่าวเท็จ (deliberate disinformation หรือ fake news) เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำลายความมั่นคงของประเทศ ด้วยการสร้างความสับสนหรือความเกลียดชังในสังคมอีกด้วย ทั้งนี้ เป็นไปได้สูงว่าการสู้รบกับภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้น จะต้องกระทำในสนามรบ (conventional battlefield) ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง (conflict areas) และในหมู่ประชาชน หรือในชุมชน (communities) ไปพร้อมๆ กันสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นยุทธบริเวณที่เป็นการก่อภัยคุกคามรูปแบบผสมอย่างชัดเจน”

พ.อ. ชนา เนาวราช “การทำลายเป้าหมาย(subvert) ที่ต้องการ โดยแสวงประโยชน์ จากจุดอ่อน (vulnerabilities) ของเป้าหมาย คือประชาชนที่ไม่มีอาวุธ และมุ่งหวังที่ก่อให้เกิด การขัดขวางกระบวนการตัดสินใจ (decision-making process disruption) ของเป้าหมายในที่นี้คือ เจ้าหน้าที่ เนื่องจากกำลังในพื้นที่ไม่เพียงพอ การคุ้มครองประชาชนจึงทำได้อย่างจำกัด เมื่อเกิดเหตุ กลุ่มผู้ก่อเหตุสามารถนำไป โจมตีทางช่องทางโลกออนไลน์เพื่อ Discredit รัฐบาลได้ โดยใช้วิธีการ แบบปกติ (conventional) และไม่ปกติ/ไร้รูปแบบ (unconventional) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลก ยุคข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติการด้านการข่าว (Information Operations) จึงกลายมาเป็นหัวใจ สำคัญของภัยคุกคามรูปแบบผสม ในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เห็นได้เด่นชัดที่สุด”

3. ปัญหาอาชญากรรมแทรกซ้อน

ผู้วิจัยพบว่าเนื่องจาก พื้นที่ 3 จขต. เป็นพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้เกิดธุรกิจที่ผิดกฎหมายหลายประเทศ อาทิเช่น การค้ำน้ำมันเถื่อน การค้าสินค้าทางเกษตร ยาเสพติด ของเถื่อน โดยอาชญากรรมต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดเงินทุนในการก่อความไม่สงบ และ การใช้ความรุนแรงเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรับเข้าถึงและปราบปรามธุรกิจที่ผิดกฎหมายได้ และด้วยการ ข้ามผ่านแนวชายแดนที่มีช่องทางตามภูมิประเทศมากมายในพื้นที่ เส้นทาง การเข้าออกของสิ่งของ ผิดกฎหมาย ยังเป็นเส้นทางเดียวกับการหลบหนีออกนอกประเทศของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ สะท้อนข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ “การก่อเหตุย่อมต้องมีแหล่งเงินทุน แล้วกลุ่มผู้ก่อเหตุ จะนำเงินจากส่วนใดมาดำเนินการ อาจจะเป็นเงินจากนอกประเทศ หรือแหล่งเงินในประเทศ ซึ่งหากพิจารณาแหล่งเงินทุนในประเทศ ย่อมมาจากการทำธุรกิจผิดกฎหมาย จะเห็นได้ว่า มีภาพข่าว การจับกุมสิ่งผิดกฎหมาย อาทิเช่น การค้ำน้ำมัน ยาเสพติด การขนส่งของหนีภาษี และเมื่อกลุ่มผู้ทำ ผิดกฎหมายเหล่านี้ไม่อยากให้เจ้าหน้าที่ไปจับกุม อาจใช้การก่อเหตุเพื่อบังหน้าฉากธุรกิจยอมเป็นไป ได้สูง”

ดร. ตามพ์ สุคนธ์ทรัพย์ “ขบวนการค้ายา มีความเชื่อมโยงกับปัญหาสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ชนิดแยกกันไม่ออก จากการเกาะติด ตรวจสอบกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด กลุ่มขบวนการ BRN เป็นขบวนการที่มีความเชื่อมโยง จะพบว่ามียู่หลายครั้งเมื่อมีการจับกุมผู้ค้า ยาเสพติดกลับพบว่ามียุติพัทธ์พันในการก่อเหตุ มีหมายจับในคดีความมั่นคงอยู่ด้วย ข้อมูลเชิงลึก เมื่อมีการตรวจสอบเส้นทางการเงินของกลุ่มขบวนการ BRN กลับพบว่าเงินที่ใช้ในการก่อเหตุได้รับ การสนับสนุนมาจากพ่อค้ายาเสพติด ก็เท่ากับว่าผู้ที่ทำลายสังคมให้มีความเสื่อมโทรมเยาวชน ให้ติดยาจนถอนตัวไม่ขึ้น คือ “พ่อค้ายาเสพติด” นั่นเอง”

พลเอก เจ็ดวุธ คราประยูร”กลุ่มอิทธิพลที่ดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายในพื้นที่ คือ ขบวนการค้ายาเสพติด และกลุ่มลักลอบขนสินค้าหนีภาษี มีส่วนในการก่อเหตุรุนแรงและส่งผล

ให้ความขัดแย้งขยายตัวด้วย ซึ่งในบางครั้งก็เป็นการร่วมมือกันกับกลุ่มขบวนการต่อสู้ที่ปาตานี บางส่วนในลักษณะที่สมประโยชน์ต่อกัน โดยกลุ่มนี้มีเป้าหมายเฉพาะเพื่อแสวงประโยชน์ทางธุรกิจ นอกระบบ ภายใต้เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น”

พ.อ.ฉนา เนาวราช “ธุรกิจผิดกฎหมายเป็นของที่มีมานานในพื้นที่ภาคใต้ ไม่ว่าจะ เป็นการค้าของหนีภาษี การค้ายาเสพติด การค่าน้ำมันเถื่อน ซึ่งการที่จะไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐไปยุ่ง หรือจับกุม กลุ่มนายทุนอาจจะจ้างกลุ่มผู้ก่อเหตุให้แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ไม่ว่าจะ เป็นการวางระเบิด การโจมตีเจ้าหน้าที่ หรือการทำร้ายประชาชน และเมื่อปฏิบัติการโจมตีแล้ว จะหลบหนีผ่านแดน ตามช่องทางธรรมชาติ ในลักษณะ กลุ่มคนที่ถือพาสปอร์ต สองสัญชาติ”

4. ปัญหาภายในองค์กรหลักที่แก้ปัญหาสამจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้าน ความมั่นคงคือ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ.บต.

ประกอบด้วยนโยบายหลักที่ออกโดยรัฐบาลเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติแล้ว ยังไม่ สอดคล้องในระดับ ตำบล หมู่บ้าน ในส่วนของการประเมินผลการปฏิบัติจะต้องมีตัวชี้วัดที่ผสมผสาน ระหว่างความมั่นคง กับการพัฒนาพื้นที่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องภัยคุกคาม รูปแบบผสม ยังไม่มีแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ และคู่มือประจำตัว ที่บอกถึงรายละเอียดการปฏิบัติ ในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสมในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และการพัฒนาบุคลากร ที่มีความมุ่งมั่นในการเข้าถึงประชาชนในทุกระดับและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่สะท้อน ข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

พลเอก เจิตวุธ คราประยูร “บุคลากรภาครัฐจะต้องเข้าใจบริบทของภัยคุกคาม รูปแบบผสมอย่างในภาคใต้มีหลายๆเหตุการณ์ที่เป็นไฮบริด เช่น การทำร้าย จนท. แล้วออกสื่อ โซเชียลในการบ่อนทำลายขวัญ หรือ อย่างความหมาย โซนสีเทา (Grey Zone of conflict) จะขอ ยกตัวอย่างคร่าวๆ ใน “สงครามการเมือง” โดยทั่วไปหมายถึง สงครามความขัดแย้งขนาดใหญ่ จะใช้กำลัง เพื่อให้ได้ชัยชนะในระดับชาติ โดยจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในลักษณะที่เป็นความ ขัดแย้งทางกายภาพ ซึ่งโซนสีเทาของความขัดแย้งหมายถึงการดำเนินการอาจไม่ข้ามขีดจำกัด ของสงคราม หรือกระทำอย่างไม่รุนแรงถึงขนาดให้มีการตอบโต้ในสงครามขนาดใหญ่ เนื่องจาก ความคลุมเครือของกฎหมายระหว่างประเทศ อาทิ กรณีอิหร่านได้ออกมาโจมตีฐานทัพของสหรัฐฯ หลังจากที่สหรัฐฯได้ลอบสังหารผู้นำของตน เป็นการโจมตีเพื่อต้องการความเสียหายในวงจำกัด และสำหรับไม่แสดงท่าทีในการเปิดสงครามขนาดใหญ่ขึ้น เป็นต้น อันนี้คือสิ่งที่เรียกว่า โซนสีเทา รวมทั้งการจัดทำคู่มือ ในระดับหมู่ หมวด มีหรือยัง ให้ไปดู”

พ.อ.ฉนา เนาวราช “หน่วยงานที่จะนำนโยบายด้านความมั่นคงมาบูรณาการแก้ไข ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสมของประเทศไทย ดำเนินการโดยกลไกสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน แต่ประสิทธิภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหายุคความรูปแบบผสม นั้น ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และจินตนาการของผู้นำ ดังนั้น ภาวะผู้นำ (leadership) คือหัวใจ โดยใช้ แผนปฏิบัติการ ที่สามารถนำมาบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันในห้วงเวลาเดียวกัน คือ แผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565) โดย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ คือคำตอบ และ นำมาปฏิบัติได้เมื่อมีการจัดสรรงบประมาณ”

ข้อเสนอแนะ การศึกษารูปแบบ ประวัติศาสตร์ และบทเรียนต่างๆ ต่อสถานการณ์ ในภาวะวิกฤต หรือความขัดแย้ง มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากถึงแม้ว่าภัยคุกคามจะเป็นสิ่งใหม่ แต่ผู้ที่ดำเนินภัยคุกคามไม่ว่าจะเป็นรัฐ หรือมิใช่รัฐ ย่อมต้องผ่านมีกระบวนการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ดังนั้น การใช้การวิเคราะห์ภัยคุกคามในลักษณะ red team thinking ที่มองลึกลงไปในทุกมิติ ของฝ่ายตรงข้าม จึงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการคาดการณ์และรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบผสม สำหรับการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้นจำเป็นต้องอาศัยความอ่อนตัวสูง เนื่องจากภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้นมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องและสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกรูปแบบ ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว เป็นการแสวงโอกาสจากปัจจัยและสถานการณ์

ดร.ปริญญา หอมเอนก “การกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการแก้ไขปัญหายุคความด้านไซเบอร์ จัดตั้งเป็น ศูนย์บัญชาการไซเบอร์แห่งชาติ กำหนดยุทธศาสตร์ไซเบอร์ แห่งประเทศไทย กำหนดกำลังรบของนักรบไซเบอร์ ทิศทางในการขับเคลื่อนการป้องกันภัยคุกคาม ด้านไซเบอร์ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ จัดทำคู่มือ หรือ แอปพลิเคชันติดตัว กำลังพลที่ปฏิบัติงาน โดยปัจจุบัน ภาคเอกชนมีความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามด้านไซเบอร์มากกว่าภาครัฐ ซึ่งปัญหานี้รัฐควรริบดำเนินการให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว”

5. ปัญหาการเจรจาสันติภาพ (มาตรการทางการทูต) กับองค์กรที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุรุนแรง และประเทศมาเลเซีย

สำหรับการเจรจาสันติภาพ จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากมาเลเซียในฐานะคนกลางเพื่อที่จะกำหนดให้องค์กรที่เป็นผู้ก่อเหตุ อาทิเช่น ปิอาร์เอ็น มาลาปัตตานี ทำการเจรจากับรัฐบาลไทย ซึ่งที่ผ่านมา การเจรจาต่างๆเหล่านี้ มีผลกระทบมาจากการเมืองภายในของประเทศมาเลเซีย ในส่วนของการกำหนดบุคคลพูดคุย จำเป็นต้องมีการข่าวที่ดีพอ ว่าบุคคลที่พูดคุยนั้น มีผลต่อนโยบายการใช้กำลังทางทหารก่อเหตุรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่ และกลุ่มเจรจาย่อมต้องมีเอกสารในเรื่องของความคิดหรือการตัดสินใจในการยุติความรุนแรง ผลของการเจรจาที่ผ่านมา นั้น มีข้อสังเกตถึงระยะเวลาที่ใช้ และนำมาปฏิบัติใช้เวลาเนิ่นนานเนื่องจากการกำหนดหลักการ อาทิเช่น กำหนด คำจำกัดความในข้อตกลง (Term Of Reference) และเงื่อนไข อาทิเช่น การกำหนดพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ต่างฝ่ายต่างมีเงื่อนไขที่ไม่เห็นด้วยซึ่งกันและกัน และสุดท้ายทุกฝ่ายยังมีความหวังต่อการเจรจาสันติภาพ เพียงแต่เงื่อนไขในการเจรจานั้น

ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างมาก อาทิเช่น End State (สภาพเมื่อสิ้นสุดการเจรจาของฝ่ายเห็นต่างจากรัฐ กับรัฐบาลไทย) ยังมีทิศทางที่แตกต่างกันมาก หากมาเลเซียสามารถบังคับวิถีของการเจรจาได้ สันติภาพมีโอกาสเกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต สะท้อนข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

พลเอก เจิตวุธ คราประยูร “นำยุทธศาสตร์เข้าใจ เข้าถึง และ พัฒนา มาใช้ตามแนวทางกัลยาณมิตรแบบสันติวิธีโดยส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน โดยไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นพหุสังคม การจัดการฉวยโอกาสก่อความรุนแรงแทรกซ้อนเพื่อซ้ำเติมปัญหา ไม่ว่าจะจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง ทั้งจะเพิ่มระดับปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่อาจช่วยคลี่คลายปัญหา”

พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ “การพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นวิธีการจัดการความขัดแย้งด้วยแนวทางสันติวิธีที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายามดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่ทั่วโลกยอมรับว่าเป็นวิธีที่น่าจะมีการสูญเสียน้อยที่สุดในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง”

ดร. วิทยา สุหฤทดำรง “ควรมีการใช้เวลาที่เหมาะสมในการเจรจา เช่น กำหนดคำจำกัดความในข้อตกลง (Term Of Reference) และเงื่อนไข อาทิเช่น การกำหนดพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ต่างฝ่ายต่างมีเงื่อนไขที่ไม่เห็นด้วยซึ่งกันและกัน จะนำมาสู่ความขัดแย้งในการเจรจา”

ดร.ปริญญา หอมเอนก “เงื่อนไขในการเจรจานั้น ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างมาก อาทิเช่น End State (สภาพเมื่อสิ้นสุดการเจรจาของฝ่ายเห็นต่างจากรัฐ กับรัฐบาลไทย) ยังมีทิศทางที่แตกต่างกันมาก หากมาเลเซียสามารถบังคับวิถีของการเจรจาได้ สันติภาพมีโอกาสเกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต”

พ.อ.ชนา เนาวราช “การกำหนดบุคคลพูดคุย จำเป็นต้องมีการข่าวหรือประวัติเชิงลึกที่ดีพอ ว่าบุคคลที่พูดคุยนั้นมีผลต่อนโยบายการใช้กำลังทางทหารก่อเหตุรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่ รวมทั้งมีข้อมูลอื่นๆ ที่สามารถเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายเราได้หรือไม่ หรืออาจเป็นคนที่มาจากการจัดฉาก ซึ่งต้องพิจารณาอย่างดี มีการตรวจสอบ และกลุ่มเจรจาจะต้องมีเอกสารในเรื่องของความคิดหรือการตัดสินใจเพื่อนำมาสู่การยุติการก่อเหตุ หรือการดำเนินการเพื่อสันติภาพ”

ส่วนที่ 2 แนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ให้มูลหลักสามารถสรุปได้ดังนี้ แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมพบว่ามีปัญหาหลัก อยู่ 5 ประเด็นประกอบด้วย ปัญหาปลูกฝังแนวความคิด ปัญหาการเฝ้าระวังการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อเหตุ ปัญหาอาชญากรรมแทรกซ้อน ปัญหาภายในองค์กรหลักที่แก้ปัญหสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความมั่นคงคือ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ.บต. และการเจรจาสันติภาพ (มาตรการทางการทูต) กับองค์กรที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุรุนแรง และประเทศมาเลเซีย สามารถกำหนดแนวทางในการแก้ไขประเด็นปัญหาได้ 5 แนวทางประกอบด้วย 1. จัดตั้งองค์กรป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม 2. กำหนดมาตรการในการปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม 3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการรับรู้ของประชาชน 4. ใช้มาตรการทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ 5. การบังคับใช้กฎหมายในยามปกติให้เข้มงวดเพื่อตัดเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบผสมซึ่งในแต่ละประเด็นสามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยๆ ได้ดังนี้

1. จัดตั้งองค์กรป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

1.1 การจัดตั้งองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีลักษณะทางด้านความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security)

1.2 ใช้ระบบ Systematic Thinking ไม่ใช่ Silo Thinking

2. กำหนดมาตรการในการปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

มาตรการในการป้องกันและตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบผสมเพื่อจัดการกับภัยคุกคามคือ

2.1 มาตรการแจ้งเตือน

2.2 มาตรการการป้องกัน/ยับยั้ง

2.3 มาตรการตอบโต้

3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน

3.1 เพิ่มพูนทักษะของบุคลากรขององค์กร

3.2 จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ของภัยคุกคามรูปแบบผสมโดยเฉพาะ ในเชิงแนวความคิดในการปฏิบัติ หรือ Concept Of Operation ในเชิง Implementation

4. ใช้มาตรการทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ กำหนดความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ ในทุกมิติ อาทิเช่นการฝึก การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี การร่วมมือด้านความมั่นคง การสร้างช่องทางการสื่อสารระหว่างประเทศอย่างบูรณาการ

5. การบังคับใช้กฎหมายในยามปกติให้เข้มงวดเพื่อตัดเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบผสม รัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวกับกฎหมาย จะต้องดำเนินการระบุ ปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่ภัยคุกคามรูปแบบผสม ใช้สามารถกฎหมายในยามปกติ ดำเนินการ และขั้นตอนในการปฏิบัติจาก

การเปลี่ยนจากกฎหมายปกติไปสู่กฎหมายพิเศษจะต้องทำอย่างไร และสุดท้ายกฎหมายนี้จะต้องใช้ในการปกป้องประชาชน อย่างแท้จริง

รายละเอียดในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอ ดังนี้

1. จัดตั้งองค์กรป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

1.1 การจัดตั้งองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีลักษณะทางด้านความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) การจัดตั้งองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีลักษณะทางด้านความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ของ สถาบัน องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพลังอำนาจของชาติ ทั้งในด้าน การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน การทูต และกำหนดกฎหมายหรือดำเนินการทบทวนกฎหมายที่มีบังคับใช้อยู่ที่มีความเกี่ยวข้องให้สามารถรองรับการปฏิบัติขององค์กร เพื่อให้องค์กรนี้มีขอบเขตอำนาจ มีขีดความสามารถ มีความน่าเชื่อถือ และมีงบประมาณรองรับ (Capacity Capability Credibility Budget)

1.2 ใช้ระบบ Systematic Thinking ไม่ใช่ Silo Thinking โดยจัดเป็นกลุ่มการทำงาน (Working Group) เช่นกลุ่มกำหนดนโยบาย กลุ่มนำไปสู่การปฏิบัติ (กำหนดFramework) กลุ่มวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล กลุ่ม Thinktank และ RD. และกลุ่มประสานงานภาครัฐและเอกชน โดยสะท้อนจากข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ กล่าวว่า “แนวทางด้านนโยบาย โดยรัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญกับภัยคุกคามรูปแบบผสม ว่าส่งผลกระทบต่อนโยบายด้านความมั่นคงทุกด้าน ควรมีองค์กรรับผิดชอบ กรณีเฟคนิวส์ หรือการบ่อนทำลายสถาบันชาติอย่างเป็นระบบ ระดับต่อมาคือ กระทรวง กรม และหน่วยงานของรัฐ จะต้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่อภัยคุกคามรูปแบบผสมอย่างบูรณาการ หน่วยงานด้านความมั่นคง อาทิเช่น กระทรวงกลาโหม สมช. และ กอ.รมน. จะต้องเข้าใจตรงกัน ในเรื่องภัยคุกคามรูปแบบผสม มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามดังกล่าวอย่างสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับการบริหาร และระดับปฏิบัติการ และกองทัพ และเหล่าทัพ จะต้องรู้เท่าทัน ภัยคุกคามรูปแบบผสม ในกรอบนโยบายความมั่นคงและจัดตั้งองค์กรรองรับ ภัยคุกคามรูปแบบผสมและสร้างองค์ความรู้ในบริบทของประเทศไทย”

ดร.อานนท์ ทับเที่ยง กล่าวว่า “รัฐบาลควรมีหน่วยงานด้านความมั่นคงเพียงองค์กรเดียวเป็นหลักในการจัดทำแผนงาน นโยบาย และบูรณาการแผนงาน นโยบาย ซึ่งควรจะเป็นสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยทำงานประสานกับคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ”

โดยมีข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลยุทธ์การรับมือแบบผสมนี้ การแก้ไขปัญหาระยะยาวจะต้องดำเนินการอย่างที่กล่าวมา แต่อย่างไรก็ตามกลยุทธ์การรับมือแบบผสมระยะสั้น รัฐต้องรีบดำเนินการด่วน ดังนี้

1. จัดตั้งหน่วย Cyber Intelligence ที่มีความสามารถ รู้เขา รู้เรา ทั้งในประเทศและนอกประเทศ เปรียบเช่นที่สหรัฐอเมริกาทำกับประเทศต่างๆ ตามที่ Edward Snowden ออกมาเปิดเผย เพราะเราไม่ทราบอย่างแท้จริงเลยว่าใครเป็นมิตร เป็นมิตรแบบไหน ทั้งนี้ อาจต้องสร้าง Startups ไทย เพื่อไม่ต้องพึ่งพาต่างชาติ ซึ่งต่างชาติอาจวางช่องโหว่ไว้
2. ให้ความสำคัญกับ Bio Threats มากขึ้น สงครามชีวภาพอาจไม่ไกลเกินไป
3. เร่งสร้างอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ (Defense Industry) เพื่อจะได้ลดการพึ่งพาต่างประเทศ และเร่งทำ Digital Marketing รูปแบบใหม่ให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน และประชาคมโลก นำไปสู่ “TRUST” ต่อประเทศไทย

ดร.วิทยา สุฤทธิดำรง กล่าวว่า “การป้องกันและแก้ไขปัญหากลยุทธ์การรับมือแบบผสมในอนาคต โดยการปรับเปลี่ยน Mindset ของหน่วยงานความมั่นคง จาก Silo Thinking มาสู่ Systems Thinking ซึ่งถ้าจะทำได้นั้น ก็ต้องเปลี่ยน Mindset ของหน่วยปฏิบัติต่างของภาครัฐและเอกชนเสียก่อน เพราะหน่วยความมั่นคงเปลี่ยนตัวเองไปก็ไม่มีประโยชน์ถ้าหน่วยหลักและภาคเอกชนไม่เปลี่ยนเสียก่อน นั่นหมายความว่า มันมี Interactions หรือปฏิสัมพันธ์ ระหว่าง หน่วยปฏิบัติหลักของภาครัฐและภาคประชาชน นั่นหมายความว่า เราจะต้องมองให้เห็น The Whole (ภาพรวมทั้งหมด) หรือ Comprehensive ซึ่งไม่ได้หมายถึงแค่ Comprehensive Security แต่เป็น Comprehensive Society”

ดร.ปริญญ์ หอมอเนก กล่าวว่า “แนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม โดยในระดับนโยบายนั้น นโยบายด้านความมั่นคงสามารถลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยคุกคามดังกล่าวได้ แต่ผู้บริหารระดับสูงของประเทศต้องมีความเข้าใจในรูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสม และสงครามยุคใหม่ที่เกิดจากภัยคุกคามรูปแบบผสม และในการกำหนดแนวทางนี้ ต้องกำหนดให้ชัดว่า อะไรที่กำลังถูกคุกคาม หรือ อาจเป็นเป้าหมายในอนาคต และใครเป็นผู้คุกคาม และคุกคามอย่างไรนำมาสู่การหาวิธีที่จะตอบโต้ผู้คุกคาม และ ลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามนั้น ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว”

พลเอก เจ็ดจู่ คราประยูร กล่าวว่า “ทางแก้ไขปัญหากลยุทธ์การรับมือแบบผสมนี้ จะต้องใช้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยนำทุกเครื่องมือมาแก้ไขปัญหากลยุทธ์การรับมือแบบผสมนี้ กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การกำหนดกรอบ จะต้อง มีนโยบาย แผน และกำหนดโครงสร้างหรือกลไกในการดำเนินการจากที่ได้กล่าวมาในเรื่องของภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้เป็นภัยที่มีความหลากหลายของการปฏิบัติจึงต้องใช้หน่วยงานอื่นในการร่วมแก้ไขปัญหากลยุทธ์การรับมือแบบผสมนี้

หน่วยงานเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ไม่สามารถเขียนตำราเพื่อแก้ไขปัญหาได้ อาทิเช่น ภัยคุกคามด้านไซเบอร์กระทรวงกลาโหมนั้นไม่สามารถใช้เครื่องมือในความรับผิดชอบนำมาแก้ไขปัญหา แต่อาจจะต้องใช้กระทรวง ไอซีทีที่ร่วมด้วย หรือแม้กระทั่งด้านเศรษฐกิจ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็ไม่มีแผนในการรวบรวมข่าวสารด้านสงครามไฮบริด อาจจะมีแผนในการแก้ไขปัญหา แต่มีหน่วยงานด้านข่าวกรองเพื่อหาข้อมูลว่า เศรษฐกิจที่ถดถอยนี้ เป็นการกระทำของกลุ่มผู้ไม่หวังดีหรือไม่”

ดร. ตามพ์ สุคนธ์ทรัพย์ กล่าวว่า “สำหรับแนวทางในการป้องกันภัยคุกคามรูปแบบผสมที่อาจจะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย นั้นประเทศไทย ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางแผนการต่อต้านภัยคุกคามแบบผสม อย่างครบถ้วน (comprehensive) ในทุกๆ ด้าน โดยควรมีการกำหนดหรือจัดตั้งหน่วยงานกลาง เพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติตาม ยุทธศาสตร์และแผน การวางแผนและการจัดสรรงบประมาณที่ถูกต้องแม่นยำ รวมทั้งการประเมินผลการ ดำเนินงาน และให้คำแนะนำกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง”

พ.อ.ชนา เนาวราช กล่าวว่า “แนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม โดยในระดับนโยบาย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ คือหน่วยงานที่จะนำนโยบายด้านความมั่นคงมาบูรณาการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสมของประเทศไทย ดำเนินการโดยกลไกสภาความมั่นคงแห่งชาติที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน แต่ประสิทธิภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้น ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และจินตนาการของผู้นำ ดังนั้นภาวะผู้นำ (leadership) คือหัวใจ โดยใช้แผนปฏิบัติการ ที่สามารถนำมาบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันในห้วงเวลาเดียวกัน คือ แผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง ระยะเวลาที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565)

โดย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ คือคำตอบ และ นำมาปฏิบัติได้เมื่อมีการจัดสรรงบประมาณ”

2. กำหนดมาตรการในการปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

การกำหนดมาตรการในการปฏิบัติการป้องกันและตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้น ต้องมาจากการกำหนดนโยบายในระดับชาติและความร่วมมือของชาติในภูมิภาค เพราะรัฐบาลต้องมีความมุ่งมั่นทางการเมืองในการบริหารจัดการภัยคุกคามรูปแบบนี้ มาตรการที่ต้องกำหนดเพื่อจัดการกับภัยคุกคามคือ

2.1 มาตรการแจ้งเตือน

ระบบการแจ้งเตือน เป็นงานทางด้านข่าวเพื่อเฝ้าตรวจและรายงานการพัฒนาของภัยคุกคามทั้งการปฏิบัติและจุดมุ่งหมาย การเฝ้าตรวจนี้ใช้การกำหนดตัวชี้วัด (Key Indicator) เพื่อใช้กำหนดเกณฑ์ และเฝ้าตรวจกิจกรรมที่ภัยคุกคามปฏิบัติ จากชั้นปกติสู่ชั้นการโจมตี การรวบรวมข่าวกรอง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ หนทางปฏิบัติของภัยคุกคามและใช้ในการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย การออกแบบระบบการแจ้งเตือนต้องคำนึงถึง ความล่าช้าที่วิกฤตต่อสังคม ในกรณีที่เกิดการโจมตี โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1. การเฝ้าตรวจสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่รัฐทราบว่าเป็นจุดอ่อนของตนเอง และดำเนินการรวบรวมข่าวกรองเกี่ยวกับการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม (Known , Unknowns) 2. การค้นหา ซึ่งการข่าวกรองที่เจาะลึกถึงสิ่งบอกเหตุในการโจมตีของฝ่ายตรงข้าม ในเป้าหมายที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน

2.2 มาตรการการป้องกัน/ยับยั้ง

ลักษณะของการปฏิบัติมี 2 ลักษณะ คือ การปฏิเสธ (Denial) โดยลดขีดความสามารถของฝ่ายตรงข้ามในการบรรลุเป้าหมาย และการลงโทษ (Punishment) โดยการใช้การเตือนหรือการข่มขู่ให้ฝ่ายตรงข้ามเห็นถึงผลกระทบที่จะตามมาหากยังไม่ลดความพยายามในการคุกคามรัฐบาล

2.3 มาตรการตอบโต้

มาตรการตอบโต้ จะต้องเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ โดยมี 4 ลักษณะที่ต้องเลือกประกอบด้วย

2.3.1 การเข้าไปเกี่ยวข้องหรือการหลีกเลี่ยง รัฐบาลต้องตัดสินใจว่าจะยอมรับว่ามีการโจมตีทางภัยคุกคามรูปแบบผสม และการตอบโต้ในระดับใด นโยบายที่ยอมรับแบบตรงไปตรงมาย่อมทำให้การป้องกันทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางกลับกัน การยอมรับอาจทำให้การโจมตีขนาดเล็ก กลายเป็นการตื่นตระหนกของคนในสังคม

2.3.2 การปฏิบัติภายใน หรือการปฏิบัติภายนอก รัฐบาลจะต้องเลือกว่าจะป้องกันประชาชนของตนเองเป็นความพยายามหลัก เช่นการให้ความรู้ เกี่ยวกับ Fake News หรือจะมุ่งตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามด้วยมาตรการต่างๆ (เช่น การทูต การ Sanction)

2.3.3 การปฏิบัติแบบเปิด หรือ การปฏิบัติแบบปกปิด

2.3.4 การปฏิบัติแบบจงใจ หรือ การกดดันบีบบังคับ

โดยสะท้อนจากข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ กล่าวว่า “แนวทางการป้องกันและต่อต้านที่ประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้และเป็นตัวอย่างได้คือการสำรวจและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ในการทำสงครามไฮบริดต่อจีน ภูมิภาคอาเซียน และไทย จากนั้นนำมาศึกษา/ถอดบทเรียน รูปแบบสงครามไฮบริด ที่สหรัฐฯ หรือรัสเซีย กระทบต่อประเทศ

เป้าหมาย เพื่อนำมากำหนดเป็นโมเดล กรณีที่ประเทศไทยอาจจะถูกกระทำ ดำเนินการเปิดเผยความจริง โดยสื่ออย่างเป็นทางการของไทย กรณีที่มีสัญญาณว่ากำลังจะถูกประเทศมหาอำนาจ ทำสงครามไฮบริด ซึ่งกระบวนการสร้างการรับรู้ต่อประชาชนไทยในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินภัยคุกคามในแต่ละรูปแบบ ปรากฏการณ์สงครามไฮบริดจากประเทศมหาอำนาจเพื่อชี้ให้เห็น ภัยคุกคาม และปลุกกระแสชาตินิยม เพื่อป้องกันและรักษาชาติบ้านเมืองไว้ให้ได้”

ดร.อานนท์ ทับเที่ยง กล่าวว่า “เร่งสร้าง Cyber Intelligence อย่างชาญฉลาด เพื่อรู้เขา รู้เรา และควรเร่งสร้างทักษะด้าน Digital Marketing ใหม่ ๆ เช่น SEO (Search Engine Optimization), Social Listening, Influencer Marketing เพื่อเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และส่งสารได้ตรงจุด โลกยุคปัจจุบันไม่ใช่ยุค One Size Fits All อีกต่อไป”

ดร.ปริญญา หอมเอนก กล่าวว่า “มาตรการต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ภัยคุกคามรูปแบบผสมที่อาจจะเกิดขึ้นกับประเทศไทย คือ มาตรการในการระบุความเสี่ยงที่อาจจะ เกิดขึ้นจากภัยคุกคามรูปแบบผสม มาตรการป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยคุกคามรูปแบบ ผสม มาตรการตรวจสอบและเฝ้าระวังภัยคุกคามรูปแบบผสม มาตรการเผชิญเหตุเมื่อมีการตรวจพบ ภัยคุกคามรูปแบบผสม มาตรการรักษาและฟื้นฟูความเสียหายที่เกิดจากภัยคุกคามรูปแบบผสม โดยมาตรการต่างๆ เหล่านี้ จะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและกระทำโดยผู้ที่มีความเข้าใจต่อภัย คุกคามรูปแบบผสม รวมทั้งสามารถบูรณาการการทำงานของแต่ละส่วนราชการได้เป็นอย่างดี”

พลเอก เจ็ดจตุร คราประยูร กล่าวว่า “ด้านการข่าวให้มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูล ข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ การพัฒนาปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง และกลไกในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการดำเนินงานอย่างแท้จริงปัจจุบัน อย่างเหตุการณ์ที่เกิด ไม่มีในยุทธศาสตร์ชาติ จึงนำมาสู่การปรับแผนในระยะสั้น กลาง ยาว หลากๆ กระทรวงต้องมีมาตรการ ซึ่งเรื่องแบบนี้ หากวิเคราะห์จะสามารถทำให้เห็นภาพระดับนโยบายได้อย่างชัดเจน หน่วยงานด้านข่าวกรอง ต้องให้ความสำคัญ จะต้องมีการบูรณาการข้อมูลข่าวสาร เพื่อที่จะได้รับข่าวที่สามารถนำไปใช้ เพราะว่าภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ มีหลายมิติ อาทิเช่น มิติด้านเศรษฐกิจ จะต้องหาข่าวด้าน ยุทธศาสตร์ ยุทธการ ยุทธวิธี สามระดับนี้ เชื่อว่า หน่วยงานสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อาจจะไม่มี ความชำนาญในการดำเนินการ เป็นต้น ให้คำนึงว่าภัยคุกคามรูปแบบนี้ไม่มีตำราตายตัว และไม่มีการกำหนดรูปแบบในการปฏิบัติ ซึ่งสิ่งที่ผู้กระทำนั้นต้องการคือ ทำให้ฝ่ายเราสับสน และยุ่งเหยิง เราจะบูรณาการอย่างไรให้สามารถรับมือภัยคุกคามนี้ถือว่าเป็นความท้าทายของ ประเทศไทย”

พ.อ. ชนา เนาวราช กล่าวว่า “ภัยคุกคามรูปแบบผสมที่อาจจะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้านนั้น จะต้องเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

(critical infrastructures) รวมทั้งเสาหลักของประเทศทุกเสา กรณีรับมือกับการปฏิบัติการด้านการข่าว จำเป็นต้องมีการ monitor อย่างใกล้ชิด โดยอาศัยความรวดเร็ว และแม่นยำของการต่อต้านการปฏิบัติด้านการข่าว ทั้งนี้ ในฐานะรัฐ ควรต้องให้ความสำคัญกับการใช้ข้อเท็จจริง ที่เป็นกลางด้านความรู้สึก เพื่อสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น (trust and confidence) ในสามเสาหลัก คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ”

3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการรับรู้ของประชาชน

3.1 เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางด้าน ภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้น ในการผสมผสานมิติทางสังคมทั้งหมด ในการใช้ ในการทำลายเป้าหมาย ดังนั้นบุคลากรขององค์กรจึงมีความจำเป็น จึงต้องเรียนรู้ทางเทคนิค เกี่ยวกับมิติทางสังคม การเมือง การทหาร เทคโนโลยี ไชเบอร์ การเงิน การเศรษฐกิจ รวมถึง สิ่งต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการทำลายเป้าหมาย ทำให้เกิดความอ่อนแอในประเทศได้ องค์กรจึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรในการอบรม กำลังพล บุคลากรที่มาทำงานในองค์กรนี้ เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ ทั้งในลักษณะของความรู้แยกส่วนของมิติของภัยคุกคามรูปแบบผสม หรือผลกระทบเมื่อนำมารวมกัน

3.2 จำเป็นต้องมี แผนที่เป็นลักษณะของคู่มือการปฏิบัติงาน ของภัยคุกคามรูปแบบผสมโดยเฉพาะ ในเชิงแนวความคิดในการปฏิบัติ หรือ Concept Of Operation ในเชิง Implementation หรือการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และสุดท้ายคือ ในเชิงการประเมินผลของผลการปฏิบัติให้กับบุคลากรทราบ สำหรับประชาชนโดยทั่วไปนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องทำเอกสาร และมีสื่อทางออนไลน์ที่มี Content ที่สามารถทำให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย และสามารถทราบถึงวิธีในการเฝ้าระวังในเรื่องอะไรบ้าง และเมื่อเกิดผลกระทบโดยเฉพาะในภาคเอกชนแล้วควรจะต้องทำอะไรรวมในทุกระดับ

โดยสะท้อนจากข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

ดร.อานนท์ ทับเที่ยง กล่าวว่า “รัฐควรต้องดำเนินการในการสร้างความไว้วางใจ (Trust) ต่อรัฐ จากประชาชน โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรงและไม่มีความคิดเห็นเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ต้องมีความเป็นกลาง รวมทั้งลดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเพื่อมิให้เกิดเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาของรัฐ”

ดร. วิทยา สุหฤทต์ดำรง กล่าวว่า “บุคคลในองค์กร รู้หรือไม่ว่าภัยคุกคามคืออะไร ต้องรู้แบบลึกซึ้งไม่ใช่รู้แค่ความหมาย ยกตัวอย่างเช่น ตามแนวความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์นั้นอาจจะมองว่าไม่ใช่ผสม แต่มันจะกลายเป็น (Complex Threat) ด้วยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในด้านต่างๆ และในขณะเดียวกันประเทศและสังคมก็ก้าวหน้าตามไปด้วยเช่นกัน พร้อมกับความซับซ้อนในมิติต่างๆ ของสังคม ซึ่งคุณแล้วอาจจะรู้สึกว่าคุณประเทศและสังคมเราแข็งแกร่งและปลอดภัยขึ้น แต่ในขณะเดียวกันเทคโนโลยีอาจจะสร้างช่องว่างทางเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ทำให้

ประเทศและสังคมมีความเปราะบาง (Vulnerability) มากขึ้น เพื่อที่จะรับมือภัยคุกคามที่ไม่ใช่แค่แบบผสม แต่จะเป็นภัยคุกคามที่เข้ามาแบบ Systemic หรือเป็น Complex Pattern เพื่อที่จะรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่อย่างนี้ เราก็จะต้องเข้าใจความมั่นคงของเราเองในรูปแบบของ Systemic เช่นกัน เราจะต้องเข้าใจในความมั่นคงของชาติในรูปแบบของ Comprehensive Security เป็นความมั่นคงแบบภาพรวมทั้งหมด เป็น System เดียว ซึ่งบุคคลในองค์กร ไม่รู้ความหมายย่อมนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ต้องเร่งสร้างคนรุ่นใหม่ให้มีความตื่นตัว รัฐควรพิจารณา การสร้างคนรุ่นใหม่และทำให้คนรุ่นเก่าที่เป็นระดับผู้บริหารเข้าใจและสามารถนำไปแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม”

ดร. ปริญญา หอมอนเนก กล่าวว่า “การป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามด้านไซเบอร์ ควรเริ่มตั้งแต่การผลิตบุคลากรให้มีขีดความสามารถตามระดับชั้น มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานในการพัฒนาบุคลากรนั้น จะต้องมีการร่วมกันทุกภาคส่วน เป็นงานระดับประเทศ มีการประสานสอดคล้องเพื่อนำไปสู่การฝึกอบรมให้เกิดนักรบไซเบอร์ เพื่อที่จะนำกลุ่มคนเหล่านี้มาป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามด้านไซเบอร์ หลังจากได้พัฒนาคนแล้ว ให้หน่วยงานที่มีการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างความตระหนักรู้ถึงภัยด้านไวนเบอร์ที่เกิดขึ้นรอบประเทศ อาทิเช่น กรณีการใช้ ไวรัสเข้าทำลายข้อมูล ระบบอุตสาหกรรมที่อิหร่าน หากเกิดขึ้นในประเทศไทย จะพร้อมรับมือหรือไม่ อย่างไร”

พลเอก เจิตวุธ คราประยูร กล่าวว่า “การผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งที่ต้องรีบดำเนินการอย่างเร่งด่วน ภัยคุกคามไม่รอเวลาปฏิบัติ ในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ แนะนำให้หน่วยงาน เจ้าหน้าที่บูรณาการเครื่องมือหลายๆ ส่วนเข้าด้วยกัน อาทิเช่น การวิเคราะห์ STEEP คร่าวๆคือกรอบในการวัดว่าสภาพแวดล้อมภายนอกจะส่งผลกระทบต่อ หน่วยงาน ที่กำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อการแข่งขัน STEEPเป็นตัวย่อสำหรับ : สังคม, เทคโนโลยี, เศรษฐกิจ, นิเวศวิทยา (สิ่งแวดล้อม) และการเมืองอื่น ๆ ที่รู้จักกัน และเพิ่มคำว่า การทหารเข้าไปด้วย เป็น STEEP- M และอีกเครื่องมือคือ การใช้การสร้างความมั่นคงแบบองค์รวมตามนโยบายด้านความมั่นคงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยความเข้าใจอย่างแท้จริง ซึ่งทุกภาคส่วนและทุกวงการต้องเข้าใจความหมายของภัยคุกคามรูปแบบผสม และสามารถบูรณาการการป้องกัน การต่อต้าน ได้อย่างสมบูรณ์และเป็นรูปธรรม โดยดำเนินการจัดทำเป็นคู่มือหรือสมุดพก ติดตัว โดยบอกขั้นตอนอย่างละเอียดในการแก้ไขปัญหา และต้องมีชั้นความลับ เนื่องจากการแก้ไขปัญหา บางกรณีมีความละเอียดอ่อน ผู้ปฏิบัติ ต้องรอบคอบและ ไม่ให้เกิดเงื่อนไขหลังจบการปฏิบัติ”

พ.อ. ชนา เนาวราช กล่าวว่า “หลักการประสานสอดคล้อง การกำหนดมาตรการ/ระบบที่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับสถานการณ์ในรูปแบบต่างๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง หากเราต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่มีภัยคุกคามรูปแบบผสมเกิดขึ้น ทั้งนี้ มาตรการ/ระบบดังกล่าว

จำเป็นต้องมีความประสานสอดคล้องระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ด้วยเช่นกัน รวมทั้งสร้างระบบการทำงานที่ยั่งยืนที่ยึดติดกับบุคคล และ สร้างข้าราชการรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพ”

4. ใช้มาตรการทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ

กำหนดความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ ในทุกมิติ อาทิเช่น การฝึก การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี การร่วมมือด้านความมั่นคง การสร้างช่องทางการสื่อสารระหว่างประเทศ อย่างบูรณาการ

โดยสะท้อนจากข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

ดร.อานนท์ ทับเที่ยง กล่าวว่า “ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต้องเร่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างมีเกียรติภูมิ ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในเวทีโลก สำหรับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิเช่น ประเทศมาเลเซีย ควรมีการส่งเสริมในด้านต่างๆที่มีผลกระทบในเชิงบวก ซึ่งอาจสร้างสถานะที่ดีในการพูดคุยสันติภาพในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งในแง่ของความร่วมมือระดับภูมิภาคและภาคพื้นทะเล ต้องสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นโดยเร็ว อย่าเป็นประเทศผู้ซื้อ เพราะต้องพึ่งพาต่างประเทศ วันใดที่เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ วันนั้นประเทศมีความเสี่ยง”

พลเอก เจิดวุฒ คราประยูร กล่าวว่า “จะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังไม่มีรูปแบบหรือตัวแบบในการป้องกันภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ และภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในหลายๆ ประเทศ เราสามารถที่จะนำกรณีศึกษา และบทวิเคราะห์ของฝ่าย นาโต้ อียู และกรณียูเครน มาศึกษาและทำความเข้าใจในความหมาย รูปแบบ และการแก้ไขปัญหา อันจะนำมาประยุกต์ใช้ ในบริบทของประเทศไทยได้ จากกรณีศึกษาในต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่หน่วยข่าวของแต่ละประเทศสามารถรวบรวมได้เกี่ยวกับภัยคุกคาม ในด้านต่างๆ จะเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความร่วมมือในมิติต่างๆ”

ดร.ดามพ์ สุคนธ์ทรัพย์ กล่าวว่า “ประเทศไทยควรจะมีทั้งขีดความสามารถในเชิงรุก (offensive) และเชิงรับ (defensive) ในการ ต่อต้านภัยคุกคามดังกล่าว ร่วมกับต่างประเทศไม่ใช่พัฒนาเพียงขีดความสามารถในเชิงรับ และมีการทำงานอย่างประสานสอดคล้อง ผ่านหน่วยงานเจ้าภาพ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงการต่างประเทศ หรือกระทรวงกลาโหม”

พ.อ.ฉนา เนาวราช กล่าวว่า “ในหลักการสร้างความสมดุลให้กับความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจ ลดการพึ่งพิงประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียว ไม่ว่าจะเป็นมิตินทางทหาร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การศึกษา ตลอดจนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้ไทยมีหลักประกันในการดำรงอิสระในการกำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก ทั้งนี้ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานะ/บทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ และกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security Architecture) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรอบอาเซียน”

5. แนวทางการบังคับใช้กฎหมายในยามปกติให้เข้มงวดเพื่อตัดเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบผสม รัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย จะต้องดำเนินการระบุ ปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่ภัยคุกคามรูปแบบผสม ใช้สามารถกฎหมายในยามปกติ ดำเนินการ และขั้นตอนในการปฏิบัติจากการเปลี่ยนจากกฎหมายปกติไปสู่กฎหมายพิเศษจะต้องทำอย่างไร และสุดท้ายกฎหมายนี้จะต้องใช้ในการปกป้องประชาชนอย่างแท้จริง

โดยสะท้อนจากข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ กล่าวว่า “การออกกฎหมาย จะต้องมีการกระทำอย่างรัดกุม โดยรัฐบาลเมื่อถูกกระทำ ผ่านสงครามไฮบริด ให้ต่อต้านและตอบโต้อย่างรวดเร็ว ซึ่งแจ้งข่าวสารให้ประชาชนทราบทุกสื่อ สร้างการรวมตัวเป็นกระแสชาตินิยมผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวาง โดยมีข้อกฎหมายรองรับการปฏิบัติงาน รวมทั้งองค์กรต่อต้านเฟคนิวส์ของรัฐบาล และเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องปฏิบัติการต่อต้านในประเด็นการบ่อนทำลายระบบศาลยุติธรรม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมไทยอย่างเข้มงวด เด็ดขาด กฎหมายที่นำมาใช้ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ภาคประชาชน

ดร.วิทยา สุหฤทดำรง กล่าวว่า “เพราะบริบทของประเทศและสังคมมีความเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน (Complex) และปรับเปลี่ยน (Adaptive) อยู่ตลอดเวลาภัยคุกคามก็เช่นกันมีความซับซ้อนในตัวเอง และสิ่งที่สำคัญในการรับมือภัยคุกคามแบบผสมซึ่ง ไม่ว่าจะมีความมั่นคงแบบไหนหรือมิติก็สามารถที่จะสร้างผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม การบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกัน เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งทีภาครัฐต้องให้ความสำคัญ เพราะมีหลายบริบทเกี่ยวกันอย่างเป็นเครือข่าย ผู้ที่จะเลือกใช้กฎหมายจะต้องมีความละเอียดและนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ดร. ดามพ์ สุนทรทรัพย์ กล่าวว่า “การสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และทั่วถึง ในระดับประชาชน ย่อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญด้วย ดังนั้น ปัจจัยดังกล่าวจึงควรรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานด้วยและที่สำคัญคือประชาชนควรมีความตระหนักรู้ มีความเข้าใจ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่กับภาครัฐในการต่อต้าน ภัยคุกคามดังกล่าว ข้อกฎหมายที่สำคัญในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหา”

พ.อ. ฆณา เนาวราช กล่าวว่า “กฎหมายต่างๆ เหล่านี้ จะต้องเพ่งเล็ง และมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ในยามปกตินั้นเราได้ดำเนินการอย่างรอบคอบและเป็นธรรม เมื่อสถานการณ์ได้ยกระดับขึ้น รัฐบาลจะต้องเปลี่ยนจากกฎหมายปกติไปสู่กฎหมายพิเศษเพราะฉะนั้นการบังคับใช้กฎหมายนั้นจะต้องมีขั้นตอนชัดเจน”

แผนภาพที่ 4-1 สรุปแนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

ส่วนที่ 3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

1. ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงกระบวนการพูดคุย เพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นวาระแห่งชาติ โดยมีการสนับสนุนการดำเนินการจากรัฐบาล ทั้งในเรื่องกลไกการบริหาร แผนงาน/โครงการ และงบประมาณที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีความมั่นใจ มีเอกภาพทางความคิดทิศทางแนวทางและการบริหารจัดการ พร้อมผนึกกำลังร่วมกันในการแก้ไขปัญหาตามนโยบาย

2. ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับปัญหาให้การยอมรับ และมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาตามนโยบาย เพื่อเป็นหลักประกันในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ในลักษณะของภาคีเครือข่าย ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์และระดับปฏิบัติอย่างกว้างขวาง สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

3. ประยุกต์ใช้งานการศึกษาวิจัยทางวิชาการประกอบการดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามนโยบายเพื่อเป็นพลังสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาการประเมิณนโยบาย และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์และระดับปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
4. การแก้ไขปัญหาต้องยึดประชาชนเป็นจุดศูนย์กลางของการแก้ไขปัญหา โดยแผนงาน/โครงการจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง
5. หน่วยงานของรัฐและข้าราชการ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับการแก้ไขปัญหา มีความเข้าใจตรงกันในปรัชญา ความคิด ทิศทาง การแก้ไขตามนโยบาย
6. มีความประสานสอดคล้องระหว่าง งานด้านการพัฒนา และงานด้านความมั่นคง โดยต้องให้สามารถสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นระบบ
7. ทุกภาคส่วนต้องมีภาวะผู้นำ โดยเฉพาะกลุ่มงานความมั่นคง ต้องมีการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดเงื่อนไขจากผู้ใต้บังคับบัญชา

ส่วนที่ 4 สรุป

เมื่อพิจารณาถึงการวิเคราะห์รูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสมในบริบทของประเทศไทย ในห้วงเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2542 - 2562) และเป้าหมายที่คาดว่าจะถูกกระทำในบริบทของประเทศไทย พบว่าภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ แต่เป็นการจัดระบบสนาามรบอย่างประสานสอดคล้องและมีจังหวะในการคุกคามที่เหมาะสม ให้มีการปฏิบัติในหลายๆ มิติ โดยต้องการโจมตีจุดอ่อนของรัฐ และดำเนินการโจมตีโดยไม่ใช้กำลังทหาร ซึ่งปกติแล้ว งานด้านความมั่นคง ทหารหรือข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับงานเฉพาะ จะเป็นผู้วิเคราะห์ และกำหนดภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ แต่ในภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ มีความเกี่ยวข้องในด้านที่ไม่เกี่ยวข้องกับทหาร ซึ่งจะทำให้เกิดความยากในการที่จะวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่า ประเทศกำลังถูกภัยคุกคามรูปแบบผสมอยู่หรือไม่ รวมทั้งในระดับนโยบาย ที่กำหนด ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเตรียมการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามที่จะเกิดในอนาคต ในลักษณะ ความมั่นคงแบบองค์รวม ซึ่งทางผู้วิจัย ได้หยิบยก รูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ มาทำการศึกษาถึงลักษณะกองกำลังปฏิบัติการ ที่จะคุกคามต่อระบบ ต่างๆ ของประเทศไทย ประกอบด้วย เป้าหมายทางเศรษฐกิจ เป้าหมายทางการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป้าหมายทางข้อมูลข่าวสาร และเป้าหมายทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจากที่ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย พบว่า เป้าหมายที่กล่าวถึงยังไม่มีแผนปฏิบัติการ ที่จะดำเนินการในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม จึงควรมีการทบทวนแผนและทำความเข้าใจจากผู้ที่มีอำนาจในองค์กร ในการที่จะให้ความรู้แก่ บุคลากรในการเตรียมรับมือภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ การประสานสอดคล้องและ เอกภาพในการตัดสินใจ

หากเกิดสถานการณ์ ต่อประเทศจะดำเนินการในการแก้ไขปัญหาอย่างไร เพื่อที่จะทำให้ประเทศไทยเสียหาย และสามารถตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้อย่างสมบูรณ์

แนวทางป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมในบริบทของประเทศไทยนั้นในการแก้ปัญหาในด้านนโยบายนั้นควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางแผนการต่อต้านภัยคุกคามแบบผสม อย่างครบถ้วน (comprehensive) ในทุกๆ ด้าน ทั้งขีดความสามารถในเชิงรุก (offensive) และเชิงรับ (defensive) โดยควรมีการกำหนดหรือจัดตั้งหน่วยงานกลาง อาทิเช่น สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ คือหน่วยงานที่จะนำนโยบายด้านความมั่นคงมาบูรณาการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสมของประเทศไทย ดำเนินการโดยกลไกสภาความมั่นคงแห่งชาติที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน แต่ประสิทธิภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้น ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และจินตนาการของผู้นำเพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติ รวมทั้งยุทธศาสตร์ การวางแผนและการจัดสรรงบประมาณที่ถูกต้องแม่นยำ รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินงาน และให้คำแนะนำกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับนโยบายนี้ รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับภัยคุกคามรูปแบบผสมผลกระทบต่อนโยบายด้านความมั่นคง และเมืองค์กรรับผิดชอบอย่างเป็นระบบหน่วยงานของรัฐ รวมถึงกองทัพไทย จะต้องมีความเข้าใจ ให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่อภัยคุกคามรูปแบบผสมอย่างบูรณาการ ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับการบริหาร และระดับปฏิบัติการ ซึ่งในระดับปฏิบัติการนั้น การดำเนินการศึกษาสำรวจและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ในการทำสงครามไฮบริดต่อจีน ภูมิภาคอาเซียน และไทย โดยกำหนดเป็นโมเดล จำลองภาพเหตุการณ์ ให้ฝ่ายปฏิบัติสามารถ เข้าใจและดำเนินการต่อต้านและตอบโต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลและผู้นำรัฐบาล เมื่อถูกกระทำ ผ่านสงครามไฮบริดให้ต่อต้านและตอบโต้อย่างรวดเร็ว ชี้แจงข่าวสารให้ประชาชนทราบทุกสื่อ สร้างการรวมตัวเป็นกระแสนาตินิยมผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวางสิ่งต่างๆ เหล่านี้เมื่อมีการบูรณาการกันจะทำให้ประเทศไทยมีความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม บทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัยที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษารูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสมในบริบทของประเทศไทย ในห้วงเวลา 20 ปี (2542-2562) และ 2. เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทยสำหรับบทนี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ

- สรุป
- ข้อเสนอแนะ

สรุป

จากวัตถุประสงค์ ข้อ 1. ในการศึกษารูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ารูปแบบที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของกลุ่มผู้ก่อเหตุที่ไม่หวังดีต่อประเทศไทย และนำมาสู่การก่อเหตุในรูปแบบต่างๆ ซึ่งนำมาสู่ประเด็นปัญหาโดยจากงานวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม จากการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า มีปัญหาและผลกระทบหลักอยู่ 5 ประเด็น คือ ปัญหาการปลูกฝังแนวความคิด ปัญหาการเฝ้าระวังการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อเหตุ ปัญหาอาชญากรรมแทรกซ้อน ปัญหาภายในองค์กรหลักที่แก้ปัญหสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านความมั่นคงคือ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ.บต. และการเจรจาสันติภาพ (มาตรการทางการทูต) กับองค์กรที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุรุนแรง และประเทศมาเลเซีย มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาการปลูกฝังแนวความคิด

พบว่า ผู้ก่อเหตุได้ปลูกฝังความเชื่อในเรื่องของชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ บิดเบือนคำสอนของศาสนาที่ถูกต้องเพื่อสร้างให้เกิดเงื่อนไข นำไปสู่ความรุนแรงรวมทั้งยังปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์เกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งทำให้ค่านิยมทางความคิดของผู้นำในพื้นที่ 3 จต. เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของชาวบ้านเป็นอย่างมาก รวมทั้งผู้ก่อเหตุมีความใกล้ชิดกับประชาชน (มีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน) ใช้ภาษาที่ประชาชนในพื้นที่เข้าใจได้ง่าย รวมทั้งใช้โอกาสในการปลูกฝังจากจุดต่างๆที่ประชาชนไปรวมตัวใช้ชีวิตประจำวัน อาทิเช่น การปฏิบัติกิจทางศาสนา การดื่มน้ำชา

การสอนในโรงเรียนที่ไม่ใช่ของรัฐ และกิจกรรมอื่นๆ มีการใช้โซเชียลมีเดีย ทั้งจาก นอกประเทศ และในประเทศ ในการสร้างชุดความคิดเพื่อให้ประชาชนต่อต้านการกระทำของรัฐ โดยเฉพาะในเรื่องของความยุติธรรม ในบางครั้งได้ใช้ข้อเท็จจริงระหว่างประเทศในการโจมตีเพื่อบั่นทอนความชอบธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐและระบบความยุติธรรมในพื้นที่

2. ปัญหาการเฝ้าระวังการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อเหตุ

พบว่า กลุ่มก่อเหตุใช้รูปแบบของสงครามกองโจรในการแฝงตัวไปกับประชาชน โดยเลือกกระทำสู่เป้าหมายที่เป็น Soft Target เช่นประชาชนที่เดินทางสัญจร ระบบสาธารณูปโภค เสาไฟฟ้า เสาโทรศัพท์ พื้นที่ที่มีประชาชนชุมนุมจำนวนมาก รวมทั้งการเฝ้าระวังในหลายพื้นที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนแฉงเบาแสะ เพราะประชาชนเกรงกลัวอิทธิพลของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่

3. ปัญหาอาชญากรรมแทรกซ้อน

พบว่า พื้นที่ สาม จขต. เป็นพื้นที่ตามแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้เกิดธุรกิจที่ผิดกฎหมายหลายประเทศ อาทิเช่น การค้ำน้ำมันเถื่อน การค้ำสินค้าทางเกษตร ยาเสพติด ของเถื่อน และอื่นๆ อีกมาก ยังพบหลักฐานยืนยันว่า อาชญากรรมต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดเงินทุนในการก่อความไม่สงบ และการใช้ความรุนแรงเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรับเข้าถึงและปราบปรามธุรกิจที่ผิดกฎหมายได้ อีกทั้งเส้นทางการเข้าออกของสิ่งของผิดกฎหมาย ยังเป็นเส้นทางเดียวกับการหลบหนีออกนอกประเทศของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ

4. ปัญหาภายในองค์กรหลักที่แก้ปัญหาสამจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความมั่นคงคือ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ.บต.

พบว่า นโยบายหลักที่ออกโดยรัฐบาลเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติแล้ว ยังไม่สอดคล้องในระดับ ตำบล หมู่บ้าน ในส่วนของการประเมินผลการปฏิบัติจะต้องมีตัวชี้วัดที่ผสมผสานระหว่างความมั่นคง กับการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับเรื่องภัยคุกคามรูปแบบผสม ยังไม่มีแผนแม่บท แผนปฏิบัติการด้าน.. และคู่มือประจำตัว ที่บอกถึงรายละเอียดการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบผสมในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการพัฒนาบุคลากรที่มีความมุ่งมั่นในการเข้าถึงประชาชนในทุกกระดับและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่

5. ปัญหาการเจรจาสันติภาพ (มาตรการทางการทูต) กับองค์กรที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุรุนแรง และประเทศมาเลเซีย

พบว่า การเจรจาสันติภาพ จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากมาเลเซียในฐานะคนกลางเพื่อที่จะกำหนดให้องค์กรที่เป็นผู้ก่อเหตุ อาทิเช่น ปีอาร์เอ็น มาลาปัตตานี ทำการเจรจากับรัฐบาลไทย ซึ่งที่ผ่านมา การเจรจาต่างๆเหล่านี้ มีผลกระทบมาจากการเมืองภายในของประเทศมาเลเซีย สำหรับการกำหนดบุคคลพูดคุย จำเป็นต้องมีการข่าวที่ดีพอ ว่าบุคคลที่พูดคุยนั้นมีผลต่อนโยบายการใช้กำลังทางทหารก่อเหตุรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่ และกลุ่มเจรจาจะต้องมีเอกสารในเรื่องของความคิดหรือการตัดสินใจในการยุติความรุนแรง อีกทั้งการเจรจาที่ผ่านมาใช้เวลาเนิ่นนานเนื่องจาก การกำหนดหลักการ อาทิเช่น กำหนด คำจำกัดความในข้อตกลง (Term Of Reference) และเงื่อนไข อาทิเช่น การกำหนดพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ต่างฝ่ายต่างมีเงื่อนไขที่ไม่เห็นด้วยซึ่งกันและกัน และสุดท้ายทุกฝ่ายยังมีความหวังต่อการเจรจาสันติภาพ เพียงแต่เงื่อนไขในการเจรจานั้น ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างมาก อาทิเช่น End State (สภาพเมื่อสิ้นสุดการเจรจาของฝ่ายเห็นต่างจากรัฐ กับรัฐบาลไทย) ยังมีทิศทางที่แตกต่างกันมาก หากมาเลเซียสามารถบังคับวิธีการของการเจรจาได้ สันติภาพมีโอกาสดังขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 2. นั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม ดังนี้

1. จัดตั้งองค์กรป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม
  - 1.1 การจัดตั้งองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีลักษณะทางด้านความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security)
  - 1.2 ใช้ระบบ Systematic Thinking ไม่ใช่ Silo Thinking
2. กำหนดมาตรการในการปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

มาตรการในการป้องกันและตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบผสมเพื่อจัดการกับภัยคุกคาม คือ

  - 2.1 มาตรการแจ้งเตือน
  - 2.2 มาตรการการป้องกัน/ยับยั้ง
  - 2.3 มาตรการตอบโต้
3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน
  - 3.1 เพิ่มพูนทักษะของบุคลากรขององค์กร
  - 3.2 จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ของภัยคุกคามรูปแบบผสมโดยเฉพาะในเชิงแนวความคิดในการปฏิบัติ หรือ Concept Of Operation ในเชิง Implementation
4. ใช้มาตรการทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ กำหนดความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ ในทุกมิติ อาทิเช่นการฝึก การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี การร่วมมือด้านความมั่นคง การสร้างช่องทางการสื่อสารระหว่างประเทศอย่างบูรณาการ

5. การบังคับใช้กฎหมายในยามปกติให้เข้มงวดเพื่อตัดเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบผสม รัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย จะต้องดำเนินการระบุ ปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่ภัยคุกคามรูปแบบผสม ใช้สามารถกฎหมายในยามปกติ ดำเนินการ และขั้นตอนในการปฏิบัติจากการเปลี่ยนจากกฎหมายปกติไปสู่กฎหมายพิเศษจะต้องทำอย่างไร และสุดท้ายกฎหมายนี้จะต้องใช้ในการปกป้องประชาชน อย่างแท้จริง

รายละเอียดในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

1. จัดตั้งองค์กรป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

พบว่า การจัดตั้งองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีลักษณะทางด้านความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) ซึ่งต้องมีองค์ประกอบของสถาบัน องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพลังอำนาจของชาติ ทั้งในด้าน การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน การทูต และกำหนดกฎหมายหรือดำเนินการทบทวนกฎหมายที่มีบังคับใช้อยู่ที่มีความเกี่ยวข้องให้สามารถรองรับการปฏิบัติขององค์กร เพื่อให้องค์กรนี้มีขอบเขตอำนาจ มีขีดความสามารถ มีความน่าเชื่อถือ และมีงบประมาณรองรับ (Capacity Capability Credibility Budget) องค์กรนี้ควรใช้การทำงานในแบบระบบ Systematic Thinking ไม่ใช่ Silo Thinking โดยจัดเป็นกลุ่มการทำงาน (Working Group) เช่นกลุ่มกำหนดนโยบาย กลุ่มนำไปสู่การปฏิบัติ (กำหนดFramework) กลุ่มวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล กลุ่ม Thinktank และ RD. และกลุ่มประสานงานภาครัฐและเอกชน

2. กำหนดมาตรการปฏิบัติในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

พบว่า การปฏิบัติในการป้องกันและตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้น ต้องมาจากการกำหนดนโยบายในระดับชาติและความร่วมมือของชาติในภูมิภาค เพราะรัฐบาลต้องมีความมุ่งมั่นทางการเมืองในการบริหารจัดการภัยคุกคามรูปแบบนี้ มาตรการที่ต้องกำหนดเพื่อจัดการกับภัยคุกคามคือ

2.1 มาตรการแจ้งเตือน

ระบบการแจ้งเตือน เป็นงานทางด้านข่าวเพื่อเฝ้าตรวจและรายงานการพัฒนาของภัยคุกคามทั้งการปฏิบัติและจุดมุ่งหมาย การเฝ้าตรวจนี้ใช้การกำหนดตัวชี้วัด (Key Indicator) เพื่อใช้กำหนดเกณฑ์ และเฝ้าตรวจกิจกรรมที่ภัยคุกคามปฏิบัติ จากชั้นปกติสู่ชั้นการโจมตี การรวบรวมข่าวกรอง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ หนทางปฏิบัติของภัยคุกคามและใช้ในการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย การออกแบบระบบการแจ้งเตือนต้องคำนึงถึง ความล่าช้าที่วิกฤติต่อสังคม ในกรณีที่เกิดการโจมตี โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1. การเฝ้าตรวจสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่รัฐทราบว่าเป็นจุดอ่อนของตนเอง และดำเนินการรวบรวมข่าวกรองเกี่ยวกับการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม (Known , Unknowns) 2. การค้นหา ซึ่งการข่าวกรองที่เจาะลึกถึงสิ่งบอกเหตุในการโจมตี

ของฝ่ายตรงข้าม ในเป้าหมายที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน องค์กรข่าวจะต้องสร้างรูปแบบการรวบรวมข่าวสารที่แตกต่างจากสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีต (Unknowns , Unknowns) และดำเนินการในชั้นการปฏิบัติ คือการกำหนดความล่อแหลม, การนำไปเชื่อมโยงกับขีดความสามารถของฝ่ายตรงข้าม, การพัฒนาตัวชี้วัดใหม่, กำหนดการตอบโต้

2.2 มาตรการการป้องกัน/ยับยั้ง

ระบบการป้องกัน/ยับยั้ง ที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่เดิมเพื่อให้ทัดเทียมกับภัยคุกคามรูปแบบผสม เพราะภัยคุกคามรูปแบบผสมที่เกิดขึ้นใหม่นี้มีความซับซ้อนและซ่อนเร้นมากกว่าภัยคุกคามในรูปแบบที่ผ่านมา โดยกำหนดแนวความคิดในการป้องกัน/ยับยั้ง ประกอบด้วย

แนวความคิดในการป้องกัน/ยับยั้ง จะต้องมีความมุ่งมั่นทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นว่ารัฐบาลพร้อมที่จะดำเนินการต่อภัยคุกคาม โดยใช้ขีดความสามารถที่มีทั้งหมด สร้างการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อให้เกิดภาพความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ลักษณะของการปฏิบัติมี 2 ลักษณะ คือ การปฏิเสธ (Denial) โดยลดขีดความสามารถของฝ่ายตรงข้ามในการบรรลุเป้าหมาย และการลงโทษ (Punishment) โดยใช้การเตือนหรือการข่มขู่ให้ฝ่ายตรงข้ามเห็นถึงผลกระทบที่จะตามมาหากยังไม่ลดความพยายามในการคุกคามรัฐบาล

2.3 มาตรการตอบโต้

หากมาตรการในการป้องกัน/ยับยั้ง ไม่ประสบผลสำเร็จ รัฐบาลจำเป็นต้องข้ามเส้นสู่การใช้มาตรการตอบโต้ ซึ่งเป็นมาตรการที่มีความเสี่ยงสูง เพราะการสร้างระบบการป้องกันนั้นใช้ทรัพยากรน้อยกว่า, เรากำหนดแนวทางปฏิบัติในการป้องกันเป็นที่รู้กันโดยทั่วถึง, การตอบโต้จะเร่งให้เกิด “การต่อต้านการตอบโต้” จากฝ่ายตรงข้ามซึ่งยากจะคาดการณ์ว่าจะทำให้เกิดผลกระทบระลอกที่ 2-3 อย่างไร

มาตรการตอบโต้ จะต้องเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ โดยมี 4 ลักษณะที่ต้องเลือกประกอบด้วย

1. การเข้าไปเกี่ยวข้องหรือการหลีกเลี่ยง รัฐบาลต้องตัดสินใจว่าจะยอมรับว่ามีภารกิจทางภัยคุกคามรูปแบบผสม และการตอบโต้ในระดับใด นโยบายที่ยอมรับแบบตรงไปตรงมาย่อมทำให้การป้องกันทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางกลับกัน การยอมรับอาจทำให้การโจมตีขนาดเล็ก กลายเป็นการตื่นตระหนกของคนในสังคม หากรัฐบาลระดับการรับรู้การโจมตีจะทำให้ฝ่ายตรงข้ามไม่บรรลุผลที่ต้องการ (เช่น การเสนอข่าวของสื่อ)

2. การปฏิบัติภายใน หรือการปฏิบัติภายนอก รัฐบาลจะต้องเลือกว่า จะป้องกันประชาชนของตนเองเป็นความพยายามหลัก เช่นการให้ความรู้ เกี่ยวกับ Fake News หรือจะมุ่งตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามด้วยมาตรการต่างๆ (เช่น การทูต การ Sanction)

3. การปฏิบัติแบบเปิด หรือ การปฏิบัติแบบปกปิด

4. การปฏิบัติแบบจงใจ หรือ การกีดกันบีบบังคับ

3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการรับรู้ของประชาชน

พบว่า สภาพแวดล้อมทางด้าน ภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้น ในการผสมผสานมิติทางสังคมทั้งหมด ในการใช้ ในการทำลายเป้าหมาย ดังนั้นบุคลากรขององค์กรจึงมีความจำเป็นจึงต้องเรียนรู้ทางเทคนิค เกี่ยวกับมิติทางสังคม การเมือง การทหาร เทคโนโลยี ไซเบอร์ การเงิน การเศรษฐกิจ รวมถึง สิ่งต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการทำลายเป้าหมาย ทำให้เกิดความอ่อนแอในประเทศได้ องค์กรจึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรในการอบรม กำลังพล บุคลากรที่มาทำงานในองค์กรนี้ เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของความรู้แยกส่วนของมิติของภัยคุกคามรูปแบบผสม หรือผลกระทบเมื่อนำมารวมกัน ผลกระทบของการปฏิบัติของด้านไซเบอร์และผลกระทบในการปฏิบัติในภัยคุกคามรูปแบบผสมนั้นเป็นการปฏิบัติที่อาจจะมองไม่เห็นทางด้านกายภาพแต่มีความสำคัญยิ่งต่อความล่อแหลมของทางสังคมในประเทศ อีกทั้งเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่ต้องให้ความรู้บุคลากร ในองค์กร การนำภัยคุกคามรูปแบบผสมมาวิเคราะห์นั้น บุคลากรจะต้องมีความรู้ในเรื่องของสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และผลกระทบเมื่อเกิดการโจมตี ซึ่งมักจะเกิดในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ไม่ใช่ว่าผลกระทบนั้นจะเกิดจากมิติเดียวแต่เป็นมิติที่กว้างขวางขึ้นไปในการปฏิบัติ แนวทางนี้จำเป็นต้องมี แผนที่เป็นลักษณะของคู่มือการปฏิบัติงาน ของภัยคุกคามรูปแบบผสมโดยเฉพาะ ในเชิงแนวความคิดในการปฏิบัติ หรือ Concept Of Operation ในเชิง Implimentation หรือการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และสุดท้ายคือ ในเชิงการประเมินผลของผลการปฏิบัติให้กับบุคลากรทราบ สำหรับประชาชนโดยทั่วไปนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องทำเอกสาร และมีสื่อทางออนไลน์ที่มี Content ที่สามารถทำให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย และสามารถทราบถึงวิธีในการเฝ้าระวังในเรื่องอะไรบ้าง และเมื่อเกิดผลกระทบโดยเฉพาะในภาคเอกชนแล้วควรจะต้องทำอะไร ไม่ว่าจะเป็นมาตรการของการเฝ้าระวัง มาตรการในการป้องกัน และมาตรการของการยับยั้งไม่ให้เกิดผลกระทบไปมากกว่าที่เป็นอยู่

4. ใช้มาตรการทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ

พบว่า การกำหนดความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติในการลงนามข้อตกลง เพื่อสร้างกลไกในการป้องกันและยับยั้งภัยคุกคามรูปแบบผสม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่หน่วยข่าวของแต่ละประเทศสามารถรวบรวมได้เกี่ยวกับภัยคุกคาม โดยเฉพาะภัยคุกคามทาง

ด้านไซเบอร์ ซึ่งถือว่าเป็นภัยคุกคามที่มีความรวดเร็ว ตรวจจับได้ยากแต่ส่งผลกระทบในวงกว้าง ดำเนินการจัดการฝึกร่วมกับนานาชาติ โดยการนำแผนเผชิญเหตุมาทำการฝึก เพื่อหาบทเรียนนำมา ปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย และดำเนินการสร้างช่องทางการสื่อสาร ระหว่างประเทศต่างๆ ในเรื่องการรายงานผลการประเมินเกณฑ์ความเสี่ยงต่อภัยคุกคามของเป้าหมาย ในประเทศ/การโจมตีที่เกิดขึ้นแบบ Real Time /สิ่งบอกเหตุว่าจะเกิดเหตุโจมตี และการแลกเปลี่ยน เทคโนโลยีของนานาชาติที่จะใช้ในการสร้างความเข้มแข็งให้ องค์กร/สถาบัน ที่ล่อแหลมจากการโจมตี เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน, ตลาดทุน/เงิน, ข้อมูลทางเศรษฐกิจ, ระบบพลังงาน เป็นต้น

5. การบังคับใช้กฎหมายในยามปกติให้เข้มงวดเพื่อตัดเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดภัย คุกคามรูปแบบผสม

พบว่า รัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย จะต้องดำเนินการระบุให้ได้ว่า ปัจจัยพื้นฐานที่มีโอกาสนำไปสู่ภัยคุกคามรูปแบบผสมมีอะไรบ้าง ที่จำเป็นต้องใช้กฎหมายในยามปกติ ดำเนินการโดยพุ่งเป้าเป็นพิเศษ ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้คือปัจจัยที่สามารถทำให้เกิดผลกระทบทางด้าน ภัยคุกคามรูปแบบผสม อาทิเช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี กฎหมายในเรื่องของไซเบอร์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง Fake News กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายหรือการดำรงอยู่ของ ธุรกิจผิดกฎหมาย กฎหมายการฟอกเงิน เป็นต้น ซึ่งกฎหมายต่างๆเหล่านี้จะต้องพุ่งเป้า และมีตัวชี้วัด ที่ชัดเจนว่า ในยามปกตินั้นเราได้ดำเนินการอย่างรอบคอบและเป็นธรรม เมื่อสถานการณ์ได้ยกระดับ ขึ้น รัฐบาลจะต้องเปลี่ยนจากกฎหมายปกติไปสู่กฎหมายพิเศษเพราะฉะนั้นการบังคับใช้กฎหมายนั้น จะต้องมีการชัดเจนว่าแต่ละขั้นการปฏิบัติจากการเปลี่ยนจากกฎหมายปกติไปสู่กฎหมายพิเศษ จะต้องทำอย่างไร และมีการถ่วงดุลหรือมีการตรวจสอบอย่างไรเพื่อให้มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย สุดท้ายกฎหมายนี้จะต้องใช้ในการปกป้องประชาชน โดยประชาชนรู้สึกถึงกระบวนการยุติธรรมว่าได้ กระทำในลักษณะที่ให้ความเป็นธรรม ปกป้องสังคม ธุรกิจ และความเป็นมนุษย์ได้อย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม” ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 รัฐบาลควรจัดตั้งองค์กรป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม
- 1.2 รัฐบาลควรกำหนดกรอบแนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม (Frame Work)
- 1.3 กำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและเพิ่มการรับรู้ของประชาชน
- 1.4 รัฐบาลควรดำเนินนโยบายทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ

1.5 รัฐบาลควรมีแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดในยามปกติ เพื่อตัดเหตุปัจจัยของภัยคุกคามรูปแบบผสม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกิดประโยชน์ และตรงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยให้ประชาชนเป็นจุดศูนย์กลางของการแก้ไขปัญหา

2.2 หน่วยงานของรัฐและข้าราชการ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแก้ไขปัญหา มีความเข้าใจตรงกันในปรัชญา ความคิด ทิศทาง การแก้ไขตามนโยบาย และปฏิบัติงานภายใต้การประสานสอดคล้องระหว่างงานด้านการพัฒนา และ งานด้านความมั่นคง โดยต้องให้สามารถสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 สร้างความตระหนักรู้ผ่านสื่อช่องทางต่างๆ ให้กับประชาชนเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบผสม รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากภัยคุกคามดังกล่าว อย่างถูกต้องและไม่มีการบิดเบือนความจริง

2.4 ส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำ ผ่านการฝึกอบรม การปฏิบัติงานร่วมกัน โดยเฉพาะกลุ่มงานความมั่นคง ในการประสานสอดคล้อง และบูรณาการงานต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งต้องมีการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดเงื่อนไขจากผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการพัฒนาต่อยอดจากการวิจัยครั้งนี้ด้วยการศึกษาวิจัยภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่น่าจะใช้ในการโจมตีรัฐต่างๆ เช่น การแพร่กระจายของโรคติดต่อ การทำสงครามการค้า การใช้มาตรการทางทหารตามแบบผสมผสานกับการทูต เพื่อขยายอิทธิพลต่อภูมิภาคอาเซียน ฯลฯ

3.2 ควรมีการวิจัยแนวทางป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมและดำเนินการฝึกในแผนต่างๆ ของหน่วยงานด้านความมั่นคง อาทิเช่น การฝึกการบริหารสถานการณ์วิกฤติ ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือการฝึกร่วมยุทธเสนา เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ได้ศึกษามีความเป็นไปได้เพียงใด และควรที่จะพัฒนาเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- คณะกรรมการการอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย, สภาผู้แทนราษฎร. สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไขเชิงรุก. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2553.
- คณะกรรมการการวิสามัญศึกษาปัญหาความมั่นคงในจังหวัดภาคใต้ วุฒิสภา. รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง ข้อเสนอแนวทางแก้ปัญหาสามจังหวัดภาคใต้. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาความมั่นคงในจังหวัดภาคใต้, 2549.
- คณะกรรมการสร้างพื้นที่สันติภาพ. เราจะทำให้กระบวนการสันติภาพเดินหน้าไปได้อย่างไร. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2557.
- จาตุรนต์ ฉายแสง และ ถนอม ชุนเพ็ชร์. จาตุรนต์บนเส้นทางดับไฟใต้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2551.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ. การดำเนินกระบวนการยุติธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ปัญหาและแนวทางการแก้ไข. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2548.
- ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของไทย : โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- บริหารยุทธศาสตร์จังหวัดภาคใต้ชายแดน (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี นราธิวาส), สำนัก. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2557-2560. ม.ป.พ., 2556
- ประเวศ วะสี. ดับไฟใต้ด้วยจิตวิวัฒน์และพลังแห่งทางสายกลาง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรีนปัญญาญาณ, 2550.
- ปาริชาติ สุวรรณบุบผา. सानเสวนา สานใจสู่ใจ. นครปฐม : ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.
- พรนพ พุกกะพันธ์. การบริหารความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพริ้นติ้ง, 2542.
- รัตติยา สาและ. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (3 จขต.). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2544.

รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เอาชนะความรุนแรงด้วยพลัง
สมานฉันท์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2560.

รุ่ง แก้วแดง. สงครามและสันติสุขชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2548.

ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี และ รอมฎอน ปันจอร์. ไฟใต้กับการเริ่มสันติภาพแห่งเดือนรอมฎอน 2556 :
 ความรุนแรงที่ยืดเยื้อจะต้องถ่วงดุลด้วยพลังสันติภาพเท่านั้น. ปัตตานี : ศูนย์เฝ้าระวัง
 สถานการณ์ภาคใต้, 2556.

ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี. ความจริงที่คุณไม่อาจฟัง : ความขัดแย้งที่รุนแรงในชายแดนใต้/ปาตานีกับ
 ทศวรรษของความเป็นจริงที่สับสนกดดันและการหาทางออกอันไม่แน่นอน. ปัตตานี :
 ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. 2556.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
 พ.ศ.2555-2557. ม.ป.พ.

สันติวิธีและธรรมาภิบาล, สำนัก. สถาบันพระปกเกล้า. ม.ป.พ. รายงานปัญหาความไม่สงบในจังหวัด
 ชายแดนภาคใต้ : บทวิเคราะห์และแนวทางการแก้ปัญหาเชิงรุกที่ยั่งยืนด้วยสันติวิธี.
 ม.ป.พ.

สุภาภรณ์ พนัสนาซี และคณะ. สรุปสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนคณะกรรมการ
 อิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. 2549.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
 ตะเกียง, 2534.

เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา และ อรอร ภูเจริญ. ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

วารสารและหนังสือพิมพ์

“กลยุทธ์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยั่งยืน”. โพสต์ทูเดย์. ฉบับวันที่ 31 มีนาคม 2549.

เลขา เกลี้ยงเกล้า. “การปกครองในเวทีนโยบายสาธารณะชายแดนใต้จัดการตนเอง”. สำนักข่าว
 อิศรา. 2554.

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

ดำรงวิทย์ รัตนพวงศ์. “การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชน”.
 วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการมหาวิทยาลัยแม่โจ้,
 2553

บรรจง พู่อรุ่งสา. “นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2540-2550”.

รายงานวิจัย, วิทยาเขตปัตตานี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2550.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และคณะ. “การศึกษานโยบาย มาตรการ และแนวทางการแก้ปัญหาความไม่สงบและการพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้”. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2551.

ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ และ มุฮัมมัดอายุบ ปาทาน. “สถานการณ์ความไม่สงบและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้”. รายงานการวิจัย, สถาบันพระปกเกล้า, 2552.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. “สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้”. รายงานการวิจัย, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552.

อิทธิชัย สีดา. “ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการนำนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปปฏิบัติ”. วิทยานิพนธ์, สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้, 2556.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นรูปธรรม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isoc5.net/files/strategy_plan/, 2562.

“การบังคับใช้กฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน 2548”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=67169&filename=thai_national_assembly, 2548.

“ความก้าวหน้าการพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2561/hi2561-017.pdf>, 2562.

“นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isoc5.net/files/strategy_plan/, 2555.

“แผนขับเคลื่อนการจัดการบริหารชายแดนด้านความมั่นคง” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isoc5.net/files/strategy_plan/, 2563.

“ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563-2565”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isoc5.net/files/strategy_plan/, 2563.

“ยุทธศาสตร์ กอ.รมน. พ.ศ. 2560 – 2464” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isoc5.net/files/strategy_plan/, 2560.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

คณะกรรมการการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานสรุปผลการสัมมนาเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาสามจังหวัดภาคใต้. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานคณะกรรมการ การศึกษา. ภาคใต้ประจำปี 2557. ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.2553.

ชิตชนก ราธิมมูลา .2549. ระดับการเรียนรู้และเข้าใจการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีของ เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 187/2546). สถาบันยุทธศาสตร์สันติวิธี สำนักงานสภา ความมั่นคงแห่งชาติ.

ภัยคุกคามรูปแบบผสมและแนวคิดการตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบผสม

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580”

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564”

สภาความมั่นคงแห่งชาติ. “นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562- 2665”

NATO and Hybrid Threats 2016

MCDC Countering Hybrid Warfare Project : Countering Hybrid Warfare

SECURITY ENVIRONMENT CHANGE : FROM ASYMMETRIC TO HYBRID THREATS

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ** : พลตรี ทรงวิทย์ หนูนักดี
- วัน เดือน ปีเกิด** : 7 มิถุนายน 2508
- ประวัติการศึกษา** : โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (รุ่นที่ 18)
 : โรงเรียนรวมเหล่า (ตท.รุ่นที่ 24)
 : BACHELOR DEGREE OF CIVIL ENGINEERING, VIRGINIA MILITARY INSTITUTE, VA, US.
 : MASTER DEGREE OF SCIENCE IN CIVIL ENGINEERING, FLORIDA INSTITUTE OF TECHNOLOGY, FL, US.
 : หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารราบ รุ่นที่ 91/36
 : หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารราบ รุ่นที่ 60/36
 : หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 75/40
 : COMMAND AND GENERAL STAFF OFFICER'S COURSE, FORT LEAVENWORTH, KS,US.
- หลักสูตรทางทหาร** : AIRBORNE, FORT BENNING
 : PATHFINDER, FORT BENNING
 : RANGER, FORT BENNING
 : VIP. PROTECTION, DSS
 : หลักสูตรพิเศษทหารเสือราชินีรุ่นที่ 9
 : หลักสูตรการต่อต้านการก่อการร้าย, รร.สช.ทบ.
 : หลักสูตรนายทหารสัญญาบัตร หน่วยทหารรักษาพระองค์ รุ่นที่ 11/60, รร.ทม.รอ.
- ประวัติการทำงานโดยย่อ**
 : ผู้บังคับหมวดลาดตระเวนระยะไกลที่ 3 กองพลทหารราบที่ 3
 : นายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก กองร้อยลาดตระเวนระยะไกลที่ 1 กองพลที่ 1 รักษาพระองค์
 : ผู้บังคับกองร้อยเครื่องยิงหนัก กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
 : อาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

- : รองเสนาธิการกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์
- : ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์
- : ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์
- : เสนาธิการกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ (ปฏิบัติราชการสนามพิเศษ ในตำแหน่ง ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจที่ 36 : ฉก. เพชรราชูธ จังหวัดนครราชสีมา)
- : รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์
- : เสนาธิการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ (ปฏิบัติราชการสนามพิเศษ ในตำแหน่ง รองผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา)
- : ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์
- : รองผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์
- : ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ 11
- : ผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์

ตำแหน่งปัจจุบัน : รองแม่ทัพภาคที่ 1

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

ผู้วิจัย พลตรี ทรงวิทย์ หนูนุกัถิ **หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62**

ตำแหน่ง รองแม่ทัพภาคที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภัยคุกคามในโลกปัจจุบัน มักจะมีรูปแบบของ NON-TRADITIONAL THREAT โดยกระทำในพื้นที่ ที่เรียกว่า “GREY ZONE” (พื้นที่ซึ่งมีใช้สงคราม แต่ก็ไม่ได้มีสันติภาพ) การโจมตีเหล่านี้ปัจจุบันเรียกว่า ภัยคุกคามรูปแบบผสม ซึ่งใช้มาตรการและเทคนิคที่มีใช้ทางทหาร เพื่อบรรลุเป้าหมายในลักษณะเดียวกับการสงคราม เช่น การใช้มาตรการทางการทูต,การค้า,Cyber,ก่อการร้าย, การบิดเบือนข้อมูล ฯลฯ ภัยคุกคามรูปแบบผสมจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และเงื่อนไขความขัดแย้งในแต่ละประเทศ ประเทศของเราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อค้นหาหนทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมนี้ ประเทศไทยมีลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ งานวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษารูปแบบต่างๆในบริบทของประเทศเรา โดยใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วง 20 ปีที่ผ่านมา เป็นการศึกษาเพื่อข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบผสมในบริบทของประเทศไทย ในห้วงเวลา 20 ปี (พ.ศ.2542-2562) และเพื่อเสนอแนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นไปยังพื้นที่ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอำเภอนาทวี จะนะ เทพา และสะบ้าย้อย ของจังหวัดสงขลา โดยกำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย โดยทำการศึกษาภัยคุกคามรูปแบบผสม (กรณีศึกษา : การก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้) ในแง่ของกำลังปฏิบัติการและเป้าหมายการปฏิบัติการที่เกิดขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสำคัญ โดยมีประเด็นที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. บทเรียนจากเอกสารวิชาการ NATO ที่เกี่ยวกับ HYBRID THREAT
2. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
3. ยุทธศาสตร์/นโยบายความมั่นคง
4. นโยบายการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
5. บทสัมภาษณ์ผู้ชำนาญการ 7 ท่าน จากผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงแห่งชาติ,

เหล่าทัพ,คณะกรรมการทหาร รวมทั้งส่วนราชการนอกกลาโหมและภาคเอกชน

ผลการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม จากการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า มีปัญหาและผลกระทบหลักอยู่ 5 ประเด็น มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาปลูกฝังแนวความคิด

พบว่า ผู้ก่อเหตุได้ปลูกฝังความเชื่อในเรื่องของชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ บิดเบือนคำสอนของศาสนาที่ถูกต้องเพื่อสร้างให้เกิดเงื่อนไข นำไปสู่ความรุนแรง ผู้ก่อเหตุมีความใกล้ชิดกับประชาชนใช้โอกาสในการปลูกฝังจากจุดต่างๆ และใช้โซเชียลมีเดีย ทั้งจากนอกประเทศและในประเทศ ในการสร้างชุดความคิดเพื่อให้ประชาชนต่อต้านการกระทำของรัฐ

2. ปัญหาการเฝ้าระวังการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อเหตุ

พบว่ากลุ่มก่อเหตุใช้รูปแบบของสงครามกองโจรในการแฝงตัวไปกับประชาชน โดยเลือกกระทำสู่เป้าหมายที่เป็น Soft Target และการเฝ้าระวังในหลายพื้นที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนแจ้งเบาะแส

3. ปัญหาอาชญากรรมแทรกซ้อนเกิดธุรกิจที่ผิดกฎหมายหลายประเทศ

พบว่า การค้ำน้ำมันเถื่อน การค้าสินค้าทางเกษตร ยาเสพติด ของเถื่อน ทำให้เกิดเงินทุนในการก่อความไม่สงบ และการใช้ความรุนแรงเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรับเข้าถึงและปราบปรามธุรกิจที่ผิดกฎหมายได้

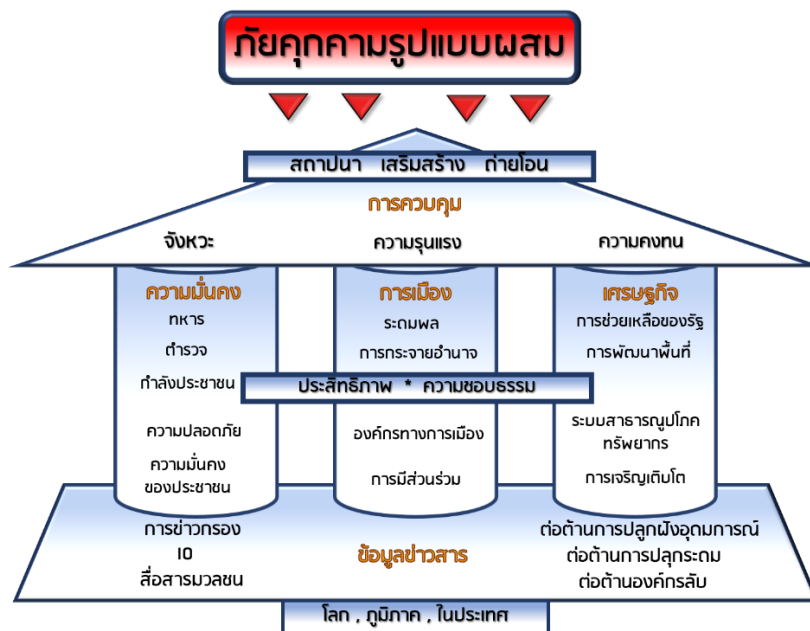
4. ปัญหาภายในองค์กรหลักที่แก้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้าน

ความมั่นคงคือ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ.บต.

พบว่า นโยบายหลักที่ออกโดยรัฐบาลเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติแล้ว ยังไม่สอดคล้องในระดับ ตำบล หมู่บ้าน ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับเรื่องภัยคุกคามรูปแบบผสม ยังไม่มีแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ และคู่มือประจำตัว

5. ปัญหาการเจรจาสันติภาพ (มาตรการทางการทูต) กับองค์กรที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุรุนแรง และประเทศมาเลเซีย

พบว่า การเจรจาสันติภาพ จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากมาเลเซียในฐานะคนกลาง เพื่อที่จะกำหนดให้องค์กรที่เป็นผู้ก่อเหตุ ทำการเจรจากับรัฐบาลไทย การกำหนดบุคคลพูดคุย จำเป็นต้องมีการข่าวที่ดีพอ ระยะเวลาในการเจรจาจากการปรับเงื่อนไขให้เข้าใจง่าย ต่อทั้งสองฝ่าย และกำหนด End State ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญอยู่ 5 ประเด็นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เป็น 5 แนวทาง

1. จัดตั้งองค์กรป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม เป็นการตั้งองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีลักษณะทางด้านความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) และใช้ระบบ Systematic Thinking ไม่ใช่ Silo Thinking

2. กำหนดมาตรการในการปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม คือ มาตรการแจ้งเตือน มาตรการการป้องกัน/ยับยั้ง และมาตรการตอบโต้

3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน โดยเพิ่มพูนทักษะของบุคลากรขององค์กร ดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ของภัยคุกคามรูปแบบผสมโดยเฉพาะในเชิงแนวความคิดในการปฏิบัติ หรือ Concept Of Operation ในเชิง Implementation

4. ใช้มาตรการทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ กำหนดความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ ในทุกมิติ อาทิเช่นการฝึก การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี การร่วมมือด้านความมั่นคง การสร้างช่องทางการสื่อสารระหว่างประเทศอย่างบูรณาการ

5. การบังคับใช้กฎหมายในยามปกติให้เข้มงวดเพื่อตัดเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบผสม รัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย จะต้องดำเนินการระบุ ปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่ภัยคุกคามรูปแบบผสม ใช้สามารถกฎหมายในยามปกติ ดำเนินการ และขั้นตอนในการปฏิบัติจากการเปลี่ยนจากกฎหมายปกติไปสู่กฎหมายพิเศษจะต้องทำอย่างไร และสุดท้ายกฎหมายนี้จะต้องใช้ในการปกป้องประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “แนวทางการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 รัฐบาลควรจัดตั้งองค์กรป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม
- 1.2 รัฐบาลควรกำหนดกรอบแนวทางในการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสม (Frame Work)
- 1.3 กำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและเพิ่มการรับรู้ของประชาชน
- 1.4 รัฐบาลควรดำเนินนโยบายทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ
- 1.5 รัฐบาลควรมีแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดในยามปกติ เพื่อตัดเหตุปัจจัยของภัยคุกคามรูปแบบผสม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ให้ประชาชนเป็นจุดศูนย์กลางของการแก้ไขปัญหา โดยแผนงาน/โครงการจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

2.2 หน่วยงานของรัฐและข้าราชการ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับการแก้ไขปัญหา มีความเข้าใจตรงกันในปรัชญา ความคิด ทิศทาง การแก้ไขตามนโยบาย และปฏิบัติงานภายใต้ การประสานสอดคล้องระหว่าง งานด้านการพัฒนา และงานด้านความมั่นคง โดยต้องให้สามารถ สนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นระบบ

2.3 สร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบผสม รวมทั้ง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากภัยคุกคามดังกล่าว

2.4 ส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำ โดยเฉพาะกลุ่มงานความมั่นคง ต้องมีการสื่อสาร ทางยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดเงื่อนงำจากผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการพัฒนาต่อยอดจากการวิจัยครั้งนี้ด้วยการศึกษาวิจัยภัยคุกคาม รูปแบบใหม่ที่น่าจะใช้ในการโจมตีรัฐต่างๆ เช่น การแพร่กระจายของโรคติดต่อ การทำสงครามการค้า การใช้มาตรการทางทหารตามแบบผสมผสานกับการทูต เพื่อขยายอิทธิพลต่อภูมิภาคอาเซียน ฯลฯ

3.2 ควรมีการวิจัยแนวทางป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบผสมและ ดำเนินการฝึกในแผนต่างๆ ของหน่วยงานด้านความมั่นคง อาทิเช่น การฝึกการบริหารสถานการณ์ วิกฤติ ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือการฝึกร่วมยุทธเสนา เพื่อให้ทราบว่สิ่งที่ได้ศึกษามีความ เป็นไปได้เพียงใด และควรที่จะพัฒนาเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง